

ZALAI KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ

2006/2

**ZALAI
KÖNYVTÁRI
LEVELEZŐ**

2006/2

Zalaegerszeg, 2006.

„A könyvtárra adott pénz mindig megtérül”

Czine Mihály

Zalai Könyvtári Levelező

A Zala megyei Könyvtárak tájékoztatója

Szerkesztők:

Kiss Gábor
Sebestyénné Horváth Margit

A cikkek szerzői:

dr. Bagladiné Marcsák Tünde könyvtáros, Pókaszepetk; **Beke Gabriella** könyvtár vezető, Egészségügyi Szakkönyvtár Zalaegerszeg; **Bonnyai Ágnes** könyvtáros, FGYVK Keszthely; **Cserhalmi Henriette** könyvrestaurátor, DFMK Zalaegerszeg; **Devecz Lászlóné** olvasószolgálat vezető, DFMK Zalaegerszeg; **Dippold Péter** tudományos igazgató, OSZK Budapest; **Erdei Lajosné** könyvtáros, Rédic; **dr. Ferenczy Sándor** háziorvos, Pusztamagyaród; **Fliszér Katalin** könyvtáros, Gyenesdiás; **Gehér Andrásné** könyvtáros, Pacsa; **Horváth Anikó** gyermekkönyvtáros, JAVK Zalaegerszeg; **Horváthné Nagy Elvira** könyvtár vezető, MFVIK Zalakaros; **Káldos János** munkatárs, OSZK-MEK Budapest; **Kereki Judit** olvasószolgálat vezető, JAVK Zalaegerszeg; **Kiss Gábor** igazgató, DFMK Zalaegerszeg; **Kocsisné Sipos Rozália** könyvtáros, DFMK Zalaegerszeg; **Kovács Mónika** könyvtáros, „Salla” VKKMI Zalalövő; **Németh Józsefné** könyvtárvezető VMKK Lenti; **Ódorné Bognár Eszter** könyvtáros, Cserszegtomaj; **Oláh Rozália** gyermekkönyvtár vezető, DFMK Zalaegerszeg; **Pappné Beke Judit** igazgató, FGYVK Keszthely; **Pál Éva** könyvtáros, JAVK Zalaegerszeg; **Rodek Gyuláné** könyvtárvezető, FMKK Letenye; **Sebestyénné Horváth Margit** könyvtáros, DFMK Zalaegerszeg; **Szili Erika** könyvtáros, DFMK Zalaegerszeg; **Temleitner Krisztina** könyvtáros, FGYVK Keszthely; **Tóth Renáta** gyermekkönyvtáros, DFMK Zalaegerszeg; **Tóth Rita** gyermekkönyvtáros, FGYVK Keszthely; **Varga Bence** tanuló, Liszt F. Ált. Iskola, Zalaegerszeg.

Kiadja a Deák Ferenc Megyei Könyvtár
Felelős kiadó: Kiss Gábor
Készült a DFMK sokszorosító üzemében
350 példányban
HU ISSN 0866-1979

*Címlap: Az Év Könyvtára címet elnyerő Fejér György Városi Könyvtár
homlokzatát díszítő tábla*

„AZ ÉV KÖNYVTÁRA 2006”

*„A könyvtáros munkájának ez ad értelmet:
a szellem kincseinek közvetítésével másokat is gazdaggá tehet.”
/Czine Mihály/*

A keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár életében jelentős változásokat hoztak az elmúlt évek. 1998 óta kultúrapártoló fenntartónknak köszönhetően a patinás Festetics kastély rideg falai közül kiköltözve, új, városközponti, modern épületet foglalhattunk el. Azóta folyamatos fejlődésen mentünk és megyünk keresztül.

A fenntartó által megszabott költségvetéssel, valamint pályázati lehetőségekkel élve – melyeket igyekszünk maximálisan kihasználni – 1030 m²-en (felnőtt és gyermekkönyvtár) a használók igényeinek mind jobb minőségi szolgáltatást próbálunk biztosítani. Intézményünk megfelel az akadálymentesítési követelményeknek, minden szolgáltatásunk a földszinten biztosított. Továbbiakban is keressük a lehetőségeket az informatikai, technikai fejlesztésekre.

Rendezvényeink száma és színvonala kiemelkedő a megyében, beiratkozott olvasóink és látogatóink létszáma évről-évre nő.

A keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár fiatal, dinamikus csapatát minden új feladat, kihívás érdekli, munkájukat fiatalos jókedvvel, lendülettel végzik.

A könyvtár állományának nagysága 2006. szeptember 12-én: 129.143 dokumentum egység, melynek gépi feldolgozottsága 92%, ebből könyv- és bekötött időszaki kiadvány 122.640 egység, AV-dokumentum 5890 egység, elektronikus dokumentum 613 egység.

2000. február 15-én a papír alapú betűrendes keresztkatalógus és szakrendi katalógus lezárásra került. Ettől az időponttól kezdve a dokumentumok adatai csak az elektronikus katalógusba kerültek felvitelre. Közben folyamatosan végeztük a retrospektív konverziót. A felnőtt könyvtár adatainak felvitele 2004. augusztusára befejeződött. Jelenleg a gyermekkönyvtári állomány felvitele folyik, mely 2006. év végére fejeződött be. Ezen kívül az AV dokumentumok rögzítése is folyamatos.

A könyvtár informatikai ellátottsága megfelelő: 10 internetes multimédiás számítógéppel rendelkezünk, amelyből olvasóink hetet használhatnak. Minden gépről lehetséges a nyomtatás is hálózati lézer nyomtatóra. A korábbi évek pályázataiból vásárolt technikai eszközeink: nyomtatók, szkennerek, projektor, digitális fénymásoló és fényképezőgép, videokamera, DVD-lejátszó, hangtechnikai berendezések.

Eszközeinkkel a speciális igényű olvasók könyvtárhasználatát is segíteni tudjuk (pl. POET Compact felolvasó készülék, Pocket viewer nagyító készülék, MAGIC 9.3 képernyőnagyító szoftver, INDI-10, INDI-5 indukciós erősítő készülék).

Elektronikus szolgáltatásaink: adatbázis hozzáférés (DVD-Jogtár), ingyenes online adatbázisokhoz való hozzáférés támogatása, saját CD-ROM állomány (565 egység) szolgáltatása, NAVA-pont szolgáltatás.

Könyvtárunk 2002 óta rendelkezik honlappal (www.fgyvk.hu). Jelenlegi formáját 2006-ban kapta, fejlesztésénél figyelembe vettük a kulturális honlapok Minerva projekt által felállított 10 minőségi követelményét. Reményeink szerint sikerült egy könnyen használható, tartalmilag és formailag megfelelő lapot létrehozni, mely angolul, a későbbiekben pedig németül is tájékoztatást nyújt a könyvtár szolgáltatásairól, igénybe vételének feltételeiről, aktuális híreiről. A honlapon megtalálható a könyvtár online katalógusa is, mely lehetővé teszi olvasóink számára az állományunkban való tájékozódást. A lap aktualizálása, tartalommal való feltöltése

(aktuális, képtár, bibliográfiáink stb. létrehozása, feltöltése) folyamatos, mert úgy gondoljuk, a könyvtár használóival való kapcsolattartásnak ez egy nagyon fontos formája.

Internet szolgáltatásunkat a használók heti 32 órában vehetik igénybe. A rendkívül nagyfokú kihasználtság miatt a használatot 1 órában korlátozzuk abban az esetben, ha a 7 számítógép mindegyike foglalt és további olvasók várnak a gépekre, hiszen célunk, hogy látogatóink minél szélesebb köre vehesse igénybe szolgáltatásunkat. Amennyiben senki sem várakozik, a számítógépek használata korlátlan.

Könyvtárunk a TextLib Integrált Könyvtári Rendszert használja a könyvtári munkafolyamatok gépesítéséhez. 2005-ben megvásároltuk a TextLib OPAC modulját is, így a könyvtár katalógusa már honlapunkról is elérhető. A szerzeményezés modul kivételével – mely jelenleg bevezetés alatt áll – a könyvtár az összes modult használja. Ez jelentősen megkönnyíti a mindennapi munkavégzést. Mivel állomány beszerzési keretünk viszonylag nagy (több mint 9 millió Ft), ennek gyors, pontos feldolgozását csak számítógéppel tudjuk megoldani. Reményeink szerint 2007. január 1-től már csak számítógépen végezzük a szerzeményezés összes munkafolyamatát.

A kölcsönzési modul bevezetése 2004. szeptemberében, fél éves előkészítő munka után zökkenőmentesen lezajlott. Ez meggyorsítja a kölcsönzési és egyéb olvasószolgálati munkafolyamatokat, lehetővé teszi a gyors, sok szempontú statisztikai adatszolgáltatást.

A könyvtár alaptévékenységén kívüli, egyéb szakmai szolgáltatásai között kiemelt szerepe van a tanfolyamok szervezésének, kiadványok készítésének és a különböző rendezvényeknek. Intézményünk a 2006-2007. évre szerződést kötött a Balaton Nyelvstúdióval, Keszthely és környéke hátrányos helyzetű (látás- és mozgássérült) lakóinak angol alap- és középfokú nyelvtanfolyamának megszervezésére, melynek heti 8 órában a könyvtár különtermében biztosítunk helyet.

A 2005-ös évben, a Nagy Könyv olvasásnépszerűsítő programsorozatot a könyvtárak, könyvtárosok kiemelt jelentőséggel kezelték. Könyvtárunk többek között a TOP 12 regényt 6 alkalommal – olvasókör keretén belül – népszerűsítette olvasóinak. Ennek anyagát 2006-ban a könyvtár kiadta, melynek nyomdai munkáját a Pannon Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar kötészete végezte. További felhasználásra eljuttattuk a város általános és középiskoláinak könyvtáraiba, valamint a megye könyvtáraiba. A kötet 12 regény elemzését és ajánló bibliográfiáját tartalmazza, melyet az olvasókör vezetője szerkesztett.

A Fejér György Városi Könyvtár Könyvtárpártoló Alapítványa pályázati források felhasználásával 2006-ban kiadta Keszthely város emléktáblái és köztéri alkotásai című, helyismereti – idegenforgalmi kötetét.

2006-ban eddig összesen 103 alkalommal szerveztünk szakmai, irodalmi, művészeti rendezvényt, kiállítást, csoportos foglalkozást. Aktívan részt veszünk városi felnőtt és ifjúsági rendezvényeken, azokat szervezzük és közreműködünk lebonyolításukban (pl.: Város Napja, Balaton-parti EU-party, Europe Direct Hálózat Balaton Régió EIP rendezvényei, stb).

Helyi tevékenységünk mellett Keszthely és környéke 36 településének szakmai könyvtári feladatellátását végezzük, ez idáig ellátórendszeri keretek között. 2006. évben megkezdtük a kistérségi könyvtári ellátás megszervezését. A zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtár koordinálásával, két kistérséggel (ZALA-KAR, Keszthely-Hévíz Kistérségi Társulás) kötött megállapodás értelmében összesen 31 település

ÜNNEPELŐ KÖNYVTÁRAK

mozgókönyvtári feladatát fogjuk ellátni, az új koncepció, a Könyvtári Szolgáltatási Rendszer keretében.

A városi könyvtárban a használók által keresett és népszerű Európai Uniós sarok kiadványanyagát terjesztjük az ellátórendszer településeinek könyvtáraiba is. Részükre információs anyagot a Europe Direct biztosít szerződés keretében.

Körülményeinkhez mérten minden lehetőséget megragadunk arra, hogy intézményünket népszerűsítsük, különösen azok számára, akik még nem tagjai könyvtárunknak. Szeretnénk elérni, hogy a jövőben még több olvasónk, látogatónk legyen, akik használják jól felszerelt könyvtárunkat és igénybe veszik szolgáltatásainkat.

Szóróanyagok, plakátok, információs füzetek mellett elsődleges a könyvtár honlapja, mely keresőből, tematikus linkgyűjteményekből elérhető. A könyvtár legfontosabb adatai több Zala megyei információs portálon is szerepelnek, rendezvényeinkről rendszeresen tudósítanak az online elérhető Zala megyei folyóiratok.

Az új elvárások (használói igények), új típusú dokumentumok és mind magasabb szintű technológiák naprakész, tájékozott könyvtárosokat igényelnek. Könyvtárunkban a feladatellátást munkatársaim – 16 fő, ebből 14 fő szakalkalmazott – csoportokban végzik (olvasószolgálat, feldolgozó csoport, gyermekkönyvtár, informatika, ellátórendszer). Intézményünk heti 40 órás nyitva tartással várja látogatóit, mely Keszthelynek, a „Balaton Fővárosának” egyetlen közművelődési könyvtára. Az igényekre való tekintettel a könyvtár a nyári időszakban is teljes nyitva tartással üzemel.

Eredményeket produkálni szakmai és társadalmi jó kapcsolatokkal lehet. Kiváló rendezvényeket csak kitűnő, szakmájukat elhivatottságból végző és szerető kollégákkal lehet szervezni és lebonyolítani. A csapatmunka mind tökéletesebb végzése érdekében a könyvtár havonta egy alkalommal szakmai munkaértekezletet tart. Napirendi témák: előző havi rendezvények, aktuális események, programok, meghívók készítése, pályázatok, sajtófigyelés, egyéb ügyek.

A minőségbiztosítás a jó munkát kívánja: összehangolt, precíz feladat-végzéssel lehet eredményesen könyvtárban dolgozni.

A Fejér György Városi Könyvtár munkatársai. Az első sorban középen ül Pappné Beke Judit igazgató, tőle jobbra dr. Müller Róbertné nyugalmazott igazgató és Szabó Ilona nyugalmazott igazgatóhelyettes

A könyvtár vezetése fontosnak tartja a szakalkalmazottak továbbkésztését. Munkatársaink valamennyien rendelkeznek informatikai ismeretekkel.

A külső kommunikáció beépül mindennapjainkba: úgymint, szakmai továbbképzés, értekezletek, média, intézményi kapcsolattartás, honlap (naprakész), meghívók.

A város és környéke oktatási- és kulturális intézményeivel, civil szervezeteivel való jó kapcsolat fontos része munkánknak. A Keszthelyen és környékén élő, hátrányos helyzetű, ill. segítséggel élő személyek művelődési lehetőségeinek, információszerzésének kiszélesítésére, társadalmi beilleszkedésének elősegítésére, valamint az érintettek érdekvédelmét ellátó szervezetekkel történő kapcsolattartás működtetésére együttműködési megállapodást kötöttünk a Zala Megyei Esélyegyenlőségi Koordinációs Irodával (Esélyek Háza), valamint a Zöldmező utcai Általános Iskola, Diákotthon és Speciális Szakiskolával. Nyitottak vagyunk a város lakói felé, igyekszünk magunkat megmutatni, szolgáltatásainkat és állományunkat az igényekhez alakítani.

A jövő könyvtára akkor leszünk, ha betartjuk az etikai kódex szabályait és megfelelnünk a minőségügyi elvárásoknak is, melyhez ez évben megtettük az első lépéseket. A zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtár, mint koordinátor pályázatot nyújtott be 2006-ban az NKA Könyvtári Kollégiumához „Közös minőségbiztosítási projekt teljesítménymutatók alkalmazásának bevezetése” címmel, melyhez könyvtárunk és a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár is csatlakozott.

Megkezdjük stratégiai tervünk kidolgozását, mely 2007-től alapja lesz a közös munkának, s mely szükséges ahhoz, hogy a majdani lefektetett normákat, elveket, előírásokat be tudjuk tartani. Ennek a munkának végeredménye, hogy könyvtárunk használói nyugodtak lehetnek abban, hogy biztosított minőségű szolgáltatást kapnak intézményünkben.

Felvállaljuk a változásokat, keressük azokat a lehetőségeket, módszereket, melyekkel lépést tarthatunk a szakma előrehaladásával, s könyvtárunk használóit a tőlünk elvárt legmagasabb szinten tudjuk kiszolgálni.

Mindez a fenntartó anyagi - költségvetésben meghatározott állomány beszerzési keretünk 2006. évben 9.489.700,- Ft - és erkölcsi segítsége, valamint a sikeres pályázatok nélkül nem valósulhatna meg. 2006-ban beadott pályázatainkon összesen 4.796.000,- Ft-ot nyertünk, melyet az esélyegyenlőség megtartására, könyvkiadásra (Nagy Könyv), rendezvények megtartására, valamint dokumentum beszerzésre fordítottunk.

Terveink között szerepel, hogy a jövőben megszerkesztjük és kiadjuk a Keszthelyi életrajzi lexikont, melyhez felhasználjuk a könyvtár helyismereti állományát, valamint a Zala megyei helyismereti adatbázist. Feladatunk még a feldolgozás gépesítése, melyet 2007. év elején indítunk el.

Már meglévő engedéllyel rendelkező épülettervekkel, a fenntartó és kormányzati pályázat anyagi segítségével szeretnénk új gyermekkönyvtárat építeni.

Könyvtárunk több kitüntetéssel büszkélkedhet: 2003-ban a város érdekében végzett kimagasló munkánk elismeréseként „Keszthely Városért” kitüntető címet kapott intézményünk. Keszthely Város Önkormányzata 1997-ben és 2001-ben „Könyvtárpártoló Önkormányzat” címet kapott. A „Kultúra Magyar Városa 2005” címmel büszkélkedhet Keszthely elismeri eredményeinket. Nagyon örülünk annak, hogy munkánkat a szakma is elismerte és az „ÉV KÖNYVTÁRA 2006” kitüntető címmel jutalmazta.

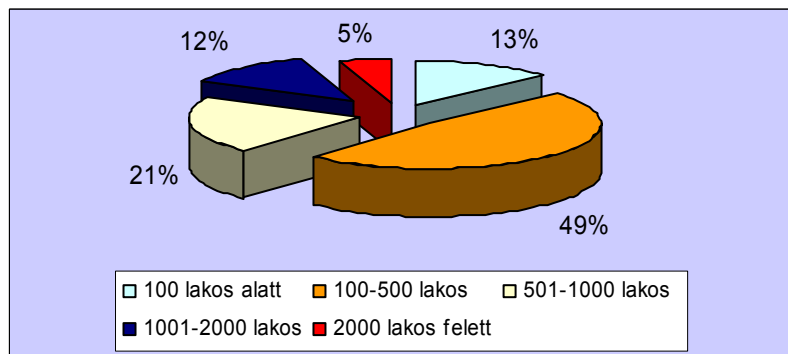
Köszönetünket fejezzük ki mindenkinek, akinek része volt ebben!

Pappné Beke Judit

A KÖZSÉGI KÖNYVTÁRI ELLÁTÁS FORMÁI ZALA MEGYÉBEN
1946-2006 KÖZÖTT*

Napjainkban a megyei könyvtár és a városi könyvtárak területi munkával foglalkozó szakemberei nagyon sokat dolgoznak azért, hogy a kistérségi mozgókönyvtári ellátás beindulhasson Zala megyében. Így a kisebb településeken letéti szolgáltató helyek lesznek, amelyek ellátásáról a többcélú kistérségi társulás megbízásából egy szolgáltató (városi vagy megyei) könyvtár gondoskodik. Hasonló ellátási forma korábban is volt már a megyében, ezért érdemes visszatekinteni a múltba, márcsak azért is, mert a jó megoldások tapasztalatait a jövőben is kamatoztathatjuk, és segít abban is, hogy a gazdaságtalan és szakmailag hibás megoldásokat elkerüljük.

Köztudott, hogy Zala megye településeinek több mint 80%-a kistelepülés, tehát jellemzően aprófalvas megye. Ehhez a településszerkezethez kellett mindenkor megtalálni azt a könyvtári ellátási formát, amely gazdaságosan, és elfogadható szakmai színvonalon biztosítja a lakosság számára a könyvtári szolgáltatásokat.

Az elmúlt 60 évben a szakma többféle ellátási formával kísérletezett: népkönyvtár, vándorkönyvtár, letéti rendszer, önálló községi könyvtár, mozgókönyvtár, kiskörzeti ellátás, klubkönyvtár, többfunkciós intézmény, ellátórendszer, végül napjainkban a nyilvános könyvtár, a könyvtári szolgáltató hely és a bibliobusz. Ha megfigyeljük, az egyes időszakokban a könyvtári ellátás formája mindig a közigazgatási rendszer változásait követte. Amikor a rendszerben erős központosítás volt jellemző, akkor a könyvtári ellátás is központosított volt, amikor a helyi igazgatás került előtérbe, a könyvtári ellátás is ennek megfelelően alakult át. Az évek során voltak egyenetlenségek, lassuló és felgyorsuló szakaszok, zsákutcák is, de mindig sikerült megtalálni a kivezető utat ezekből a krízishelyzetekből. Előfordult, hogy a rendszer ki sem épülhetett igazán, máris egy új formával kísérleteztek.

A kistelepülési könyvtárak már a 2. világháború előtt léteztek Zala megyében. Erről tanúskodik az az 1938-as alispáni jelentés, amelyben 128 népkönyvtárat, valamint 196 egyéb könyvtárat (vándorkönyvtárak, olvasóköri, kaszinók, gazdakörök, iparos körök, levante egyesületek kaszinók könyvtárai) regisztráltak.

A 2. világháború idején ezek nagy része megsemmisült (csak 54 népkönyvtár maradt meg), így szinte a mélypontról indult el a kistelepülési könyvtári ellátás szervezése 1946-ban. Ennek eredményeként 298 *népkönyvtárat* hoztak létre, egyenként 20-80 kötetes

*Elhangzott a Göcseji Múzeumban a zalai közgyűjtemények szakmai konferenciáján 2006. november 7-én.

állományokkal. A szervezés eredményeként az akkori megyéhez tartozó 349 község közül csak 51-ben nem működött könyvtár.

A községek költségvetésében állománybővítésre nem volt lehetőség, így a könyvtárak állománya elsősorban központi könyvellátással gyarapodott. 1948-49-ben 68 zalai község kapott 100-150 kötetes népkönyvtári állományt. A Népkönyvtárakat Szervező Országos Bizottság mellett a Magyar Kommunista Párt is szervezett könyvakciókat (1948-ban 17 község kapott 50-150 kötetes állományokat).

1949-ben elindították a „Könyvet a falunak” mozgalmat, amelybe 110 község kapcsolódott be. Színdarabok előadásából származó bevételekből 4000 művet tudtak szétosztani a községi népkönyvtárak számára.

A népkönyvtárak mellett *vándorkönyvtárak* is létesültek. 1947-ben 6, 1948-ban 20 zalai község kapott, egyenként 50 kötetes vándorkönyvtárat (ez volt a letéti láda). Az ünnepélyes átadás könyvtári napok keretében történt meg. Ezek a könyvek egy évig maradtak az első telepítés helyén.

Ezek a kezdeményezések azonban nem eredményeztek tartósan működőképes községi könyvtárakat. A kapott könyvek nagy része rövid időn belül eltűnt, illetve iskolai könyvtárakba olvadt be. A könyvtárak állományát központi utasításra is csökkentették, ugyanis jegyzékek jelentek meg azokról a művekről, amelyeket ki kell vonni a könyvtárak állományából.

1950-től fordulópont következett be a zalai községek könyvtárainak életében, kezdetét vette a közművelődési könyvtárhálózat kialakulása. Ettől kezdve a nagyobb könyvtárak szakmailag felügyelik, segítik a kisebb (községi) könyvtárakat.

A falusi könyvtárak munkájának összefogására és irányítására létrejöttek a *körzeti könyvtárak*. Zalaegerszegen 1950. március 5-én alakult meg a sorban tizenegyedik körzeti könyvtár, amelyhez az ünnepélyes átadáskor 25 előre szervezett népkönyvtár tartozott.

A körzeti ellátás szintén centralizált volt, lényegében a Népkönyvtári Központ fiókjaként működött, de ellátta már a hálózati központi feladatokat. Kijelölte a népkönyvtárak helyét, a falu vezetősége pedig biztosította a kölcsönzőhelyet.

A falusi népkönyvtárak mindegyike 150 kötetes volt, amelyek leszállítása 1 db könyvtári szekrényel együtt történt. Elsősorban termelőszövetkezettel, gépállomással rendelkező községekben jöttek létre. A népkönyvtárak gyorsan szaporodtak, számuk 1950 márciusában 25, 1951-ben 167, 1952 végén pedig már 212 volt.

A zalaegerszegi Körzeti Könyvtár 1951. május 1-ig az egész megye területén végezte a munkáját, ekkor alakult meg a megye második körzeti könyvtára Nagykanizsán. Ettől kezdve a letenyei és nagykanizsai járás falusi könyvtárai a nagykanizsai körzeti könyvtár, a lenti, zalaszentgróti és zalaegerszegi járás falusi könyvtárai pedig a zalaegerszegi körzeti könyvtár gondozásába tartoztak.

Ezek a körzeti könyvtári egységek nem épültek rá a korábban kialakult népkönyvtárakra, hanem párhuzamosan működtek. Később több helyen összevonták a különböző szervezetek könyvtárait, de az elaprózottság továbbra is jellemző maradt.

A szervezőmunkában és a bővítések kiszállításában nagy segítséget jelentett, hogy a Népművelési Minisztérium egy Csepel motorkerékpárt biztosított minden körzeti könyvtár rendelkezésére.

A körzeti rendszer még ki sem fejlődött igazán az országban, amikor új megoldást kerestek. 1951-ben kormányzati elhatározás született arról, hogy a tanácsi területi szervezethez meg kell felelően kell átszervezni a könyvtári hálózatokat.

A zalaegerszegi Körzeti Könyvtár, majd Mezei Könyvtár épülete

Bangó Béla könyvtáros az 50-es években Csepel motorkerékpárral járta a zalai falvakat

1952-ben létre kellett hozni minden megyében egy központi könyvtárat, amely közművelődési és hálózati központi feladatokat látott el. Így alakult meg 1952 októberében Zalaegerszegen a *megyei könyvtár*; Nagykanizsán, Letenyén, Lentiben, és Zalaszentgróton pedig *járás* *könyvtár* létesült. Ennek a közkönyvtári hálózatnak a kiegészítése 1955 végére fejeződött be.

A falvak ellátására a *letéti rendszer* alakult ki. A Népkönyvtári Központból kapott könyvanyagot a hálózati központ osztotta szét a községek számára.

Az eredeti elgondolás az volt, hogy kettős könyvanyag (törzsanyag és ideiglenes letét) kerül a községekbe. Mivel ez nem valósult meg, a kihelyezett állomány a községekben maradt. A letétbe kapott könyvek nem váltak a községek tulajdonává, a járási és megyei könyvtárak feladata volt a gyűjtemények fenntartása és fejlesztése. Önálló községi könyvtár csak néhány volt ebben az időben (Csesztregen, Zalalövön, Türrén, Nován, Zalaszentgróton).

A könyvtárszervezés nagy eredménye viszont, hogy az 50-es évek elején szinte minden faluban volt könyvtár, az emberek ezrei kezdtek el olvasni. Igaz, hogy ezeket a könyvtárakat felhasználták a korszaknak megfelelő ideológiai célokra is. Az irodalom népszerűsítéséhez előadások, író olvasó találkozók szervezése is hozzájárult.

1956-ban a forradalom idején néhány zalai község könyvtára is tönkrement (Becsvölgye, Kiscsehi, Kistolmács, Vöckönd), mert a könyvtárak állománya nagymértékben csökkent a könyvégetések miatt.

1961-től megpróbálták a központi letéti ellátáson változtatni, és az úgynevezett *tanácsosítással* a községi tanácsok tulajdonába került a községi könyvtárak egy része. Mindez azzal járt, hogy rájuk hárult a fenntartás minden költsége, így a dokumentum-beszerezés is.

A könyvtáros szakma ez a megoldást kezdetben lelkesen fogadta: végre lesz gazdája a könyvtáraknak! Azt várták, hogy megvalósulhat a helyiségek rendbetétele, a bútorzatcsere, a gyarapítás fejlesztése.

Ma már tudjuk, önálló községi könyvtárat csak a nagyobb községekben lett volna célszerű létrehozni, ahol főállású könyvtáros dolgozik. Az 1962-es adatok azonban azt mutatják, hogy a megyében 104 önálló községi könyvtárat hoztak létre, és ezek egy kivételével tiszteletdíjas könyvtárost alkalmaztak. Ezen kívül 170 járási könyvkölcsönző hely, 9 fiókkönyvtár (ezekben továbbra is letéti ellátás volt) és 2 művelődési autó biztosította a kistelepülések könyvtári ellátását.

A hatvanas években sor került néhány községi intézmény korszerűsítésére is. Egyre általánosabbá kezdett válni a korábbi könyvszekrény helyett a szabad polc, elsősorban az önálló helyiséggel rendelkező könyvtárakban. Csak a 60-as évek közepére derült ki, hogy a tanácsai kezelésbe adás nem oldotta meg a kistelepülések ellátását. A könyvtárak többsége zsúfolttá vált, raktározási nehézségekkel küzdött. Miután a meglévő könyveket elolvasták, beállt a pangás. Az állományuk összetétele sem volt

megfelelő. A könyvtárhelyiségek fűtetlenek voltak és kevés ülőhelyet tudtak biztosítani. Szerencsésebb lett volna inkább a letéti ellátást fejleszteni.

1959-ben kísérletet tettek arra, hogy *mozgókönyvtári ellátással* az egész kis településeken is megvalósítsák a könyvtári szolgáltatást. A korábbi motorkerékpárok helyett a megyei könyvtár is kapott művelődési autót, amely három, egymást kiegészítő feladatot látott el: kölcsönzés, TIT ismeretterjesztő eladások, filmvetítés. Emellett a munkatársak részt vettek a TSZ szervezés munkálataiban is. Az első évben 6 kölcsönző állomása volt, és 3 alkalommal kölcsönöztek. Később már 2 autó járta a zalai utakat. Bibliobusz vásárlására nem került sor, a kistelepusi ellátásban buszt napjainkig nem használtak sem Zalában, sem másutt az országban (bibliobusz más megyékben is elsősorban városi fiókkönyvtári feladatot látott el). A megyei könyvtár tulajdonában lévő személygépkocsi és furgon funkciója egyre inkább a letéti csere megoldása, a hálózati munka szervezése, az állományellenőrzés lebonyolítása, és rendezvényszervezés volt.

Horváth Antal és Takács Károly a művelődési autó előtt

A 60-as évek végén ismét újabb megoldásokat kerestek a községek ellátásában. Sallai István kifogásolta is egy cikkében: „Úgy tűnik, mintha a községi könyvtárak területén mindig előbb arattunk volna a termés beérésénél.” Még ki sem épült egy rendszer, máris egy új forma kialakításában kezdtek bele.

1968-ban minisztertanácsi utasítás alapján indult meg a *klubkönyvtárak* szervezése a legkisebb településeken. A megyében több mint száz klubkönyvtár alakult. Ezek kapcsolódtak ugyan a könyvtári hálózathoz, de elsősorban művelődési intézmények voltak, amelyek könyvtári ellátópont szerepét is betöltötték.

A szétaprózottság megoldására 1969-ben kezdődött el a *körzeti könyvtárak* szervezése. A kiskörzetek a tanácsok összevonásával jöttek létre. Míg korábban szinte minden falu rendelkezett tanáccsal, az átszervezéssel közös tanácsok kezdtek működni (lényegében a mai körjegyzőségek tartoztak egy-egy ilyen kiskörzethez). A körzeti központi könyvtárban általában függetlenített könyvtáros dolgozott. A kiskörzethez csatlakozó községekben kisebb könyvtárak, klubkönyvtárak voltak. Ezek letéti ellátásáról a körzeti könyvtár gondoskodott. Így lényegében a kiskörzethez tartozó községcsoport fiókkönyvtár hálózata jött létre.

Az 1970-es évek elején megszűntek a járási tanácsok. A járási könyvtárak városi könyvtárakká váltak, de megyei megbízásból megtartották járási funkciójukat. Részt vettek a városkörnyék falvainak könyvtári ellátásában. Éveken keresztül végezték a megyei könyvtárral együtt a korábbi járási letétek és a tanácsai kezelésben lévő községi könyvtárak állományának átleltározását a körzeti könyvtár állományába.

A 70-es évek második felében ismét egy új ellátási forma alakult ki, az *ellátórendszer*, amely lényegében a letéti ellátás korszerűbb változata, jobb könyvellátással (törzsanyag és csereanyag biztosítása) több szolgáltatással és rendszeres szakmai segítségnyújtással. Az ellátórendszert Zalában a városi könyvtárak működtetik a mai napig.

Az ellátórendszer előnye, hogy nem kell a községeknek a dokumentumok vásárlásával, állományba vételével foglalkozni, mert ezt szakképzett könyvtárosok elvégzik helyettük. Évente 4-5 alkalommal szállítanak ki könyvcsomagot, melynek egy része cserélődik is, és néhány hónap múlva más könyvtárnak viszik tovább. A rendszer eredményeként a községi könyvtár fenntartója által befizetett összeg többszöröséért kerül dokumentum a községi könyvtárba, így magasabb szintű ellátást vehetnek igénybe.

Megyénkben elsőként a Nagykanizsai Városi Könyvtár kezdte meg 1976-ban az ellátórendszer megszervezését a városkörnyék településeinek bekapcsolásával. A keszthelyi ellátórendszer létrehozása a város Veszprém megyéhez tartozása idején indult meg 1977-ben, melyhez országos támogatást is kaptak. 1979-ban kerültek vissza Zala megyéhez, amikor a zalaszentgróti járás községeinek ellátását is feladatuk kapták. A lenti városkörnyék könyvellátásának központi kiépítése a nyolcvanas évek elején kezdődött meg. A legfiatalabb ellátórendszer megyénkben a zalaegerszegi. 1984-ig a megyei könyvtár látta el a zalaegerszegi járás területén működő 61 községi könyvtár közvetlen felügyeletét, módszertani gondozását. A JAVK fokozatosan vette át a városkörnyéki könyvtárak hálózati gondozását és 1986-ban megalakult az ellátórendszere. A letenyei körzetben nem jött létre ellátórendszer, csak néhány könyvtárnak szerzeményeznek, a többi község önálló, a hálózatgondozói feladatot pedig a Fáklya Művelődési Központ és Könyvtár látja el. Így fokozatosan 160 fölé emelkedett a ellátórendszeri ellátásban részesülő községi könyvtárak száma. (1/3 részük ma is ellátórendszer tagja.)

A kiskörzeti ellátás sem szűnt meg teljesen, néhány helyen továbbra is megmaradt (pl. Lovásziban, Pókaszeptken, Pacsán, Zalaszentivánon). Ezek felszámolására a rendszerváltás után került sor (ma egyedül Zalaszentbalázs térségében van ilyen szolgáltatás).

A községi könyvtárak szempontjából jelentős lépés volt a 70-es években a könyvtárépítési akciók meghirdetése. Ilyen volt a „Száz falu – száz könyvtár”, a „Petőfi-emlékkönyvtár” mozgalom.

Szintén a 70-es évek végére esik a községi könyvtárak integrációja művelődési házzal, iskolával. Létrejött egy új intézménytípus is, az *ÁMK*, valamint az ún. kettős funkciójú (községi és iskolai) könyvtárak. A könyvtár mindkét esetben együtt látja el az iskolai könyvtári és a közkönyvtári feladatokat. Ilyen könyvtárak ma is nagy számban vannak a megyénkben.

A 80-as években a községi könyvtári ellátásban új forma már nem jött létre, az ellátórendszerek, a kiskörzeti ellátás, az önálló könyvtárak, a többfunkciós- és többcélú közös intézmények működtetése volt jellemző egészen a rendszerváltásig.

A 90-es évektől a megalakuló önkormányzatokra erős önállósodás volt jellemző. A kiskörzetekhez tartozó volt társközségek minden együttműködéstől elzárkóztak. A városi könyvtárak számára sem volt kötelező feladat a területi szolgáltatás. Ez széteséssel fenyegette a megyében kialakult hálózatgondozói- és ellátórendszert. 1992-ben végül sikerült megyei szinten megoldani ezt a problémát. Megállapodásokkal garantálták a könyvtári ellátás működését, a megyei közgyűlés pedig vállalta e feladat finanszírozását (ez kezdetben 2,6 millió Ft, napjainkban 6,4 millió Ft). Az ellátórendszerek és az 5 városi könyvtár hálózatgondozói feladata így megmaradt. A kiépült együttműködési rendszerben a megyei könyvtár a hálózati központ (koordinátor), a városi könyvtárak pedig alközpontok. A megyében szinte mindenütt van egy elérési pont, és minden egyes községi könyvtárnak van egy felelőse, mégpedig valamelyik városi könyvtár, vagy a megyei könyvtár. A folyamatos törődést igénylő kis könyvtáraknak tehát van kihez fordulniuk, ha szakmai segítségre van szükségük.

1997-ben jelent meg a CXL. (kulturális) törvény, amely szabályozza a nyilvános könyvtári ellátást. Kimondja többek között azt is, hogy a települési könyvtári ellátás biztosítása önkormányzati feladat. Ez alapján kötelezettségét 3 formában teljesítheti: könyvtár fenntartásával önállóan, vagy társulásban, valamint könyvtári szolgáltatás megrendelésével. A zalai községek néhány kivétellel a könyvtár fenntartás mellett döntöttek, a községi nyilvános könyvtárak számára alapító okiratot készítettek, így felkerültek a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékére, amely feltétele volt annak, hogy részt vegyenek pályázatokon, igénybe vegyék az érdekeltségnövelő támogatást. A 2005. évi statisztikai adatszolgáltatás alapján Zala megye 257 települése közül 230 településen működött könyvtár (vagy valamilyen szolgáltató hely) és csak 27 település nem volt semmilyen könyvtári ellátás (ezek nagyon kicsi települések).

Igen ám, de a kisebb települések önkormányzatai nem képesek önállóan finanszírozni a könyvtári szolgáltatásokat. Ehhez további források szükségesek. Másrészt jogszabályba ütközik a jelenlegi rendszer, hiszen a falvak többségében nincsenek meg az intézményi feltételek, a könyvtárak önkormányzati szakfeladaton működnek, nincs kinevezett vezetőjük, nem alkalmaznak könyvtáros szakembert, nem gyarapítják rendszeresen saját állományukat, sőt az ellátórendszerhez tartozó könyvtárak jó része még saját állománnyal sem rendelkezik, hiszen letéti ellátást kap.

Eppen ezért az utóbbi években a szakma új megoldásokat keresett a kistelepek megfelelő színvonalú ellátására. 2005. elején tette közzé a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a települési könyvtári ellátásra vonatkozó koncepcióját, a Könyvtári Szolgáltató Rendszert (KSZR-t), amely javaslataival elősegíti a települési önkormányzatok kötelező törvényi feladatának teljesítését. Három utat jelöl meg: *önálló könyvtár* fenntartását, *könyvtári szolgáltatóhely* működtetését, és *könyvtárbusz* szolgáltatást.

Az elképzelés szerint csak azok a könyvtárak maradjanak önálló nyilvános könyvtárak, ahol a feltételek biztosítottak. A nyilvános könyvtárak olyan intézmények, amelyek szerepelnek a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén. Ide tartoznak a városi könyvtárak, a nagyobb községi könyvtárak, többfunkciós és többcélú (pl. iskolával, közművelődési intézménnyel összevont könyvtárak, teleházak) intézmények. Ezek saját dokumentumállományukat rendszeresen bővítik, könyvtáros szakembert alkalmaznak, gazdálkodásuk intézményi keretekben folyik.

Az 1000 fő alatti lakosságú településeken célszerűbb könyvtári szolgáltató helyet működtetni, és könyvtári szolgáltatást megrendelni egy nagyobb könyvtártól. Ezek abban különböznek a nyilvános könyvtáraktól, hogy azok nem intézmények, nem

szerepelnek a nyilvános könyvtár jegyzékén. A községi önkormányzatok könyvtári szolgáltatást rendelnek meg a városi (vagy a megyei) könyvtártól, és ezt könyvtárellátási szerződésben rögzítik. A szolgáltatás fontos része a letéti könyvellátás.

Könyvtárbuszos szolgáltatás esetén a településen nincs szolgáltató hely. A szolgáltató könyvtárbusz menetrend szerint járja a falvakat, és megállóhelyeket keres fel. Olyan helyeken javasolható a bevezetése, ahol nincs könyvtár és könyvtári szolgáltató-hely sem.

Az új rendszer fenntartását több forrásból lehet finanszírozni: a települések hozzájárulása mellett állami normatív támogatásból és pályázatokból. Az új rendszer szervezeti keretét és a legfőbb anyagi bázisát a kistérségi társulások adják.

A KSZR megvalósítása során sok múlik az egyes önkormányzatokon, hiszen nekik kell dönteni arról, hogyan biztosítják a községben a könyvtári szolgáltatást. (Ez az oka annak is, hogy az új rendszer bevezetése napjainkig elhúzódott, annak ellenére, hogy az egyes községek tájékoztatása már 2004-ben elkezdődött.)

Az országos elképzelések alapján - a megyei sajátosságokat is figyelembe véve - a Deák Ferenc Megyei Könyvtár elkészítette a megyei könyvtárhálózat fejlesztésének tervét. Felvállalta az érintettek tájékoztatását: írásos anyagok sora (cikkek, állásfoglalások, előterjesztések), valamint szakmai konferenciák előadásai mutattak rá a továbblépés szükségességére. 2006 tavaszától a városi és megyei könyvtárak munkatársai felkeresték a kistérségi társulási irodákat, valamint helyszíni látogatást tettek szinte valamennyi településre.

Sikerült meggyőzni a fenntartók többségét arról, hogy a megyei KSZR kialakítása során a már kialakult hálózatgondozói és ellátórendszeri szolgáltatásra kell alapozni, hiszen a több, mint 20 éves szakmai tapasztalat bizonyítja, hogy a legszínvonalasabb ellátást a községekben ez a forma biztosítja. A cserélődő letétekkel több új könyv jut a községekbe. Az ellátóközpontok (szolgáltató könyvtárak) megfelelő szakmai háttérrel biztosítanak a szakemberrel nem rendelkező települések számára.

Az érintett települések önkormányzati képviselőtestületei belátták, hogy a könyvtári ellátás biztosítása érdekében legjobb megoldás, ha a település nyilvános könyvtára szolgáltató helyé válik, tehát kéri azok törlését a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékéről. Ez ugyanis a feltétele annak, hogy szolgáltatást rendeljenek meg a

kistérségi társulás által megjelölt szolgáltatótól. A szakmai rész tehát annyit változik, hogy a kistélepüléseken nem alapító okirattal rendelkező nyilvános könyvtárak lesznek (a könyvtárak intézményesítésre ugyanis nincs megfelelő forrása a községeknek), hanem könyvtári szolgáltató helyek, amelyek letéti ellátásban részesülnek. Ez a szolgáltatás a korábbi ellátórendszeri szolgáltatásra hasonlít leginkább, amely kiegészül korszerű elektronikus szolgáltatásokkal is.

Zala megye 6 kistérsége közül valamennyiben megalakult a többcélú kistérségi társulás. Az önként vállalható célok között a *mozgókönyvtári feladatot* legkorábban a nagykanizsai kistérség vette fel, 2006-ban viszont a letenyei kistérségen kívül valamennyi kistérség felvállalta. Így lehetővé vált, hogy a feladatellátáshoz a normatív támogatást is igénybe vegyék a társulások.

A 2006. év végi adatok alapján 99 községben működik nyilvános könyvtár és 126 községben szolgáltató hely. Ez utóbbiak önkormányzatai a közeli városi könyvtártól, vagy a megyei könyvtártól rendelték meg a könyvtári szolgáltatásokat. Az új ellátási forma a Deák Ferenc Megyei Könyvtár számára tehát leginkább abban jelent új feladatot, hogy ismét aktív részt vállal a kistélepülések letéti ellátásában. Előreláthatólag a zalaegerszegi kistérségben 16, a zalaszentgróti kistérségben 6 település szolgáltató könyvtára lesz, tehát letéti ellátást fog számukra biztosítani.

Bízunk benne, hogy a kistérségi mozgókönyvtári ellátórendszer minőségi javulást hoz majd a Zala megyei települések ellátásában.

Irodalom:

- Fehér Miklós: Kistélepülések könyvtári ellátása. Helyzetkép és szakirodalmi szemle. =Könyvtári Figyelő. 2002/3. 367-428.p.
- Kiss Gábor: A megyei könyvtár, mint a könyvtári együttműködés szervezője. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1999. 3. Sz. 10-13. p.
- A letéti ládatól az internetig. 50 éves a Deák Ferenc Megyei Könyvtár. Szerk. Kiss Gábor. Zalaegerszeg, 2002.
- Németh László: Zala megye könyvtárai a felszabadulás után.= Tanulmányok Zala megyéből 1945-1970. Zalaegerszeg, 1970. 235-251. p.
- Sebestyén Horváth Margit: A kistélepülésen élő lakosság könyvtári ellátásának korszerűsítése Zala megyében. Tervezet. Zalaegerszeg, 2006.
- Tóth Gyula: A kiskönyvtári ellátás historiográfiájának vázlat. =Könyvtári Figyelő, 1997. 4. 682-704. p.
- A zalaegerszegi könyvtári ellátórendszer emlékkönyve. 1986-1996. Összeáll. Pál Éva. Zalaegerszeg, 1996.

Sebestyén Horváth Margit

VISSZAEMLÉKEZÉS AZ ELLÁTÓRENDSZER MŰKÖDÉSÉRŐL¹

Zala megye településszerkezete igen sajátos, sok az aprófalvas, kislélekszámú község. A települések több mint 80 %-a 1000 lakos alatti és itt él a községek lakosságának több mint a fele. Ezeknek a településeknek a lakói a könyvtári ellátás szempontjából is hátrányos helyzetben voltak. A legtöbb községi könyvtár a legalapvetőbb könyvek beszerzésére is képtelen volt az anyagiak hiányába. A könyvtárosok rövid munkaidejükben belső munkák végzésére kényszerültek, így kevesebb idejük maradt az olvasószolgálati tevékenységre, a kölcsönzésre, a könyv- és könyvtárpropagandára.

A sok apró település könyvtárának segítését, felügyeletét a volt zalaegerszegi járás területén a DFMK látta el egészen 1983-ig. A József Attila Városi Könyvtárhoz ekkor került a városkörnyék négy tanácsi körzetének 19 könyvtári egysége. A városi könyvtár feladatul kapta a községi könyvtárak szakmai módszertani felügyeletét; a tanácsi körzetek könyvtárait fokozatosan vette át. A települések többségében a könyvek zárt szekrényekben, stelázsokban zsúfolódtak, és a helyhiány miatt áttekinthetetlenek voltak. A helyiségek jó része télen fűtetlen, világításuk gyenge volt. Az állományok feltáratlanok, visszakeresési lehetőség egyik könyvtárban sem volt.

1986. január 1-jével 8 tanácsi körzet 27 könyvtári egysége részére indult be a könyvtári ellátórendszer.

Az első évek tapasztalatai után elmondhattuk, hogy a könyvtárak könyvellátása jelentősen javult. A községek könyvtárai évi öt alkalommal kaptak új dokumentumokat. Az iskolai feladatokat is ellátó könyvtárakban a tananyag megkívánta irodalom és a pedagógiai szakirodalom egyaránt eljutott. Korábban csak 50-60 új dokumentum jelentette éves szinten az ellátást, most pedig alkalmanként átlagban 30 új dokumentumot kaphatnak a községi könyvtárak. Az ellátórendszerhez való csatlakozás következtében a községi könyvtárosok feladatai megváltoztak. Az eddigi munkaiányos rendelkezések, leltározások, állományrendezések és állománykivonások már nem az ő feladatuk lett, ezeket elvégezték a hálózatgondozó könyvtárosok, s a helyi könyvtárosoknak több idejük maradt az olvasókkal való foglalkozásra, az olvasótoborzásra.

Az 1988-as évben már számítógép segítségével dolgoztak a módszertani csoport munkatársai. A számítógépes nyilvántartás áttekinthetőbbé tette a könyvek mozgását, megkönnyítette az állományellenőrzések végzését, és megbízhatóbbakká váltak azok eredményei is. A számítógép kezelésével kapcsolatos ismeretanyag elsajátítása miatt tanfolyamot végeztünk el, és egy munkatársunk szoftverkészítő szakemberré képezte ki magát. Az országosan is ismert ELKA szoftvert és annak továbbfejlesztett verzióit a mai napig is alkalmazzuk. A „rabszolgamunkák” egyszerűsítésére mindenképpen szükség volt, miután egyre több könyvtár csatlakozott könyvtári ellátórendszerünkhöz, és ez újabb feladatokat rótt a csoport tagjaira.

Az 1990-es évek elején újabb 24 könyvtár került ellátórendszerünkhöz, így a könyvtáraink száma stabilizálódott, mert jelenleg is 49 önkormányzat 51 községi könyvtára tartozik az ellátórendszerhez.

A rendszerváltást követően az 1991-es évben a települések önállóakká váltak és felállították az önkormányzati hivatalokat. Ekkor még eléggé sötétnek látszott az

---

¹ Elhangzott 2006. október 13-án a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtárban a „Könyvtárak az esélyegyenlőségért. 20 éves a zalaegerszegi ellátórendszer” címmel rendezett szakmai konferencián.

ellátórendszer működésének további sorsa. Ilyen gondolatok foglalkoztatták a szakembereket: Igénylik-e majd az önkormányzatok képviselői könyvtáraiknak ebben a keretben történő további ellátását, megtartják-e eddigi könyvtárukat, könyvtárosukat? Egyáltalán szükségük lesz-e egy kicsit felülről jövő, gyűjteményüket meghatározó könyvtári ellátásra? Úgy döntöttünk, hogy nem adjuk fel, és „leírtuk a tiszteletköroket” a képviselőtestületeknél, polgármestereknél. Ismertettük szolgáltatásainkat, és az új elképzeléseket a rendszer újjászervezésével kapcsolatban. Az új szerződéseket, szándéknyilatkozatokat majd minden fél elfogadta. A könyvtári ellátórendszert a továbbiakban is a József Attila Városi Könyvtár működtette, hiszen kialakult szervezete, a gyakorlott, szakképzett könyvtárosok, a gépkocsi és a raktár biztosította a zökkenőmentes, folyamatos munkát. A létrehozott társulás lehetővé tette a kistelepülések könyvtári ellátását a megfelelő színvonalon. 1992-ben a megyei könyvtári hálózat átszervezésével (élén a DFMK-val) 51 könyvtár maradt tagja a zalaegerszegi könyvtári célokra szerveződött társulásnak, az ellátórendszernek. A működés jogi háttere az „Együtműködési megállapodás” a csatlakozó önkormányzatokkal, anyagi háttere az önkormányzatok befizetései, a megyei önkormányzat támogatása és a városi könyvtár által biztosított gépkocsi, iroda, raktár, stb.

Továbbra is legfontosabb feladatunknak tekintettük fő tevékenységünket, a könyvtárak könyvvel való ellátását, amely az igényfelmérésből, az állománygyarapításból, állományba vételből állt. (Könyvtárellátótól nem származó dokumentumok esetében alkalmassá kellett tenni azokat a könyvtárhasználatra.)

A módszertani csoport hálózati-módszertani gondozásának köszönhetően egyfajta védőhálót élvezhettek a kisebb, gyengébb és rászorulóbb könyvtárak. A könyvek kijuttatásán túl gondoskodásunk igen sokrétűen szolgálta a könyvtárak hatékonyabb működését. Ez a fajta munka többféle feladatot jelentett: pl. alapfokú könyvtárosi tanfolyam szervezése (eddig 5 tanfolyamot tartottunk, ahol 52 könyvtáros végzett az elmúlt 20 év alatt), az alapfokú könyvtárosi ismeretek szinten tartása, frissítése végett. Vonatkozik ez még az új könyvtárosok betanítására is, főleg ami a kölcsönzési adminisztrációt, a könyvek közötti eligazodást, a magasabb szintű könyvtári szolgáltatást nyújtó intézmények propagálását, az informatikai ismeretek elsajátítását jelenti. Ezen kívül lehetőséget biztosítottunk írókkal, előadókkal, vagy egyéb szakemberekkel történő találkozásra, beszélgetésre is a különböző könyvünnepeken. Az elmúlt 20 év alatt több száz előadást hallgathattak meg az Ünnepi Könyvhét, a Gyermekkönyvhét, Mezőgazdasági Könyvhónap, Összefogás a könyvtárakért és az egyéb országos, megyei és városi szakmai konferenciákon.

Egyéni és kollektív pályázatokra hívtuk fel a könyvtárosok és az önkormányzatok figyelmét. A pályázatok előkészítésével és megírásával segítettük a könyvtárak előrelépését. A beérkező pályázatokat továbbítottuk és figyelemmel kísértük a további sorsukat is. A fejlesztésre nyert pénzért többnyire mi vásároltunk könyveket a könyvtárosok segítségével, amelyeket mi dolgoztunk fel és láttunk el könyvtári szereléssel, és soroltunk be a központi nyilvántartásba. A könyvállomány fejlesztése kapcsán számos pályázaton voltunk sikeresek. A legjelentősebb lehetőséget nyújtotta számunkra a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány. Segítségével a kettős funkciójú könyvtáraink „Könyvtár az Iskolában” szakalapítványhoz nyújthatták be a pályázatokat. Itt említhetném még meg az UNICEF „Ablak a világra” pályázatát is ahol szintén sikeresen pályázhattunk dokumentumokra, valamint a „Fókuszban a könyvtár”

sikeres pályázatát is, amelynek segítségével számos községi könyvtár kézikönyvvállományát tudtuk kiegészíteni.

A dokumentumbázis fejlesztésére nyert összegeket minden önkormányzat erre a célra fordította. A könyvtárak új dokumentumokkal való ellátása financiálisan 3 részből tevődik össze. Önkormányzati befizetések, pályázatok állománygyarapításra, az érdekeltségnövelő állami támogatás és a felzárkóztató pályázat. A dokumentumok kiszállítása évi 4-6 alkalommal, ill. igény szerint történik. A harmadik alkalommal a könyvtárosok személyesen válogathatnak kurrens raktárunkból.

A könyvtári bútorok felújítására és vásárlására nyert pénzekből sok könyvtár csináltathatott új bútorokat, amelynek a segítségével számos gyűjtemény a „szekrényes megoldásból” szabadpolcossá változhatott. Számos javaslatot tettünk a könyvtári bútorok igény szerinti megtervezésére, mert a községi könyvtárak működési körülményeinek a javítására a Nemzeti Kulturális Alapprogram több pályázati lehetőséget is nyújtott: 1999-ben az „Olvasószolgálati terek kiegészítése”, valamint 2006-ban „Szakmai eszközfejlesztés, korszerűsítés” címen, amelynek segítségével több könyvtárunk vásárolhatott új bútorokat és kiegészítő berendezéseket; ezenkívül még a Soros Alapítvány adta lehetőségekkel jutottak könyvtáraink új bútorokhoz, ill. a meglévőket felújíthatták. Az NKÖM „Korszerű könyvtárakkal az Európai Unióba” pályázatával arra törekedett, hogy a kistelepülések könyvtárait nagyobb eséllyel bevonhassa a könyvtári ellátásba, az információs társadalomba. Jelentősek voltak a telematikai pályázatok a községi könyvtárak információ szolgáltatásának támogatása érdekében. Mindezt a Soros Alapítvány „Automatizálás” c. pályázati lehetősége indította el. Ezen a pályázaton számos könyvtárunk nyerhetett telefon –és fax készüléket az információhoz jutás gyorsabbá tételére. Ezt követte az NKÖM az „Olvasás évére” kiírt „Esélyegyenlőség c. pályázata amelynek segítségével 9 községi könyvtárunk nyert lehetőséget hardver és szoftver vásárlására, Internet elérhetőség biztosítására. Az összeget kiegészítette a városi könyvtár által biztosított ELKA szoftver, az ingyenesen kapott adatbázis, valamint a saját erő. Jelentős informatikai fejlesztésben részesülhettek könyvtáraink a „Teleház program”, az „e Magyarország pont” segítségével, valamint az IHM pályázata által az önkormányzatoknak juttatott számítógépekkel. Ily módon a községi gyűjtemények 50 %-a rendelkezik 1-4 számítógéppel és Internet elérhetőséggel. Teleházzal közösen 26 községi könyvtár működik, amely pozitívan hatott a könyvtárak nyilvánosságára, a nyitva tartási idő és a látogatószám emelkedése miatt. Az állománygyarapításnál figyelembe vettük az új információhordozó eszközök meglétét, ezért CD-ROM-okat, DVD-eket is vásárolunk. Területünkön nagyon sikeres pályázati lehetőségnek tartottuk a „Könyvtárpártoló Önkormányzati cím” elnyerésének a lehetőségét, amely kiírás évekig működött. Ezt a pályázatot az NKÖM hirdette meg azoknak az önkormányzatoknak, amelyek könyvtáruk működési feltételeit, ill. a szolgáltatások színvonalát jelentősen fejlesztették. A pályázati időszak kezdete óta 12 önkormányzat tulajdonosa ennek a kitüntető címnek.

Az utóbbi 2-3 év pályázati lehetőségei közül megemlíthetnénk még a Közkincs hitelprogram lehetőségét, és a Fogyatékosok Esélye Közalapítvány pályázatát a könyvtárak akadálymentesítésére.

Könyvtárrendezést, állománykivonást végeztünk az összes olyan könyvtárban, ahol a feltételek megteremtődtek ahhoz, hogy a könyvhalmazból végre egyszer használható és áttekinthető gyűjtemény legyen.

A hálózati-módszertani gondozás fontos eleme, hogy lehetőleg a nagyobb gyűjteményekben tájékozódhassanak az olvasók a könyvtárban lévő kötetekről. Jelenleg

majdnem minden nagyobb könyvtár rendelkezik olvasói leíró katalógussal, számítógépes adatbázissal, amely tartalmazza a régi saját állományát, valamint az Ellátórendszer-től kapott dokumentumokat is.

Mindezekon túl nagyon fontos és nélkülözhetetlen tevékenységünknek tartjuk a polgármesteri hivatalokkal, körjegyzőségekkel való kapcsolattartást. A cél: jelenlétünk állandó biztosítása, képviselni a községi könyvtárak és könyvtárosok érdekeit a fenntartó önkormányzatoknál.

Az elmúlt 20 év tapasztalatai alapján úgy érezzük, hogy a módszertanos könyvtáros éppen azt nyújtja hálózati gondozása során, amitől könyvtáros a könyvtáros, és nem pedig könyvkiszállító és cédulelakosgató robot. A hálózati-módszertani csoport munkájában az egyik a legfontosabb a személyes jelenlét, a jó munka és emberi kapcsolat a községi könyvtárosokkal és a fenntartókkal egyaránt. A jövőben ezeket, a fejlődést és reményt keltő eredményeket továbbra is szeretnénk megerősíteni a Zalaegerszeg városkörnyékéhez tartozó könyvtárak tevékenységében. 20 éves munkánk során igyekeztünk helyzetbe hozni a községi könyvtárakat a különböző pénzügyi lehetőségek kihasználásával, az önkormányzatok segítségével. Mert ha egy önkormányzat nem képes az új információkkal élni, menthetetlenül lemarad. Ha viszont a tudni akarás (tudás alapú társadalom) a humánus és a szellemi infrastruktúra fejlesztése uralja a települést, sikeres pályára léphet a továbbiakban is.

Pál Éva

A községi könyvtárosok köszöntése 2006. október 16-án a József Attila Városi Könyvtár szakmai konferenciáján

OLVASÁS, KÖNYVTÁRHASZNÁLAT A XXI. SZÁZAD HAJNALÁN*

Tisztelt Kollégák, amikor erre az előadásra kezdtem készülni, jó diák módjára rengeteg szakirodalmat gyűjtöttem, beszélgettem a munkatársaimmal, érdeklődő újságírókkal, pedagógusokkal; aztán olvastam, csak olvastam, és egy idő után úgy éreztem, mintha egy végeérhetetlen történet részese lennék. A mai helyzet megértéséhez megpróbáltam visszanyúlni az olvasáskutatók, Gereben Ferenc, Nagy Attila és mások évtizedekkel ezelőtt publikált eredményeihez. Ezeknek a kutatásoknak, jó húsz évvel ezelőtt magam is részese voltam, hiszen akkori igazgatóm, Németh László engem bízott meg egy nagy olvasáskutatói vizsgálat Zala megyei kérdezőbiztosi feladataival; ennek köszönhetően már akkor szembesülhettem a társadalom mélyrétegeinek olvasáshoz, kulturálódáshoz való viszonyával. Volt több olyan, véletlenszerűen kijelölt célszemélyem például, aki analfabéta volt, vagy csak olvasni tudott, írni nem; körükben a legelterjedtebb könyvnek pedig a szakácskönyvet találtam. Ekkor szerzett tapasztalataim még inkább megerősítettek abban, hogy tenni kell a műveltség terjesztése érdekében, és bár kaptam más irányú ajánlatokat is, megmaradtam könyvtárosnak, mert meggyőződésem, hogy ez a közszolgáltatás fontos szerepet tölt be a társadalom életében, mind a kultúra hagyományos értékeinek közreadásában, mind pedig a jelen idejű kultúra pragmatikus tudnivalóinak megismertetésében.

Tapasztalataim és meggyőződésem szerint a könyvtárak jól reagálnak a jelen kor kihívásaira, amelyben ma már óriási szerepet játszik az, hogy a magyarországi könyvtári rendszer szervezett, képes a hálószerű működésre, képes arra, hogy összefogással lebonyolítson olyan hatalmas rendezvénysorozatokat, mint Az olvasás éve vagy A Nagy Könyv programsorozata volt. Képes arra, hogy egy közös keresőfelületbe hozza össze a könyvtárak elektronikus katalógusait, és ennek megfelelően az egyes könyvtárak állományát egy közös kínálatban jelenítse meg. Nagy erő a szervezettség, Kedves Kollégák, és nagy erő, ha ez a szervezettség azonos elképzelések, rendezőelvek alapján működik, a kor kihívásaira való gyors és problémaérzékeny válaszadással.

Probléma pedig van bőven, hiszen a világ nagyon gyorsan változik körülöttünk: a társadalomban már nem is klasszikus generációs szakadékok vannak, hanem a felnövekvő nemzedékeken belül is újabb és újabb különbözőségek alakulnak ki. Nekem négy gyermekem van, két huszoneves és két általános iskolás – kulturális értelemben véve az idősebbek más képet mutatnak, mint a kisebbek. A két nagyobb sokkal olvasottabb, tájékozottabb, mint a klasszikus Internet-nemzedékhez tartozó tizenévesek, akiket időnként csak a számítógép megvonásával fenyegetve lehet rábírní egy-egy könyv elolvasására. Könyvtári rendszerünk is ezekkel a jelenségekkel, olvasói magatartásformákkal szembesül: a számítógépet gyanakodva szemlélő „nagyikkal”, a pragmatikus, munkájukhoz, tanulásukhoz információt kereső, mindig rohanó felnőttekkel, a mindenevő, a tanulmányaikhoz kötelező irodalmat hajszóló diákokkal, a könyvtárba az internet kedvéért betérő kiskamaszokkal, az iskolákból, óvodákból szervezett csoportokban érkező, még lelkes és csillogó szemű gyerekekkel. Ez a könyvtárhasználói keresztmetszet, Kedves Kollégák, amelynek ugyanakkor fájó realitása, hogy az egész társadalmat tekintve nem éri el a lakosság húsz százalékát sem. A felsorolásból szándékosan kihagytam, hogy visszatérhessek rá, a kedvtelésből olvasókat, a

---

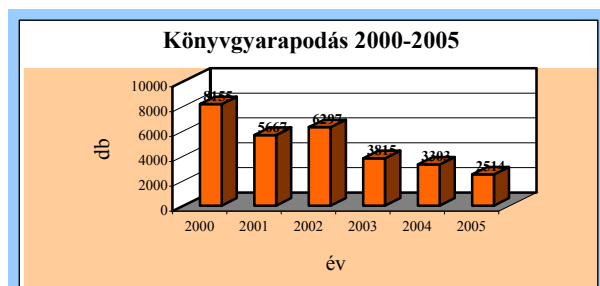
* Elhangzott a Nemzetközi Olvasástársaság (IRA) „Betűhidak – a műveltség összekötő” című konferenciáján Budapesten, 2006. augusztus 7-én.

szépirodalom, a művészetek, a zene iránt érdeklődőket – valamikor ők tették ki a könyvtárhasználók zömét, erre épültek a gyűjtemények; ma azonban ott tartunk, hogy ezeket az olvasókat kell különleges bánásmódban részesítenünk, arra ügyelve, hogy a rengeteg szakirodalom és információs lehetőség mellett számukra is jusson olvasni- és hallgatnivaló. Úgy gondolom, hogy ez a tevékenységünk egyik kulcskérdése: az olvasóközönség, mint megrendelő, elsősorban a hasznossági szempontok alapján igényli és használja a könyvtárakat – ugyanakkor nagyon hálás és jó vevő minden, az irodalommal, zenével, ismeretterjesztéssel kapcsolatos eseményre, rendezvényre. A személyesség varázsa, a társalgós, vetítős találkozók, beszélgetések rendkívül népszerűek ma is – és miután szinte minden korosztálynak tudunk ilyet kínálni, megvan az esélyünk arra, hogy olvasóink lelkéhez is közelebb kerüljünk.

Ez a gondolat vezet vissza előadásom címéhez, az olvasás és könyvtárhasználat témájához – szeretném egy kicsit a magunk példáján, egy átlagos feltételrendszerű, általános gyűjtőkörű megyei könyvtár tevékenységén keresztül érzékeltetni, mit is jelent szembesülni ezekkel a problémákkal a napi munka során, s milyen megoldásokat és válaszokat próbáltunk, próbálunk adni mindezekre.

A nyolcvanas évek közepén megjelent, olvasási szokásokat és könyvtárhasználatot elemző tanulmányok már nyíltan beszéltek a pragmatikus igények térnyeréséről, a szépirodalomban az érdeklődés kommercializálódásáról, a régebben favorizált klasszikusok háttérbe szorulásáról. Ez a folyamat a kilencvenes években tovább erősödött, és ezt csak segítette az oktatásban, különösen a felsőoktatásban végbemenő változás is. Mindannyian emlékezünk, hogyan kezdtek szaporodni a kihelyezett karok, tagozatok, felsőfokú kurzusok, s velük együtt nőtt a hallgatók száma is, mely lassan elérte a rendszerváltáskor meglévő létszám dupláját. Gereben Ferenc már a nyolcvanas években edukatívnak nevezte a magyar könyvtári rendszert – ez olyannyira igaznak bizonyult esetünkben, hogy a beiratkozott olvasók közül a 90-es évek legelején már több, mint ötven százalékot tettek ki a diákok, s ez hamarosan hetven százalék közelébe ért. Sokáig igen magas volt a pedagógusok részaránya is, 8–10 százalék – ez a két szám együtt már valóban bizonyítja könyvtárunk tanulási háttérbázis jellegét. (A pedagógusok részaránya jelenleg csökken!) A szakirodalmi igény olyan erős volt, hogy 1996-ban Zalaegerszeg nagyobb könyvtárai, szak- és közkönyvtárak megállapodást kötöttek arra nézve, hogy összehangolják beszerzésüket és kölcsönösen egymás rendelkezésére bocsátják a keresett irodalmat, vagy fogadják egymás olvasóit. Az OPAC-ok létrejötte, internetes hozzáférhetősége, majd az ODR szolgáltatásainak megindulása sokat segített ezeknek a problémáknak a megoldásában, de ez a bizonyos edukatív jelleg ma is uralja könyvtári szolgáltatásainkat.

Ennek a folyamatnak számomra egyik legszomorúbb fejezete, mely véleményem szerint igen károsan befolyásolta a könyvtárhasználatot és az olvasási szokásokat, a dokumentumállomány helyzetének alakulása. Az nem volt kétséges előttünk, hogy a rendszerváltozás és az olvasói ízlésváltozás együttes hatására nagyon sok könyv, sőt folyóirat is feleslegessé válik, s ezeket ki kell vezetni a gyűjteményből, hogy frissebb, korszerűbb kínálattal álljunk az olvasók rendelkezésére – ám arra nem számítottunk, hogy

a könyvek és egyéb elektronikus dokumentumok ára ilyen mértékben fog emelkedni, miközben a beszerzési keret vásárlóértéke folyamatosan csökken. A '90-es évek közepére beszerzésünk darabszáma csaknem a felére esett vissza;

ezt követte – pályázatoknak, egyéb támogatásoknak köszönhetően – egy felívelő szakasz, mely kb. öt-hat évig tartott. 2001-től kezdve megint romlani kezdett a beszerzés mértéke, az utóbbi két évben már negatív rekordot döntött meg

Allománygyarapításra fordított összeg(Ft)

Ebben a helyzetben, óriási viták közepette ugyan, de a tanulási igényeket szolgáló szakirodalomnak adtunk elsőbbséget – így viszont le kellett mondanunk az olvasmányos irodalomról, és sajnos a gyermekirodalmat sem gyarapítottuk jelentőségének megfelelően. Ha pedig nincs kínálat, akkor az olvasók sem jönnek – késleltetve ugyan, de most már érzékelhető a beiratkozott

olvasók számának csökkenése is. Természetesen, a káros hatásokat nem mi idéztük elő – mégis elkésérítő arra gondolni, hogy mi magunk is valahol hozzájárultunk ahhoz, hogy az olvasási kedv és lehetőségek csökkenjenek.

Azért persze, nem adjuk meg magunkat: közhely, de igaz, hogy a sok szempontúan feltárt gyűjtemény serkenti a könyvtárhasználókat, további igénybevételre buzdít. A számítógépes adatbázis és az internet hasznát ebben a tekintetben nem lehet eléggé hangsúlyozni. Ennek tudatában már 1991–92-ben elkezdtük építeni elektronikus katalógusunkat – nyolc év kitaró munkájával, 2000-ben lett kész, és azóta nagymértékben bővül analitikus háttére is. Ez már valóban a XXI. század szolgáltatása, hiszen az internet segítségével bárki, bárhol beleláthat a kínálatunkba, és természetesen kérhet is. Ez persze felveti a gyűjteményszervezés kérdését is – erre most nem térek ki, de gondoljanak bele: valaki számára bármelyik dokumentumunk releváns lehet... A távhasználat mindenesetre rendkívül gyorsan erősödik, tavaly már elérte a helybeni használat szintjét (ez kb. 130 000 igénybevétel volt) az idén pedig már jóval meg is haladta (félévig 85 000). Az OPAC használata ebből csak mintegy 18 000 volt, vagyis a legtöbben a honlapon lévő adatbázisokat, letölthető kiadványokat keresték – ez kétségtelenül felveti annak szükségességét és felelősségét, hogy a használók jobb kiszolgálása érdekében minél több és változatosabb szolgáltatást kell a honlapon elhelyezni és azokat folyamatosan frissíteni, karbantartani. Ezzel azokat az olvasóinkat is szolgálhatjuk, akik valamilyen testi hátrány, betegség vagy infrastrukturális problémák, rossz közlekedés miatt nem tudják személyesen igénybe venni kínálatunkat. Másrészt viszont felvetődik az a probléma, hogy ezt tényleg csak azok tudják igénybe venni, akik rendelkeznek megfelelő számítógéppel, hozzáértéssel és internetkapcsolattal – ez pedig Magyarországon közismerten alacsony szintű. Vagyis az olvasásszociológusok által emlegetett kulturális olló tovább nyílik: aki szegény, az még szegényebb lesz. (Lásd Nagy Attila adatait: a megkérdezettek 60 százaléka nem olvas, a nem olvasók 80 százaléka internetet sem használ.) Persze, a magunk lehetőségei alapján próbálunk ezen is segíteni: már több száz, többnyire idős embert tanítottunk meg a számítógép és az internet használatára; folyamatosan mintegy húsz lakossági internet-terminált bocsátunk az olvasók rendelkezésére, és minden módon segítjük, hogy a kisebb falvakban is legyen legalább közösségi szintű internet-hozzáférés, hozzáértő személy, működési költség. Azt a gondolatot, amely most a kultúrpolitikai irányelvekben megjelent, hogy össze kell hozni a teleházakat, eMagyarország-pontokat egy községi szolgáltatóhellyé, már régóta szorgalmazzuk és támogatjuk – csak mi nem a művelődési házakkal, hanem a könyvtárakkal való integrációt tartjuk követendőnek, éppen a fentebb vázolt célok érdekében.

Szeretnék szólni még, az olvasásra való buzdítás és nevelés kapcsán arról is, hogyan dolgozunk mi ezen a téren. Gereben Ferenc említette egy interjúban, hogy el kell fogadnunk azt a tényt, hogy a verbális narratívumokra és lineáris logikára alapozott olvasás és kultúrakövetés megváltozik és komplex élményegyüttest kell nyújtani. Ez ellen nem tudunk és nem is akarunk hadakozni, mert a világ ebbe az irányba megy – viszont éppen a könyvtári munkánkba tudjuk beépíteni azt a sokrétű kultúraközvetítést, amivel a gyermek és felnőtt olvasók ismereteit és személyiségét gazdagítjuk. Ez a felismerés, különösen a gyermekekkel való minél intenzívebb foglalkozás már a nyolcvanas évektől gyakorlat nálunk, amikor a megyei pedagógiai intézettel szövetséget kötöttünk a gyermek- és iskolai könyvtárosok együttes továbbképzésére, módszertani segítésére. (Nemrég éppen

az olvasás helyzetéről szerveztünk a megye több városában szakmai konferenciát.) Ezt továbbfejlesztve, 1995-ben létrehoztuk a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhelyt, amely azóta is sikeresen fogja össze a megyei és városi könyvtárak gyermekkönyvtárait, s a hálózati együttműködésen keresztül a községek iskolai könyvtárait (nagy többségük ugyanis kettős funkciójú). E tevékenységünknek, mely nagyon gazdag, a mottója: tudás és érzelem.

Harminchat éve minden évben megrendezzük a megyei József Attila szavalóversenyt (ebben a Lendvavidék magyar ajkú diákjai is részt vesznek), a megyei könyvtár külön szervezi az Ady Endre szavalóversenyt; négy-öt városi könyvtár hirdet évről évre megyei szintű levelezős játékot, mese- és mondáíró versenyt. Évtizedek óta, kihagyás nélkül, minden év november végén megszervezzük a megyei gyermekkönyvhetek programjait is. Nagyon fontos, hogy a tevékenységünk során szorosan együttműködünk az általános iskolákkal és középiskolákkal, figyelembe vesszük igényeiket, s ők is részesei a sikernek. Egyik legnagyobb vállalkozásunk a zalaegerszegi Dózsa Általános Iskolával évente közösen szervezett „Barangolás a gyermekirodalomban” című levelezős játék. Ez is kifejezetten komplex élményszerzésre épül: az olvasás mellett rajzolni is kell, kisebb kézműves munkákra is sor kerül, a zárórendezvényen pedig az olvasott művekre épülő jelenetekkel készülnek a gyerekek. Ezen a játékon évente több mint ötszáz gyermekolvasó vesz részt.

Természetesen kiadványokkal is segítjük a tevékenységet: van szakmai jellegű, referáló lapunk, a Gyermekkönyvtári Információk, mely elektronikus formában, kéthavonta készül, és honlapunkon, valamint az MKE Gyermekkönyvtáros Szervezet honlapján is olvasható; de készítünk könyvajánló és versajánló kiadványt is. Tavaly pedig útnak indítottuk az Olvasó Lurkó című, gyermekeknek szánt, olvasásra buzdító újságunkat is.

GYI – Gyermekkönyvtári információ - 12. hírlevél
(2006. május 30.)

A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely szakirodalmi tájékoztatója
Kedves Gyermekkönyvtáros Kollégák!

Hírlevelünkben a 2006. március-április hónapokban beérkezett szakirodalmi információkat adjuk közre. A zalai gyermekkönyvtári tájékoztatót a továbbiakban is kéthavonta szerkesztjük, ezért a következő figyelendő időszak: május-június, a legközelebbi beküldési határidő:

2006. június 30.

A beérkezett információk változtatás nélkül - de szerkesztve - kerülnek a hírlevelbe. Közreműködéseiket megköszönve - üdvözlettel: *Oláh Rozália*

Könyv- és Nevelés

Bogárné Lovász Katalin - Wéber Katalin: Iskola és könyvtár

A Goethe Intézet konferenciát szervezett Rigában 2005. szeptember 22-23-án. Nemzetország, Lettország, Csehország, Lengyelország, Litvánia, Észtország, Szlovákia és Magyarország részvételével. Minden országból 2-2 résztvevőt hívtak meg, akik beszámoltak országuk iskolakönyvtári helyzetéről, a PISA-jelentésről és az azzal kapcsolatos intézkedésekről, az állam és az oktatás kapcsolatáról, különböző projektekről, fejlesztési elképzelésekről. Ezekből kiderült, hogy többnyire a miénkhez hasonló problémákkal küszködnek máshol is. A konferencia vezérfonalja az volt, hogyan reagálnak az egyes országok a PISA-felmérés eredményére, milyen módszereket vezettek be az eredmények javítása érdekében.

Észtország: Itt sem kap kellő figyelmet a könyvtári ügye, az ottani Oktatási Minisztériumban egy ember foglalkozik az iskolai könyvtárakkal részfeladatként 2006-ban veszmek részt először PISA-vizsgálatban.

Lettország: A 90-es évek végén minden iskola állami beruházásként számítógépet és internet-kapcsolatot kapott. Egységes katalógizálási és iskolakönyvtári információs rendszert dolgoztak ki. 2002-ben az iskolai és nyilvános könyvtárak összefogtak a modernizálás jegyében: nemcsak számítógépek beszerzését jelenté ez, hanem például könyvtárepiletek felújítását is.

Litvánia: Bár függetlenné válása óta töretlenül irja elő, hogy az iskoláknak könyvtárát kell működtetniük, a helyzet azonban csak az utóbbi években kezdett javulni.

Csehország: Egy nemrégiben indult fejlesztési projekt keretében oktatási és információs központokat hoztak létre azzal a céllal, hogy segítsék a tanulást és a szabadidő hasznos elölését. A PISA-vizsgálatban a cseh diákok nem szerepeltek jól, az új keretanyag remélhetőleg jobb eredményeket fog hozni.

Szlovákia: A PISA-felmérésben a legtöbb problémát a szlovák diákok számára a grafikonok, táblázatok értelmezése, az információszerezés és -alkalmazás okozta. Az Órva

OLVASÓ LURKÓ

Címlapunkról: Vakáció

"Tétőgást gyerekek, szőz cigánykereket: ma az a fő, hogy itt van, itt van a nagy szünidő!"

Rovataink:

☐ Hagyományozó	☐ Mesélek Neked
☐ Lepetyelő	☐ Készítsuk együtt!
☐ Hümmögő	☐ Viccelődő
☐ Kobaktörő	☐ „Engem minden érdekel”
☐ Verselgető	☐ Újságoló

II. évfolyam: 12. szám /2006. június/

Tel. / Fax: 92/311-342
E-mail: dfmkay@dfmk.hu
Honlap: www.dfmk.hu/~gyerek/
Szerkesztő: Tóth Renáta

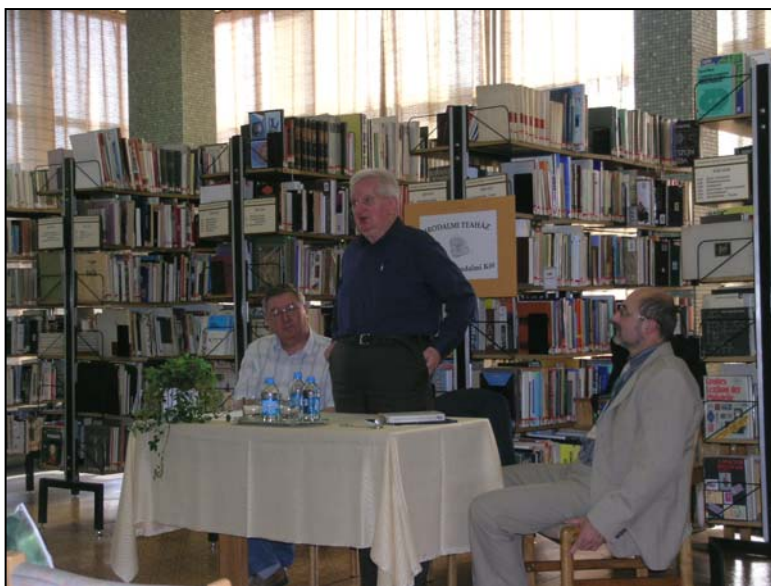
Nem feledkezünk meg a felnőttekről sem: könyvtárunkban működik a Keresztury Irodalmi Kör, melynek kb. 120 tagja van, és havonta tartja rendezvényeit. Ezek könyvbemutatók, író-olvasó találkozók, zenei, képzőművészeti bemutatók – teljesen civil

az egész, legtöbbször barátságból, Keresztury Dezső iránti tiszteletből jönnek előadni, de természetesen mindig összekaparunk annyi pénzt, hogy neves vendégeket is meghívassunk. Ma már ott tartunk, hogy a megjelenő könyvek szerzői versenyeznek, hogy mikor kerülnek sorra a bemutatóval – ez is jelzi, hogy van rangja egy ilyen fórumnak, és van igény a működtetésére.

A Keresztury Irodalmi Kör mellett minden évben kiemelt figyelmet szentelünk az ünnepi könyvhét rendezvényeinek megszervezésére – volt idő a 90-es években, amikor vidéken szinte kizárólag a könyvtárak tartották fenn ezt a patinás könyvünnepet, és ma is általában fő szervezői az eseményeknek (kisebb városokban, falvakban egyértelműen). Ez a szerepünk és szervezettségünk vezetett oda, hogy nagyon sikeresen tudtuk megrendezni a már említett Olvasás éve vagy A Nagy Könyv program-sorozatát. Könyvtári- és olvasáspropaganda szempontjából én sikeresnek tartom ezt az utóbbit is; négy millió forintból az egész megyében, kilenc-tíz partnerkönyvtárral 139 rendezvényt szerveztünk, csaknem 8 000 regisztrált résztvevővel. Ebben

négy olvasótábor, levelezős játékok, vetélkedők, előadások szerepelnek – a keszthelyi irodalmi előadássorozat könyvben is megjelent.

Persze, a kampányszerű események hatását az újabb – pl. politikai – kampányok legyengítik – de éppen a sikeres szervezés bizonyítja, hogyha évről évre kapnánk egy nem túl nagy összegű támogatást, milyen sokat ki tudnánk hozni belőle. A magyar könyvtári rendszer a

legnagyobb, komplex művelődési hálózat az országban – egyszerre tud információt szolgáltatni, segíteni a felhasználót, nevelni a felnövekvő generációkat és változatos kulturális élményekben részesíteni a könyvtárlátogatókat. Összefogja a magyar nemzet határon belüli és kívüli könyvtárait, ezáltal ez a kapcsolatrendszer kiválóan szolgálja a nemzeti művelődés ügyét is. Csak egy kis eltökéltség kellene, – ahogy Nagy Attila fogalmazta a Magyar Nemzetben megjelent írásában – „szerves, lassú, folyamatos építkezés intézményekben, képzésben, kutatásban, médiapolitikában, programokban... egyszerűbben szólva átgondolt, hosszú távú művelődéspolitikában”.

Kiss Gábor

A NEMZETI BIBLIOGRÁFIA AZ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMOK KORÁBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ ONLINE FORRÁSOK ARCHIVÁLÁSÁRA ÉS INFORMÁCIÓS ÉRTÉKELÉSÉRE¹

Szinopszis

Az egyetemes bibliográfia eszméjének elhalása

Az IFLA 1973-as grenoble-i konferenciáján hirdette meg az „Egyetemes Bibliográfiai Számbavétel” (Universal Bibliographic Control – UBC) programját, amely nem kevesebbet tűzött ki célul, mint hogy a világon megjelent dokumentumok bibliográfiai adatai egységes formában bárhol is hozzáférhetővé váljanak. Az elképzelések szerint az egyetemes bibliográfiai számbavételnek a nemzeti bibliográfiákon keresztül kell megvalósulnia. A program sikerének alapfeltétele az egyes nemzeti bibliográfiák teljessége, valamint nemzetközi szinten olyan szabványok és módszerek kidolgozása, amelyek biztosítják a nemzeti bibliográfiai rekordok formai és tartalmi átjárhatóságát és ezáltal cseréjét.

Az egyetemes bibliográfia létrehozásának eszméje harminc éven keresztül volt hajtómotorja a nemzetközi együttműködés fejlesztésének a legkülönbözőbb területeken. 2003-ban, a berlini IFLA konferencián hozták létre az ICABS (IFLA-CDNL Alliance for Bibliographic Standards) bizottságot, amely céljai között már nem említi az egyetemes bibliográfia megvalósítását. Így 2003-ban az Egyetemes Bibliográfiai Számbavétel programja minden különösebb hírverés nélkül befejeződött, mivel bebizonyosodott a teljesség elérésének lehetetlensége.

A nemzeti bibliográfiák és a teljesség

A kötelezpéldány-szolgáltatás szabályozása az egyik legfontosabb alapja a nemzeti bibliográfia minél szélesebb tartalmi kiterjesztésének. Napjaink egyik legégetőbb problémája az elektronikus dokumentumok bibliográfiai kontroll alá vonása, amelyhez a kötelezpéldányok beszolgáltatásának újabb szabályozására van szükség. Jelenleg sok országban van folyamatban a kötelezpéldány-rendelkezések átalakítása, mindazonáltal az online elektronikus dokumentumok kötelezpéldányainak begyűjtése teljes körűen sehol nem megoldott.

1998-ban Koppenhágában nemzetközi konferenciát rendeztek a nemzeti bibliográfia jövőjéről. A konferencián ajánlásokat fogadtak el, amelyek közül a nemzeti bibliográfia gyűjtőkörére vonatkozó ajánlás – amely a nemzeti kiadványtermés egészének regisztrálását tűzte ki célul – már megszületése idején is teljesíthetetlen volt, és az elektronikus dokumentumok elterjedésével mára még lehetetlenebbnek tűnik megvalósítása.

A tradícióktól való elszakadás jellemző példája az Ausztrál Nemzeti Könyvtár megoldása, amely közösen kezeli a szelektíven gyűjtött (és raktározott) elektronikus-, valamint a hagyományos dokumentumok bibliográfiai rekordjait és a nemzeti központi

---

¹ A szinopszis a Zala Megyei Könyvtári Szakmai Napok "Dokumentum - nyilvántartás - számbavétel" című őszi konferencián Keszthelyen, Nagykanizsán és Zalaegerszegen elhangzott előadások alapján készült.

katalógus speciális nézeteként teszi elérhetővé a nemzeti bibliográfia gyűjtőkörébe tartozó leírásokat. A részletesen kidolgozott gyűjtőköri leírásba nem illő elektronikus dokumentumok nem kerülnek a katalógusba, – így a nemzeti bibliográfiába sem – megőrzésüket az időszakonként készült web-pillanatképek biztosítják. Az ausztrál példa egy lehetséges modell a jövő megoldásaira.

A web-dokumentumok számbavételének problémái

Napjainkra bizonyossá vált, hogy az interneten található dokumentumokat, webhelyeket a kulturális emlékezet nélkülözhetetlen részének kell tekintenünk. Ennek értelmében érdemesek az összegyűjtésre, azonosításra és megőrzésre. Hogy mindez elvileg a könyvtárak (és közülük is főként a nemzeti könyvtárak) feladatrendszerébe tartozik, az nem kérdéses: nincs a világon olyan intézményi rendszer a könyvtárakon kívül, amely alapfeladatának tekinti az (írott) kulturális örökség emlékeinek összegyűjtését. Ugyanakkor a webhelyek regisztrálásának és megőrzésének kérdése számos problémát vet fel, amelyek megoldására ma még nem találunk általánosan elfogadott módszereket.

A dokumentumok mennyiségének ugrásszerű növekedése mellett a web alkalmazásának elterjedése oda vezetett, hogy a nemzeti könyvtáraknak szembesülniük kellett azzal a ténnyel, hogy a kulturális örökséggel kapcsolatos anyagok egy része *csak a weben* található meg. Nyilvánvaló, hogy a webes források kézi begyűjtése nem valósítható meg maradéktalanul, ezért automatizált eszközök fejlesztésére van szükség.

Feldolgozhatók-e a web-dokumentumok hagyományos módszerekkel?

Vannak olyan vélemények, amelyek szerint az elektronikus dokumentumok megjelenése nem jelent alapvető változást a bibliográfus számára a jövőben sem: katalógizálásukat ugyanazok az alapelvek határozzák meg, mint a hagyományos dokumentumokét. Alapvető különbség van a hagyományos dokumentumtípusok és a weben megjelenő elektronikus források között abból a szempontból, hogyan jutnak a gyűjtemények tudomására.

A dokumentumok gyűjteményekbe kerüléséről a mindenkori állam gondoskodik a kötelezpéldány-jogszabályok megalkotásával. A rendszer viszonylag jól működik a statikus elektronikus dokumentumok (pl. CD, CD-ROM, DVD) esetében, de mitsem ér a törvényi rendelkezés a dinamikus webhelyek nagy részénél. Ezek a tartalmukban, helyükben és mennyiségükben folytonosan változó és gyarapodó források ugyanis tradicionális könyvtári-bibliográfiai módszerekkel *nem vehetők számba*.

A kurrens és a retrospektív nemzeti bibliográfia közös rendszere

A könyvtári katalógusok digitalizálása (retrospektív konverzió) megvalósulása következtében a történeti dokumentumok leírásai is az elektronikus katalógusok (adatbázisok) részévé válnak/váltak. Ez a tény magával vonja a konvertált bibliográfiai rekordok közvetlen összevethetőségének lehetőségét (szabványos megvalósulásaiakon keresztül) a más módon adatbázisba került rekordokkal. A szabványos bibliográfiai rekordok korában értelmét veszíti a kurrens és retrospektív nemzeti bibliográfia megkülönböztetése. A retrospektív és kurrens nemzeti bibliográfiai rekordokban való közös keresés arra nyújt egyedülálló lehetőséget, hogy a nemzeti bibliográfia teljes

rendszerét egységében tudjuk áttekinteni és a közös szempontok kialakításával formálni. A teljes nemzeti bibliográfiai rendszer egyik sarkalatos pontját jelenti az egységes besorolási adatfájlok (személy-, földrajzi- és testületi nevek) kidolgozása.

A web-technológia számos új lehetőségre ad alkalmat a retrospektív nemzeti bibliográfia esetében is. A bibliográfiai rekordokhoz a digitális dokumentum teljes szövege mellett számtalan egyéb (pontosító, kiegészítő és kapcsolódó) adat is hozzárendelhetővé válik a jövőben, ami új horizontokat nyithat meg a jövő nemzeti bibliográfiája számára.

A bibliográfia változásai a használó szempontjából

A könyvkereskedelem egyik fő kivánalma a bibliográfiai információk *gyors közzététele*. Az említett piac jó része a vásárlóerő növelése érdekében igényli a gyorsaságot. Mivel a kötelezpéldányok beszolgáltatása miatt a nemzeti könyvtárak rendelkeznek a legátfogóbb áttekintéssel a kiadványtermés felett, számos országban alakult ki együttműködés a nemzeti bibliográfiák és a könyvkereskedelmi cégek között. A könyvkereskedelem figyelme az online könyvesboltok elterjedésekor fordult a bibliográfiai rekordok felé. Alkalmazásuk azonban nem történthetett változtatás nélkül, hiszen a kereskedelem elsőrendű érdeke a rekordokkal jellemzett dokumentumok eladása volt. Ehhez pedig elégségesnek bizonyult a jellemzők lehető legegyszerűbb rögzítése is (pl. szerző, cím, kiadó, megjelenés ideje stb.).

A bibliográfiai rekordok egyszerűsödése

A világháló egyre nagyobb arányú használata versenyhelyzetet teremtett a keresőrobotok által nyújtott lehetőségek és a könyvtári adatbázisok között. A verseny tétje a felhasználó „megfogása” volt. Az ISBD-család részletes, minden lehetséges adatra kiterjedő rekordjait a nem könyvtáros képzettségű használók sokszor túl bonyolultnak érzik és nem is tudják értelmezni. A könyvtáraknak lépniük kellett, ha a szolgáltatásaik használatát továbbra is fenn akarták tartani.

Ezt lépést a felhasználói igényeket első helyen figyelembe vevő ún. *FRBR-modell* (*Functional Requirements of Bibliographic Records*) kidolgozásával tette meg az IFLA. A modellben a bibliográfiai rekordok funkcionális követelményeit a felhasználók szempontjából értelmezték, és megfogalmazták az egyszerű nemzeti bibliográfiai rekord minimális adatelem-tartalmát. Az FRBR minimális szintű nemzeti bibliográfiai rekordjánál is egyszerűbb megoldást kínál az elektronikus dokumentumok leírására szolgáló Dublin Core metaadat szabvány. A metaadat rendszerek „visszahatása” a bibliográfiai rekordok további egyszerűsödésére még a jövő nyitott kérdése, de az elektronikus dokumentumok rohamos térhódításával és a szemantikus világháló létrehozását célzó fejlesztésekkel párhuzamosan a konvergencia egyre nyilvánvalóbbá válik.

A nemzeti bibliográfia az Internet korában: lehetséges forgatókönyvek

A nemzeti bibliográfiák léte szorosan összefügg a nemzeti könyvtárak sorsával. A nemzeti könyvtárak alapfeladata a nemzeti kiadványtermés megőrzése és az arról szóló információk szétsugárzása. A nemzetközi szervezetekben a nemzeti könyvtárak helyzete ma erősnek mondható, összefogásuk több területen előremutató eredményeket

produkál. A kulturális örökség megőrzését célzó digitalizálási programok pedig elképzelhetetlenek lennének a nemzeti könyvtárak részvétele nélkül. A 2000. évi IFLA felmérés szerint a nemzeti bibliográfiai ügynökségek egyöntetűen a fenntartás és a tartalmi bővítés mellett foglaltak állást, fel sem merült a nemzeti bibliográfia bármilyen szempontú redukciója.

A jövő egyik lehetősége az, hogy a kurrens nemzeti bibliográfia megmarad hagyományos keretei között, azaz a hagyományos dokumentumokat az ésszerű teljességre törekedve továbbra is regisztrálja, beleértve ebbe a körbe a fizikai hordozón megjelenő elektronikus dokumentumokat is. Az online források nem kerülnek a nemzeti bibliográfia gyűjtőkörébe. Ez pesszimista forgatókönyv, hosszabb távon a nemzeti bibliográfia beszűkülését jelentené, a jelenlegi nemzetközi erőfeszítések is ez ellen szólnak.

Egy másik lehetőség szerint a nemzeti bibliográfia a hagyományos dokumentumok ésszerű teljességgel történő regisztrációja mellett szelektíven tartalmazza a jövőben a webes forrásokat, amelyeket a megfelelő nemzeti bibliográfiai szintű bibliográfiai adatokkal lát el. Van olyan vélemény, amely szerint a gyűjtőkörbe tartozó webes forrásokat csak akkor érdemes a nemzeti bibliográfia részévé tenni, ha egyben gondoskodunk kötelezpéldányként való beszolgáltatásukról, raktározásukról, azaz hosszú távú megőrzésükről is. A gyűjtőkörből kimaradó források ugyan elvesznek a nemzeti bibliográfia számára, de amíg megtalálhatóak a weben, egyéb indexelő eljárásokkal visszakereshetőek. A webarchívumok pedig a későbbi áttekintést – igaz,

nem a dokumentumok bibliográfiai szintű feldolgozásával – is lehetővé teszik. Erre a modellre már követendő példával is rendelkezünk az Ausztrál Nemzeti Könyvtár jóvoltából.

Néhány nemzeti könyvtár új utakon jár a nemzeti bibliográfia közreadása szempontjából. A holland gyakorlat szerint a nemzeti bibliográfia beolvad az online katalógusba, az ausztrálok pedig az országos központi katalógus speciális

nézeteként szolgáltatják. Ezek a megoldások költség- és időtakarékosak, hiszen a feldolgozott dokumentumok bibliográfiai rekordjait csak egyszer kell létrehozni, nem kell gondoskodni a bibliográfiai sorozatok megszerkesztéséről, kiadásáról stb. Ugyanakkor nem csorbul a nemzeti kultúrkincs összegyűjtésének és közreadásának eszméje sem.

A jövő útját talán ilyen racionális irányban kell keresnünk.

Dippold Péter

ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMOK A NEMZETI KÖNYVTÁR
GYŰJTEMÉNYÉBEN¹

A rendezvénysorozat szervezői, ha akartak volna, akkor sem tudtak volna jobb időpontot és tematikát választani. Ugyanis jelképes esemény jelzi, hogy a magyarországi digitális könyvtárak történetében véget ért egy korszak, és remélhetőleg egy új fog elkezdődni. Egy nemrégiben napvilágot látott újságcikkre hivatkozom. A Népszabadságban jelent meg a *Gyűjtemények vándorúton* című cikk,² amelyben az OSZK főigazgatója, Monok István tájékoztatta a lapot, hogy – idézem: *...lezárultak a tárgyalások: az OSZK része lesz az eddig a gazdasági tárca felügyelte Neumann-ház, amelynek egyik fő eleme a Bibliotheca Hungarica Internetiana néven működő nemzeti szövegtár. Így megszüntethető lesz a párhuzamosság a magyar kultúra jelentős értékeit az interneten elérhetővé tevő és eddig is a nemzeti könyvtárhoz tartozó Magyar Elektronikus Könyvtárral.* A hír még aznap fölkerült a KATALIST-re is.³ Ez a hír – véleményem szerint – egy korszak végét és egy új korszak kezdetét jelzi. Nem a Neumann-ház egy részével történt esemény a lényeges. Ez csak jelképe a korszak lezárulásának. Ez időszakot –tárgyannak megfelelően– az OSZK példáján mutatom be.

Az 1994-től napjainkig tartó korszakot „hosszú kísérleti (digitális) korszaknak” nevezhetjük. Kezdetét a Magyar Elektronikus Könyvtár indulása jelzi.⁴ Különös hangsúly van a „hosszú” jelzőn. A kísérleti szakasz – véleményem szerint – túlzottan hosszúra nyúlt. Az ezredforduló táján jól induló kezdeményezések lassan elveszítették lendületüket, vagy támogatás hiányában nem tudtak kellőképpen fejlődni. A „kísérleti” szó is sajátos jelentésben szerepel. A magyarországi digitalizálás résztvevői ugyanis kísérletezők voltak, de anélkül, hogy az alapvető kutatás-fejlesztési támogatást megkapták volna munkájukhoz. Véleményem szerint 2004. végére a fejlődés lelassult, nem tudott új lendületet venni, pedig a Google, Yahoo, Library of Congress digitalizáló tervei mind-mind sejtették, hogy új korszak kezdődik.

Az Országos Széchényi Könyvtárban is elkezdődött a digitális korszak. 1999-ben az OSZK-hoz csatlakozott a Magyar Elektronikus Könyvtár, mint önálló osztály és elindult a tudatos digitalizálás is. Azonban az OSZK-nak 2006-ig nem volt sem stratégiája, sem gyakorlata arra vonatkozóan, hogy miként gyűjtse be a digitális dokumentumokat. A NKÖM értelmezése szerint a 60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet alapján a kötelezpéldány beszolgáltatási kötelezettség vonatkozik az elektronikus dokumentumokra is,⁵ az OSZK joga és kötelessége érvényt szerezni a rendeletnek. Az évek folyamán azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a rendelet csak a fizikai hordozón megjelent elektronikus dokumentumokra vonatkozóan értelmezhető egyértelműen. Az

¹ Az alábbi összefoglalás a Zala Megyei Könyvtári Szakmai Napok "Dokumentum - nyilvántartás - számbavétel" című őszi konferencián Keszthelyen, Nagykanizsán és Zalaegerszegen elhangzott előadások alapján készült.

² Kelen Károly: Gyűjtemények vándorúton – Folytatódik a kulturális intézmények átszervezése, Népszabadság, 2006. október 14. (<http://www.nol.hu/cikk/420808/>)

³ Azóta bizonyossá vált, hogy a Neumann-ház egy része 2007. január 1-től az Országos Széchényi Könyvtárban folytatja munkáját.

⁴ Tízéves a MEK – Interjú Moldován Istvánnal (<http://mek.oszk.hu/html/irattar/sajto/2005/050315.htm>)

⁵ [1] 3. § (1) Kötelezpéldányokat kell szolgáltatni a legalább 50 példányban sokszorosított a) Magyarországon előállított, vagy b) külföldön előállított és belföldön kiadott sajtótermékből. (2) Film, videodokumentum és elektronikus dokumentum esetében az előállított példányszámtól függetlenül kell kötelezpéldányokat szolgáltatni a) a Magyarországon előállított, vagy b) a külföldön előállított és belföldön kiadott, vagy c) a külföldön előállított és belföldön forgalomba hozott filmből, a video- és elektronikus dokumentumból.

IHM és NKÖM pályázatokban szerepeltek ugyan azok a tétova kitételek, hogy az elkészült digitalizálási projektmunkák végeredményét a pályázó köteles átadni az OSZK-nak, azonban az ebből származó gyarapodás rendkívül kevés és ellentmondásos, a digitális anyagok minősége és az adatok hiánya miatt.

A MEK kezdetektől fogva egyfajta „voluntary depositként”, aktív szerzeményezéssel eredményesen gyarapította gyűjteményét. Az OSZK/MEK Digitális Gyűjtemény 2005. nyarától tudatosan, illetve a 2006 februárjában kelt főigazgatói utasítás alapján gyűjti össze az olyan digitális dokumentumokat, amelyek egy mű teljes egészét (vagy megőrzendő részletét) tartalmazzák, és az OSZK állományáról készültek az OSZK digitalizáló műhelyeiben, vagy külső cég közreműködésével, vagy egyéb gyűjtemény állományáról készültek az OSZK megrendelésére. A gyűjtőmunka eredményeként több százezer digitális objektum található ebben a gyűjteményben.

Az elkövetkező időszakban három tényező fogja alapjaiban megváltoztatni az elektronikus dokumentumok összegyűjtésének módszereit: a tömeges digitalizálásra való áttérés, az elektronikus kötelezpéldány-rendelet és ehhez kapcsolódóan a magyar webtér archiválása. A „voluntary deposit”-ra és az aktív szerzeményezésre épülő gyűjteményfejlesztés nagy valószínűséggel még néhány évig a legjelentősebb gyarapítási módszer marad. Új korszakot jelez az OSZK megújuló digitalizálási stratégiája is. A 2003-2006-ra vonatkozó stratégia és ütemterv⁶ értékelése elkezdődött és megindult az új stratégia kidolgozása.

Az elmúlt korszakban számottevő eredmények születtek az Országos Széchényi Könyvtárban. Legfontosabb, hogy kialakult az a tudás, amelyre bátran építhetjük a következő korszak feladatait. Jelentős a digitalizált anyag mennyisége és az erős ingadozás ellenére elfogadható a minősége is. A különböző típusú szolgáltatások stabilan működnek. Ezek közül is kiemelkedik a Magyar Elektronikus Könyvtár⁷ tevékenysége, amelynek napi látogatottsága meghaladja a harminc ezret,⁸ és folyamatosan növekszik. A nemzeti kulturális örökség digitalizálására és népszerűsítésére is nagy jelentőségű programok indultak. Példaként említhetjük a Bibliotheca Corviniana Digitalis programot, amely azt a célt tűzte ki, hogy virtuálisan visszaállítja Mátyás király egykor nagy hírű könyvtárát, a Bibliotheca Corvinianat.⁹ Jelenleg az OSZK harmincöt korvinája látható a honlapon, de rövidesen további kódexek is megjelennek az oldalon. Kiemelkedő jelentőségű a régi térképek digitalizálása is. Jelenleg több mint ezer régi térkép található meg a honlapon.¹⁰ Az IHM-ITP-11 pályázat keretében elkészült a *Magyarország képes történelmi kronológiája* című szolgáltatás az Enciklopédia Humana Egyesület és az OSZK együttműködésében.¹¹ A Hungarológiai Alapkönyvtár Digitalizálási Program keretében fontos kézikönyvek, monográfiák kerültek digitalizálásra és szolgáltatásra.¹² Az elmúlt napokban került internetre az OSZK 1956-os röplapjait és plakátjait tartalmazó szolgáltatás,¹³ valamint az Oláh Gusztáv művészetét áttekinthető honlap.¹⁴ A felsoroltakon kívül is több digitalizálási program folyik, amelyek eredménye még nem látható az

---

⁶ http://www.oszk.hu/siteeszkoz/documents/szakmai/tervek/digitstrat/digistrat_ido.doc

⁷ <http://mek.oszk.hu>

⁸ <http://mek.oszk.hu/html/statisztika.html>

⁹ <http://www.corvina.oszk.hu>

¹⁰ <http://www.topomap.hu/oszk/hun/terkepek.htm>

¹¹ <http://www.kepido.oszk.hu/>

¹² <http://mek.oszk.hu/hungalap/>

¹³ <http://mek.oszk.hu/04000/04056/html/>

¹⁴ <http://mek.oszk.hu/04100/04135/html/>

interneten (Erkel Ferenc művei, Magyar Nyelvemlékek, Apponyi Gyűjtemény metszetei stb.) Kísérleti jelleggel a magyar webtér részleteinek archiválása is elkezdődött a Magyar Internet Archívum (MIA) keretében.¹⁵

A digitális objektumokra vonatkozó szabványok, ajánlások alapján történik a feldolgozó munka. Alkalmazzuk a szövegalapú digitális dokumentumokra vonatkozó HTML és XML alapú ajánlásokat (TEI). A képek nagy részébe beépítjük a metaadatokat (XMP¹⁶) és elkészült a nyilvános Dublin Core generátor is.¹⁷ Természetesen folyamatosan figyeljük a különböző szolgáltatásra és hosszú távú megőrzésre irányuló kísérleteket és formátumokat is (LIT, DejaVu, MrSID, PDF/A stb.)

Kialakultak vagy kialakulófélben vannak a digitalizálás technikai és szervezeti feltételei. Az OSZK különböző osztályain folyó ad hoc digitalizálást lassan felváltja az egységes reprográfiai szolgáltatás keretében működő, olvasói igényeket kielégítő, valamint az állományvédelmi és reprezentációs céllal történő tudatos digitalizálás. A közeljövőben elkészül a digitális dokumentumok begyűjtésére, tárolására és szolgáltatására fejlesztett szoftver (OSZK Digitális Könyvtár), valamint a digitális dokumentumok feldolgozását támogató rendszer is (MEK DOK).

Az elkövetkező néhány év új korszak lesz a magyarországi könyvtári digitalizálás történetében. A digitális objektumok száma nagyságrendekkel fog növekedni a gyűjteményfejlesztés új módszerei miatt. A növekedés nem becsülhető meg pontosan, de sejthetően évi több tíz terrabájtnyi lesz. Ennek a ténynek súlyos következményei lesznek technológiai és szervezeti értelemben is. Biztosítani kell azt a nagybiztonságú tárolókapacitást, amely a ki tudja szolgálni a hatalmas növekedést. A technológiai kihívás mellett szembe kell nézni a szervezeti kihívással is és azzal az új felhasználói igény rendszerrel, amelyek az új technológia fejlesztések következményeként alakulnak ki (WEB 2.0, mobil kommunikáció). ... Végül a legfontosabb és legnehezebb. Új könyvtárosi szemléletre van szükség, ahhoz, hogy mindezeknek a követelményeknek megfeleljünk és kialakulhasson a digitális nemzeti könyvtár.

Káldos János előadást tart a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban

Káldos János

¹⁵ <http://mekosztaly.oszk.hu/mia/>

¹⁶ <http://www.adobe.com/products/xmp/>

¹⁷ <http://mek.oszk.hu/dc/>

VIDÉKI KÖNYVKÖTŐ ÉS RESTAURÁLÓ MŰHELY ÉLÉN¹

Cserhalmi Henriette vagyok, a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtárban, dolgozom, mint könyvtári restaurátor és egyben a könyvkötészetet is irányítom. Mikor 18 évvel ezelőtt, 1988 novemberében kezembe kaptam a bizonyítványomat, éreztem, végre helyrebillent minden, amit útkeresésnek neveztem, vagyis hogy mi végre vagyok e világon. Pedig minden addigi történések ebbe az irányba mutatott. Hisz két éves koromtól tébláboltam Nagykanizsán Farkas Pista bácsi könyvkötőmester műhelyében, és miközben mindenki folyton fintorgott az enyvszag miatt, én már akkor imádtam. 14 évesen szóba sem jöhetett, hogy kollégista legyek, ezért hosszú viták után végül is a vegyipari szakközépiskolába kerültem, majd érettségiztem. Így szerencsémre csak értetlenül néztem a felvételi vizsgán a kémiától rémüldöző sokaságot. 19 éves voltam mikor végre rászántam magam és kitanultam a könyvkötő szakmát és egyből Zalaegerszegre kerültem, a mostani munkahelyemre. Sokszor bóklásztam a raktár homályos poros végében az elfeledett, semmire sem becsült *régikönyv* gyűjteményt lapozgatva. Hozzányúltni nem mertem, éreztem ehhez a meglévő tudásom kevés. Akkoriban a könyvtárban az igazgatóhelyettes volt társam az aggodásban, aki tudta ezek az értékek jobb sorsot érdemelnének. Felfedezte, hogy az OSZK továbbképzést indít könyvkötőknek. Itt oktatóként ismertem meg Kastaly Beát és tudtam meg, hogy létezik olyan tanfolyam, ahol a könyvrestaurálást oktatják. Úgy tűnt, minden sínen van, és már csak az igazgatói ellenálláson kellett áttörni. Számomra még ma is döbbenetes mennyire egy-egy vezetőn múlik a minket körülvevő értékek sorsa, és ki tudja, kisebb gyűjteményekben mi mehet veszendőbe a hozzánemértés okán. Újra az akkori igazgatóhelyettes állt mellém, a ma már nyugdíjas Bangó Béla, akinek köszönhetően végre megindulhatott a könyvrestaurálás Zalaegerszegen. Szerencsére az óta csupa olyan igazgató került a könyvtár élére, akik kiemelten fontosnak tartották ezt a tevékenységet. Sokan várták 1988-ban, hogy végre elkezdődjön Zala megyében is a papírrestaurálás. Bár szervezetileg a megyei könyvtárhoz tartozom, nincs olyan intézmény, akinek ne dolgoztam volna. Tenyéryni darabokra szétesett, Deák birtokot ábrázoló óriástérképpel állított be a levéltár, második világháborús plakáttal a Nagykanizsai Thury György Múzeum, felújítás során a falból előkerült alapító okirattal a zalaegerszegi zsinagóga. II. János Pál pápa látogatásakor a megyei önkormányzat érezte úgy, hogy a bőrbe kötött díszmappát csak egy restaurátor készítheti el. És végre a Göcseji Múzeum sem úgy tervez kiállítást, hogy mi az, ami kirakható állapotban van.

Talán ez a legszebb egy ilyen kisvárosban, mint Zalaegerszeg, hogy annyira sokrétű, mindig más és más feladat bukkan elő. Az elmúlt 18 évben közel 200 dokumentum restaurálását végeztem el. Iratok, térképek, könyvek, plakátok, régi papírdobozok, több mint száz éves iskolai segédeszközök, árnyképek, egy régi szatócsbolt berendezéséhez üveg címkék, és még számtalan, sokszor megoldhatatlannak tűnő kérések tűnnek fel a múltból.

És újra csak azt mondhatom szerencsém volt. A tanfolyam olyan sokrétű ismeretet adott, hogy egy ilyen állandóan új és új kihívásokkal teli munkahelyen sem éreztem elveszettnek magamat.

Ha pedig elakadtam, a tanfolyamon kapott jegyzetekben majdnem mindig találtam választ. Nagyon örülök, hogy jó kapcsolatom maradt a Hold utcai csapattal, ahol mindenki

---

¹ Elhangzott a könyvrestaurátor képzés 25. születésnapja alkalmából rendezett konferencián az Országos Széchényi Könyvtárban.

nagyon segítőkész. Bármikor, bármilyen problémával beállíthatok, vagy telefonálhatok, mindig a segítségemre vannak. A Papír és Nyomdaipari Műszaki Egyesület restaurátor szakosztályába, ahogy lehetett rögtön beléptem. Itt sikerült olyan kollégákkal összebarátkoznom, akikhez szintén bátran fordulhatok. Ezek a kapcsolatok nagyon fontosak, hisz Zalaegerszeg szinte a világ végén van, és nagyon magára maradhat egy restaurátor, ha nincs egy notesze nevekkal, telefonszámokkal. Köszönetet kell mondanom Horváth Pálnak, aki nélkül igen sokszor gondban lennék anyagbeszerzés idején.

De azért érzem, hogy ez az elmúlt 18 év bizony sok változást hozott a szakmán belül. Nagyon jó lenne, ha a régen végzeteknek szerveznének olyan továbbképzést, ahol az új anyagokkal és azok hatásaival ismerkedhetnék meg. És bizonyára vannak olyan eljárások, amiket az én korosztályom még nem tanult, és ha nem egy budapesti műhelyben dolgozik, nem is ismerhet.

Pár szót szólnék a műhelyről is, ahol dolgozom.

A restaurátor birodalma

Már többször felvetődött szakmai kiránduláson, hogy még az egerszegi műhelyben nem voltunk. Bevallom én mindig irigykedve járok más intézményekben. Még sehol sem láttam ennyire nehéz körülményeket, mint nálunk. A Deák könyvtár épülete akkora, hogy a könyvkötő műhely külső épületbe szorult a város egy távolabbi pontján. A terem annyira kicsi, hogy igen nagy szervezőmunkára van szükség, hogy lehetőleg ne zavarjuk egymás munkáját. De így is sokszor előfordul, hogy késő estig kell maradnom, hogy nagyobb asztalon tudjak dolgozni. Igen gyakran megakasztja a munkám, hogy a könyvkötészetet is irányítanom kell, az anyagbeszerzéstől, a munkaszervezésig minden rám hárul. De amíg bármilyen kis asztal és lehetőség van, csinálom ezt a munkát, mert tudom, ha én befejezem, senki nem folytatja.

Hogy értelme van, azt bizonyítja a két hete tartott rendezvényünk, a „könyves vasárnap” ahol kiállítást szerveztünk a legérdekesebb restaurált könyvekből, és órákon keresztül jöttek az emberek, hogy megnézhessék. A legszebb pillanatok azok, amikor egy-egy elkészült könyvet beviszek a raktárba. A kollégáim kérdezik, megint kész van egy? Izgatottan körbeveszik, óvatosan lapozgatják, simogatják és látom az örömet az arcukon. Olyankor az ember minden nehézséget rögtön elfelejt.

Hogy mit hoz a jövő? Egy ilyen kis műhely sajnos nem nagyon tud fejlődni. Egy egyszerű papíröntő készüléket sem tudnék már hol elhelyezni. Sokminden már cserére

szorul, de erre a fenntartó a megyei önkormányzat bizonyára nem fog pénzt fordítani. Ha valamelyik könyvkötéshez elengedhetetlen készülék fölmondja a szolgálatot, tudom egyszerűbb lesz megszüntetni bennünket. És akkor a restaurálásnak is vége. Hiába írnak ki pályázatokat, sok helyen még az önrész vállalása is megoldhatatlan.

De nem szeretném ilyen borús gondolatokkal befejezni. Eddig mindig szerencsém volt és remélem a hitem sem veszik el soha.

Végezetül, ami számomra a legfontosabb, szeretném megköszönni az összes volt tanáromnak, hogy egy ilyen szép hivatásom lett a segítségükkel.

Cserhalmi Henriette

Restaurált régi könyvek bemutatója a *Könyves Vasárnapon*

RESTAURÁLÁS VIDÉKI MŰHELYEKBEN

A mai korban minden tevékenység kapcsán azt kutatjuk, mi a múlhatatlanul szükséges, és ugyanakkor rentábilis, megtérülő szolgáltatás, melyet a közintézményekben végezni kell.

Az intézmények erős nyomás alatt állnak, hogy kiszervezzék szolgáltatásaikat, piaci szereplőktől vásároljanak meg korábban esetleg általuk végzett tevékenységet; más oldalról pedig azt erőltetik, hogy legyenek koncentráltan létrehozott, szakemberekkel, eszközökkel, anyagokkal jól felszerelt nagy műhelyek, amelyek komoly mennyiségben, megbízhatóan és kedvezőbb fajlagos költségek között tudnak a könyvtárak számára kötészeti, restaurálási vagy éppen digitalizálási tevékenységet végezni. Ennek meghatározott esetekben van is létjogosultsága – nekem ezzel együtt az a véleményem, hogy a kisebb műhelyekben végzett könyvjavítási, restaurálási munkáknak nagyon fontos helye, szerepe van a közgyűjtemények tevékenységében. Szándékosan használtam a közgyűjtemény kifejezést, ugyanis több évtizedes tapasztalatom az, hogy a főleg vidéken található, könyvtár, múzeum, levéltár vonzáskörzetében működő papírrestauráló műhelyeknek folyamatosan van munkájuk, megrendelésük, ha kapacitásuk bírná, sokkal többet is tudnának dolgozni. Az említett közgyűjtemények mérhetetlen mennyiségű papíralapú dokumentumot, könyvet, folyóiratot, plakátot, különféle iratokat, térképeket, fotóanyagokat őriznek. Ezek megtartása, szakszerű tárolása, adott esetben konzerválása, felújítása magas szintű szakmai felkészültséget kíván meg, különösen most, amikor fellendült a kutatási kedv, kiállítási tevékenység, amely az említett dokumentumok intenzív igénybevételével jár. Ezért én minden megyeszékhelyen, de akár a múzeummal, könyvtárral rendelkező nagyobb városokban is szükségét látom a papírrestaurátor szakembereknek és kisebb munkák elvégzését lehetővé tevő műhelyeknek. Természetesen egy napilap 30 évfolyamának konzerválását, restaurálását, vagy egy földbirtok – rendezési térképgyűjtemény helyreállítását nem itt kell csinálni – ezeket nagy költségű ráfordítással, előre eltervezve a nagykapacitású műhelyeknek kell elvégezni. A naponta előforduló, múlhatatlanul szükséges javítási, restaurálási munkákat azonban nem lehet odavinni.

Egyik tipikus példája ennek a kiállítás-rendezés: a szervezők az utolsó pillanatig gyűjtik a pénzt, variálják a kiállításra kerülő anyagot, amelyről akkor derül ki, hogy foltos, penészes, rovarragott, rossz megtartású. Ennek restaurálását csak a helyben működő, jól felkészült szakember tudja megoldani, akár egyik napról a másikra is. Nem egyszer fordul elő valamilyen *havária*, beázás, tűzeset – ilyenkor nagyon gyorsan, de mégis szakszerűen kell a dokumentumokhoz nyúlni, hogy megmentjük az utókor számára. Ugyancsak számos esetben hoznak gyűjtők, felajánlók, eladók az intézmény számára papíralapú dokumentumot – annak szakvéleményezése, árának megállapítása, a szükséges konzerválási, tárolási feltételek meghatározása gyorsan és rugalmasan csak a helyi szakemberek által oldható meg.

Az intézmények természetesen programszerűen is végeznek, végeztetnek javítási, restaurálási munkákat; ezek azonban közismerten költségesek, a szükséges anyagok, kellékek jelentős összegbe kerülnek. A pénzt legtöbbször csak pályázat útján lehet megszerezni – ilyenkor válik jelentőssé a helyi szakember tevékenysége, aki a kevés pénz okos felhasználásával a lehető legtöbbet tudja kihozni a restaurálási programból. Mindezeket figyelembe véve tehát kijelenthetjük, hogy a hazai papírrestaurálásnak, javítási tevékenységnek a nagyobb, jól gépesített és ellátott központi műhelyek és a helyi, jól képzett szakemberrel rendelkező, alapvető restaurálási munkák elvégzésére alkalmas műhelyek együttműködésén, egymást támogató, kiegészítő tevékenységén kell nyugodni.

Kiss Gábor

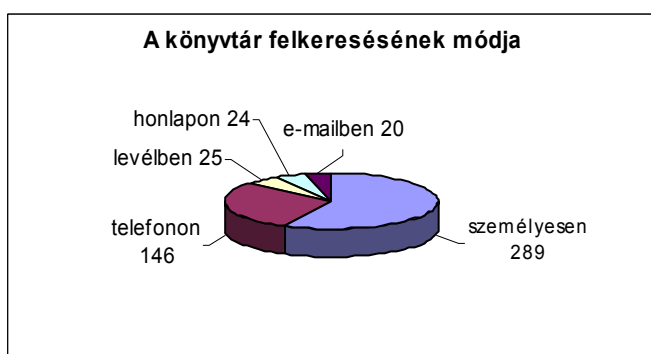
EGÉSZSÉGÜGYI SZAKKÖNYVTÁR FELHASZNÁLÓI SZEMMEL

Egy felmérés tapasztalatai

Vajon milyennek látják olvasói a Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtárát? Véleményük szerint mely szakmai törekvéseink nyerne megerősítést, melyek azok a pontok, ahol változtatni kell? Leginkább ezekre a kérdésekre kerestük a választ, amikor elsődleges célcsoportunkat, a kórház orvosait, szakdolgozóit megkerestük kérdőívünkkel. A 2006. szeptemberében kiküldött 794 kérdőívből 325 érkezett vissza teljesen vagy részben kitöltve, megválaszolva. Ez 40,93 %-os, **majdnem 41 %-os válaszadási hajlandóságot** jelez. Megállapításaink során ezekre tudunk hagyatkozni, ezekből tudunk következtetéseket levonni.

Foglalkozás szerint a visszajelzések közül 109 (33,95%) ápolótól, 99 (30,84 %) orvostól, 66 (20,56 %) asszisztentstől, 15 (4,6 %) pedig gyógytornásztól származik. Szakterületi megoszlást illetően a legtöbb értékelhető adattal a belgyógyászat (41; 10,84%), (külön) a kardiológia (31; 8,2%), az intenzív terápia (30; 7,9%), a traumatológia (28; 7,4%), laboratórium 22; (5,8%), a szívsebészet, szülészet-nőgyógyászat egyaránt (20-20; 5,29-5,29%), míg a pszichiátria (19; 5%) szolgált.

A könyvtár felkeresésének módjai

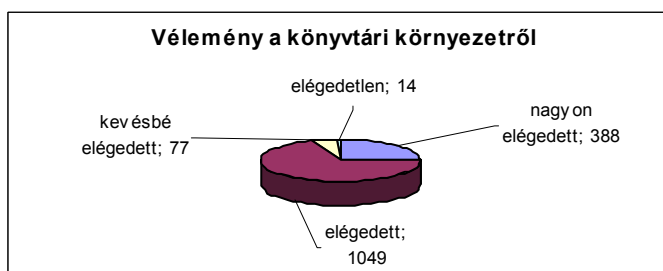

(Itt egyidejűleg több válasz is megadható volt.) Könyvtárunkat **legtöbben** még mindig **személyesen** (289; 57, 34,%) keresik fel. Csaknem pontosan feleannyi a száma a telefonos megkereséseknek (146; 28,96%). A hagyományos levélben hozzánk fordulók száma és aránya (25; 4,96%). Elektronikus úton,

honlapon keresztül (24; 4,76%), míg e-mailen (20; 3,96%) az igényeiket felénk jelzők száma, aránya. (310 válasz 504 jelölése) A könyvtárhasználat gyakoriságát a kapott 316 válasz alapján a következő mutatószámok jelzik. Alkalmasszerűen a választ adók (262) 82,91%-a. Havi rendszerességgel 36 (11,39%), míg hetente 17 (5,37%) veszi igénybe különböző dokumentum és információ-szolgáltatásainkat. Jelen, heti 39 órás **nyitvatartásunk** a felhasználók **döntő többségének** (a visszajelzett 310 adatból 293-nak) 94,51%-ának **megfelel**, s csupán (17) 5,48% jelezte, hogy gondot okoz számára 8-és 16 óra között személyesen felkeresni a könyvtárat.

Könyvtári környezet

A könyvtári környezettel, annak légkörével kapcsolatos elégedettségéről – a kérdezett öt szempont szerint, az adatok összességét vizsgálva – a következő megállapításokra juthatunk. A választ adók **több mint fele** (1049; 68,65%) **elégedett**, míg közel egynegyede (388; 25,39%)

nagyon elégedett azon körülményekkel, amelyek közt olvasóinkat fogadni tudjuk. A működési feltételeinkkel kevésbé elégedettek aránya 77 (5%), az elégedetleneké 14 (0,9%), nem éri el az egy százalékot.

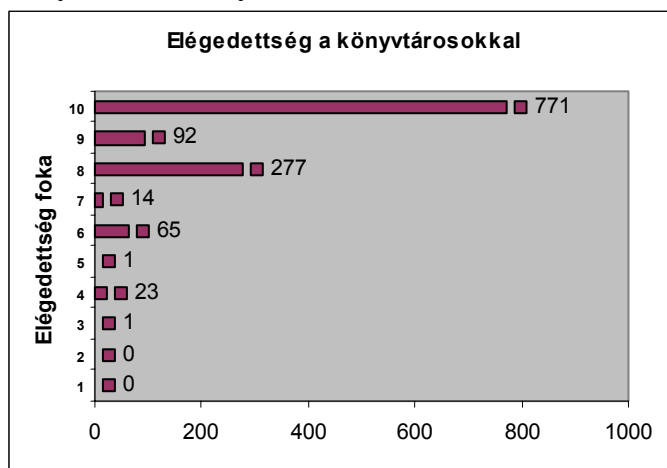
Az olvasók számára elhelyezett **jelekkel, eligazító-táblákkal** – a kapott 312 érvényes válasz alapján- nagyon elégedett 88 (28,2%), elégedett 213 (68,26%), kevésbé elégedett 10 (3,2%), elégedetlen 1 (0,3 %). A **könyvtári terek elrendezésére, beosztására** vonatkozóan a beérkezett 307 értékelhető válasz révén megállapításaink a következők. Nagyon elégedett 78 (25,4%), elégedett 218 (71%), kevésbé elégedett 9 (2,93%), míg elégedetlen 2 (0,6%).

Ami az **ülőhelyek, asztalok számát, minőségét** illeti, a 305 válaszból nagyon elégedett 78 (25,57%), elégedett 203 (66,55%), kevésbé elégedett 22 (7,2%) míg elégedetlen 2 (0,6%).

A **számítógép-használathoz való hozzáférésről** 301 választ kaptunk. Ezek szerint nagyon elégedett közülük 72 (23,92%), elégedett 206 (68,43%), kevésbé elégedett 17 (5,6%) míg elégedetlen 6 (1,99%) csaknem 2 %. A **könyvtár belső állapotára, annak világítására, bútorzatára, tisztaságára, rendjére** vonatkozó kérdéseinkre 303-an választottak. Közülük nagyon elégedett 72 (23,76%) elégedett 209 (68,97%), kevésbé elégedett 19 (6,2%) és elégedetlen 3 (0,99%), vagyis majdnem egy százalék.

A kapott válaszok alapján **olvasóink** minden megadott szempont szerint **döntő mértékben elégedettek** – ha nem is nagyon – a személyes felkeresés során látott, tapasztalt körülményeinkkel. A nagyon elégedett minősítéssel legtöbbször a tájékozódást megkönnyítő jeleinket, tábláinkat nevezték meg. A legtöbb kevésbé elégedett minősítést a könyvtár belső állapota kapta, miközben az elégedetlenségi mutatók közül a számítógép-használathoz való hozzáférés került az első helyre az alig két százalékkal.

Könyvtári személyzet

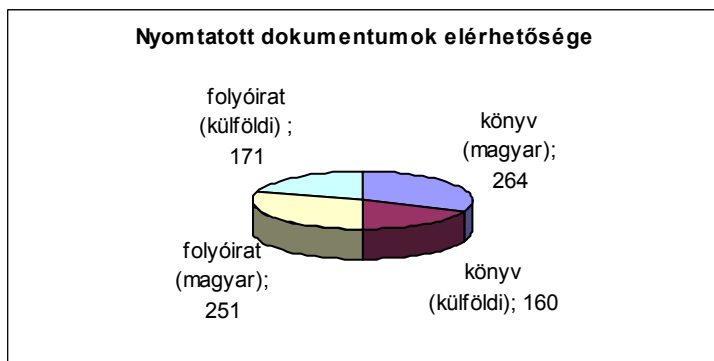

A könyvtári személyzet szolgáltatókészségét négy szempont szerint, egy egytől tízig tartó skálán vizsgáltuk. Az itt dolgozók munkájával maximálisan elégedett a választ adók (1246-771) 61,8%-a, amit a 8-as jelű elégedettség követ (1246-277) 22,23 %-al, a 9-es számmal jelzett pedig (1246-92) 7,38%-al. Ez azt jelzi, hogy **olvasóink 91,41 %-a a számsor felső harmadával (8,9,10) fejezte ki a könyvtárosokkal kapcsolatos**

elégedettségét, azon belül is legnagyobb arányban teljes elégedettségének adott hangot. Ha **sorrendet** kívánnánk felállítani, akkor leginkább (217; 68,67%) a **segítőkétséget** majd **pontos**ságot, **megbízhatóságot** (196; 63,43%) ezt követően a **szakszerűséget** (186 – 59,8%) végül a **gyorsaságot** (172; 55,48%) értékelték a maximális 10-es pontszámmal. Az összpontszámok is ugyanezt a sorrendet adják: segítőkétség (2935), pontos, megbízható (2840), szakszerű (2817), a gyorsaság (2750). Itt is megállapítható, hogy igazán jelentős eltérés nincs az egyes szempontok értékelése között.

Nyomtatott dokumentumok hozzáférhetősége könyvtárunkban

A dokumentum-beszerzés, állománybővítés alatt arra voltunk kíváncsiak, hogy az olvasóink számára szükséges nyomtatott dokumentumok mennyire elérhetők könyvtárunk állományából. Külön rákérdeztünk a magyar és idegen-nyelvű kiadványokra, külön a könyvekre, folyóiratokra. A visszajelzések alapján a következő megállapításokat tehet-

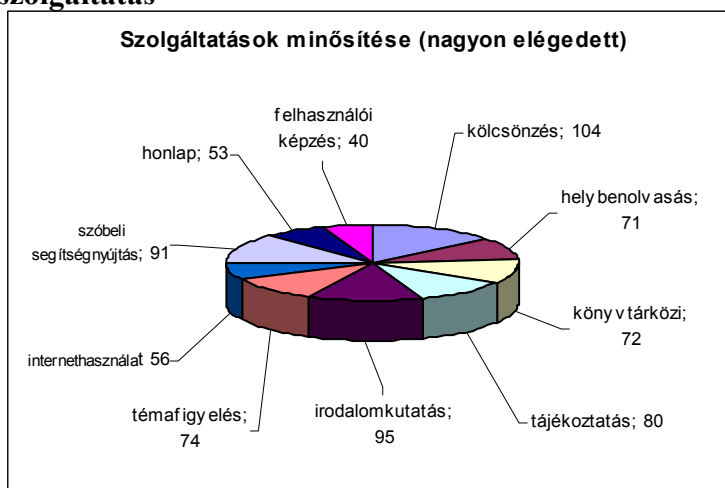
tük. **Legtöbben** (288-ból 251-en) 87,15 % **a magyar szaklapok elérhetősége mellett voksoltak**, míg 19,82 % (30) a részbeni elérhetőséget jelezte, 6,46% (7) pedig a nem elérhetőséget fejezte ki. Második leginkább hozzáférhetőnek a magyar nyelvű könyvek (312-ből 264) 84,61% bizonyultak a rang-

sorban. Itt (3) 0,96 % volt a nem szavazatok, míg (45) 14,42%-os a részben elérhető szavazatok aránya. Az idegen-nyelvű folyóiratok a harmadik helyre kerültek az állományunk elérhetőségi rangsorában. Igennel szavazott (232-ből 171) 73,70%, nemmel (15) 6,46%, részbeni hozzáféréstől számolt be (46), 19,82%. Legvégül az idegen nyelvű szakkönyvek hozzáférése vonatkozó adatok: (231 összesből 160) 69,26% igen, (8)3,46% nem és (54) 23,37 % részbeni hozzáférést jelez.

Megjegyzendő, hogy **legnagyobb a százalékos nemek (6,46) aránya az idegen nyelvű folyóiratoknál**, míg legkisebb nem egészen egy százalék (0,96) a magyar nyelvű könyveknél.

Dokumentum-és információszolgáltatás

Információ-és dokumentumszolgáltatás kapcsán tíz könyvtári szolgáltatásunkról kértünk véleményt az alapszolgáltatásoktól az egyre személyre szabott szolgáltatásokig. Itt az elégedettség mellett arra is kíváncsiak voltunk, hogy már igénybe vette-e az illető, vagy a jövőben igényt tart-e az adott szolgáltatásunkra. A **kölcsönzéssel** kapcsolatban – a kapott 312 válasz

alapján – kiderült, hogy nagyon elégedett (104) 44 %, elégedett (157) 50,32 %, részben elégedett (9) 2,88 %, elégedetlen(1) 0,3%, nem vette igénybe (32) 10,25%, nem is kívánja igénybe venni (9), a választ adók 2,88%-a. A **helybenolvasást** érintően 297 értékelhető visszajelzést kaptunk. Ebből (71) 23,9% nagyon elégedett, (145) 48,82 % elégedett, részben elégedett (6) 2%, elégedetlen (1) 0,3%, nem vette igénybe (37) 12,45%, nem is akarja igénybe venni ugyancsak 37 (12,45%). A **könyvtárközi kölcsönzésről** összesen 275-en jelezték véleményüket. Nagyon elégedett ezen szolgáltatással a választ

adók (72) 26,18%-a, elégedett (108) 39,27%, részben elégedett (13) 4,72 %, elégedetlen (1) 0,3%, nem vette igénybe (52) 18,9%, nem is akarja igénybe venni (29) 10,54%. A **referenz-szolgálatról** összesen 282-en mondtak véleményt. Közülük nagyon elégedett (80) 28,36%, elégedett (118) 41,84%, részben elégedett (17) 6%, elégedetlen (1) 0,3%, nem vette igénybe (43) 15,24%, nem kívánja a jövőben sem igénybe venni (23) 8,15%. Az **irodalomkutatásra** vonatkozó összes visszajelzés száma 283. Ebből nagyon elégedett vélemény (95) 33,56%, elégedett (109) 38,51%, részben elégedett (15) 5,3%, elégedett (2) 0,7%, nem vette igénybe (39) 13,78%, jövőben sem kívánja igénybe venni (23) 8,2%. A **témafigyelő-szolgálatunkkal** kapcsolatban 283-an mondtak véleményt. Közülük nagyon elégedett (74) 26,14%, elégedett (111) 39,22%, részben elégedett (13) 4,59%, elégedetlen (1) 0,3%, nem vette igénybe (62) 21,9%, nem is kívánja igénybe venni (22) 7,77%. A **könyvtári internethasználatról** a következő visszajelzések érkeztek 284 felhasználótól. Nagyon elégedett (56) 19,71%, elégedett (104) 36,61%, részben elégedett (14) 4,92%, elégedetlen (2) 0,7 %, eddig még nem vette igénybe (60) 21,12%, ezután sem kívánja igénybe venni (48) 16,9%. A könyvtári **számítógép-használathoz nyújtott szóbeli segítségnyújtásról** 285-en nyilvánítottak véleményt. Ezek szerint e szolgáltatással nagyon elégedett (91) 31,92%, elégedett ugyanennyi (91) 31,92%, részben elégedett (7) 2,45%, elégedetlen 2 (0,7%, nem vette még igénybe (51) 17,89%, nem is akarja később sem igénybe venni (43) 15%. A **honlapunkról** 281 visszajelzést kaptunk. Ez alapján nagyon elégedett (53) 18,86%, elégedett (115) 40,92%, részben elégedett (10) 3,55%, elégedetlen (1) 0,3%, míg a honlapunkat fel nem keresők aránya (67) 23,84 %, akik ezt a jövőben sem kívánják megtenni (35) 12,45%. A **felhasználói képzéssel** kapcsolatban összesen 268 választ kaptunk. Ebből (40) 14,92% nagyon elégedett, (96) 35,82% elégedett, 16(5,97) részben elégedett véleményének adott hangot, miközben ilyen típusú képzésen még nem vett részt (58) 21,64%, igényt sem tart rá ugyanennyi (58) 21,64%.

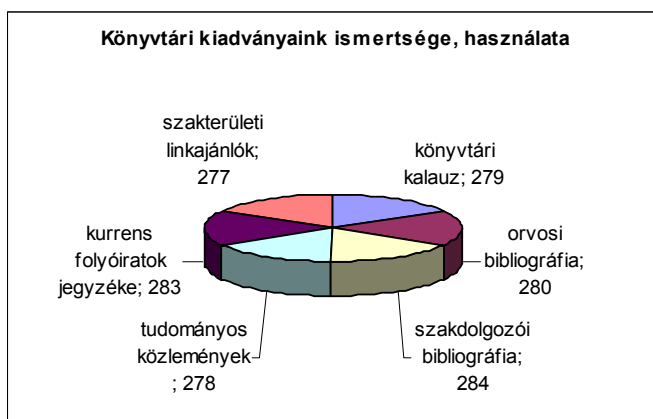
A kapott válaszokból megállapítható, hogy **olvasóink/felhasználóink általában elégedettek, majd nagyságrendileg ezt követően nagyon elégedettek szolgáltatásainkkal**. A nagyon elégedett kategórián belül – szóródás 14,92 % és 44,87% között - sorrendben a kölcsönzés, az irodalomkutatás, ezt követően pedig a számítógép-használathoz nyújtott szóbeli segítségnyújtás említhető. Az elégedettség nál a sorrend a kölcsönzés, helybenolvasás, referenz-szolgálat. Az elégedetlenség számaránya, százalékban kifejezhető volta – kivétel nélkül egy százalék alatt – szerencsénkre nem igazán jelentős, nem igazán mérvadó. Kerekítve 10-20% között mozog azok aránya, akik jelezték, hogy még nem vették igénybe szolgáltatásainkat. Közel 3-21% közötti azon olvasóink száma, akik a jövőben sem tartanak igényt egy adott szolgáltatásra.

Könyvtári kiadványok

Mivel szakkönyvtárunk az ISPITA Alapítvány anyagi támogatásával a kórház orvosainak, szakdolgozóinak tudományos munkáit megőrzendő, rendszerező céllal bibliográfiákat, teljes szövegű közleményeket magába foglaló sorozatokat indított, így az sem volt közömbös számunkra, hogy ezeket mennyire ismerik, használják olvasóink. A **könyvtári kalauzt** – a visszaérkezett 279 válasz szerint – ismeri és használja (54) 19,35%, ismeri de nem használja – több mint kétszerannyi- (122) 43,72%, nem ismeri (103) 36,91%. A **Zala Megyei Kórház Orvosainak Bibliográfiáját** ismeri és használja (52) 18,57%, ismeri, de nem használja (126) 45%, nem ismeri (102) 36,42%. A **Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakdolgozóinak Bibliográfiáját** – a 284 választ adó közül - ismeri és használja (60) 21,12%, ismeri de nem használja (144) 50,7%, nem ismeri (80) 28,16%.

A **Tudományos közlemények jegyzékét** – 278 visszaérkezett válasz szerint – ismeri és használja (85) 30,57%, ismeri de nem használja (104) 37,41%, nem ismeri (89) 32%. **Kurrens folyóiratok jegyzékét** – 283 vélemény szerint- ismeri és használja (86) 30,38%, ismeri de nem használja (98) 34,62%, nem ismeri (99) 34,98%. Végül a **szakterületi linkajánlóinkat** – 277 visszajelzés alapján – ismeri és használja (77) 27,79%, ismeri, de nem használja (91) 32,85%, nem ismeri (109) 39,35%.

A kapott adatok alapján megállapítható, hogy **legismertebb és leginkább forgatott kiadványunk a Tudományos közlemények jegyzéke** valamint a **Kurrens folyóiratjegyzék**. A legkevésbé használt tájékoztató eszköz a kórház szakdolgozóinak és orvosainak bibliográfiája. A legkevésbé ismertek a szakterületi linkajánlók és a könyvtári kalauz.

Könyvkiállítások

Úgy két éve állományunk anyagából – az általunk fontosnak tartott egészségügyi vonatkozású évfordulók, események kapcsán – a kórház főbejáratánál, egyes osztályain kiállításokat rendezünk. Ezek fogadtatásáról is – természetesen – szerettünk volna „képet kapni”. A visszajelzésként kapott 315 válasz szerint (301) 95,55 % azok száma, akik hasznosnak tartják egy-egy egészségügyi téma ily módon való bemutatását. Arra a kérdésünkre, miszerint elképzelhetőnek tartják-e betegosztályokon könyv-és dokumentumkiállítás megrendezését, a 301 válaszból 237, azaz 78,73 % szerint igen.

Javaslatok, észrevételek

Néhány érdekesség, figyelemre méltó javaslat a „Könnyítené a munkámat ha. Az egészségügyi szakkönyvtár...” mondat folytatásaként kapott megjegyzésekből: „Online internetes hozzáféréssel szélesebb spektrumú szolgáltatást tudna nyújtani.”, „A jelen helyzetben ez a helytállás nagyon dicséretes a könyvtár munkatársaitól. Köszönet érte.”, „Hosszabb nyitvatartással dolgozna”; „Számomra megfelelő”; „Lehetővé tenné cikkek, folyóiratok interneten történő letöltését fulltextben.”; „A jövőben is ugyanilyen gyorsan és hatékonyan működne, illetve a finanszírozás során megoldható lenne több újonnan megjelent könyv megvétele.”; „Ha az Egészségügyi szakkönyvtár színvonalához emelkedne minden kórházi osztály.”; „Amire szükségem volt a könyvtár mindig megszerezte. A munkájukkal nagyon elégedett vagyok.”; „Továbbra is így működne.”; „Folyamatosan nézné a citációimat.”; „Elmélyültebb munkához boxok kialakítása.”; „Délután tovább tartana nyitva.”; „Teljes cikkek elérése könyvtáron keresztül, de az osztályos számítógépekről.”; „Online hozzáférést nyújtana nemzetközi adatbázisokhoz.”; „Folyamatosan küldene tájékoztatást a szakterületi szakirodalom újabb magyar nyelvű kiadványairól.”

Következtetések:

Megfelelő ismertetés, tájékoztatás révén növelni kell az elektronikus úton hozzánk fordulók számát, a könyvtárhasználati alkalmak (legalább) havi gyakoriságának arányát. (Az, hogy a napi gyógyító-munka szerves részévé váljon a könyvtárhasználat, a különböző vezetői szinteken, a munkatársaktól elvárt, megkívánt ilyen irányú szemléletváltás következménye lehet.)

A könyvtár (számítógépes) környezetét illetően a megfogalmazódott igények szerint legalább eggyel növelni kellene a felhasználói munkaállomások számát. Ugyanakkor jelenlegi körülményeink szerint nincs igazán lehetőség – a joggal felvetett – önálló „kutatói boxok” kialakítására.

A könyvtárosok munkájával kapcsolatban megnyilvánuló alapvető elégedettség a jövőben még inkább az egyre jobb, az egyre személyre szabottabb szolgáltatásokra kötelez bennünket.

Az igény-kielégítések gyorsaságán két módon tudunk javítani. Egyrészt, ha a visszakeresések során a dokumentumok visszaszállítását három napos határidőhöz kötjük, másrészt, ha számítógépeink a jelenleginél nagyobb kapacitással, gyorsabban működnek. (Ez utóbbit a nemrég csökkentett dolgozói létszám is indokolja.)

A dokumentum-beszerzések, állománygyarapítás kapcsán – a visszaérkezett igényeknek is megfelelően – a teljes szövegű elektronikus dokumentumok – mind szélesebb körű elérése – lehet a cél. Ez már élő, működő konzorcium(okhoz) való csatlakozás révén érhető el leginkább. (Akár a nyomtatott folyóiratok előfizetésének további csökkentése árán is.)

A kórház dolgozóinak kéréseit – a megjelenő új szakkönyvekről való tájékoztatás segítségével – a lehetőségek nyújtotta keretek közt – figyelembe vevő folyamatos, szisztematikus állománygyarapítás.

Információ-és dokumentumszolgáltatásainknál érdemes tovább növelni – az alapszolgáltatásokon túlmutató – értéknövelt szolgáltatásaink számát, gyakoriságát. Ez kiemelten vonatkozhat honlapunk tartalmi, formai megújítására, amit könyvtárunk a jelenlegi létszám feltételei közt önmagában nem, csakis kizárólag komoly informatikai segítséggel tud megvalósítani. Bár jelentős igény nem mutatkozott a felhasználói képzésre, mégis úgy gondoljuk – akár új adatbázisok bevezetésénél, nem igazán ismert, de jól használható internetes források megismertetésénél – nem mondhatunk le róla.

Kiadványaink azon része, ami a kórház dolgozóinak előadásait, publikációit rögzíti, tárja fel, egy intézeti tudásbázis alapját is képezik, míg másik részük a könyvtárról, annak szolgáltatásairól tájékoztat. Éppen ezért fontos, hogy ezek kiadásait folytassuk, ezeket egyre inkább ismerjék és használják az intézet munkatársai.

Az éppen aktuális, jól megválasztott témákhoz kapcsolódó könyvkiállításaink elfogadottsága megerősít bennünket azon törekvésünkben, hogy érdemes ezt tovább folytatni.

A felhasználói igények ismeretében is -elsősorban a kórházi gyógyítást, oktatást kutatást szolgáló - hatékony információs központtá válás lehet csak a cél. Kérdés, ezen szakmai törekvésekhez milyen támogatásra találunk a szükséges fejlesztések megvalósításához.

Beke Gabriella

HÍRES ZALAIÁK – DEÁK FERENC ÉLETÉNEK MEGISMERÉSE AZ INTERNET SEGÍTSÉGÉVEL

Vetélkedő 8. osztályosoknak

Az *Országos Könyvtári Napok, Könyvtárak összefogása a társadalomért* program keretében Pókaszeptken kollégáimmal a helyi könyvtárban internetes vetélkedőt tartottunk. A játék során **Zala megye híres szülöttével, Deák Ferencel (1803-1876)** ismerkedtek meg a gyerekek. Az ő tevékenységéhez kötődően oldottunk meg feladatokat az Internet segítségével, mert az információszerzés modern eszközét mindenkinek tudnia kell használni.

A tanulók elsajátíthatták, hogy hogyan lehet az információkat megtalálni; ha rábukkantak, milyen módon lehet ismereteiket tovább bővíteni. Mit hol érdemes keresni, ha képre vagyunk kíváncsiak, ha szövegre; hol és hogyan érdemes kutakodni az információs világ dzsungelében?

Az alábbiakban mellékelem az internetes vetélkedő forgatókönyvét, mint egy új típusú foglalkozás lehetséges változatát - továbbgondolásra és hasznosításra.

Első lépésként a megyei könyvtár honlapjával ismerkedtünk meg – különösen a könyvtárunk névadójáról szóló források áttanulmányozását javasoltuk az első feladat megoldásához .

I. Igaz – nem igaz játék. Húzzátok alá a helyes állításokat!

1. Deák Ferenc gimnáziumi tanulmányait Zalaegerszegen végezte.
Igaz **Nem igaz**
2. Deák Ferenc többször is felszólalt az 1843. évi országgyűlésen.
Igaz **Nem igaz**
3. Deák Ferenc 1848-tól országgyűlési képviselő volt.
Igaz **Nem igaz**
4. Igaz-e, hogy 1854-ben dolgozta ki az európai büntetőtörvénykönyv tervezetét?
Igaz **Nem igaz**
5. Igaz-e, hogy az 1867-es kiegyezés után „a haza bölcse” címet kapta?
Igaz **Nem igaz**

II. Szómagyarázat internetes keresők segítségével.

Deák Ferenc életrajzában olvashattatok egy szót: „*árvaválasztmány*”. Keressétek meg a **www.google.com**, illetve a **www.startlap.hu** keresőoldalakon a szó jelentését, tartalmi magyarázatát! Írjátok le röviden!

A keresés eredménye:

www.google.com

árvaválasztmány .....

www.startlap.hu/tango

árvaválasztmány .....

III. Könyvkeresés a megismert internetes keresőprogramok segítségével.

Deák Ferenc nagyon szeretett olvasni. Három könyv címét és szerzőjét soroljuk fel. Keressétek meg őket az előző feladatban megismert keresőoldalakon, és válasszátok ki, melyiket olvashatta, melyiket nem!

	Keletkezési ideje	Olvashatta
<i>Madách Imre: Az ember tragédiája</i>	.....	.....
<i>Cervantes: Don Quijote</i>	.....	.....
<i>Mikszáth Kálmán: Tót atyafiak</i>	.....	.....

IV. Deák Ferenc emlékezete

Deák Ferenc emlékét utcák, terek, szobrok őrzik, így tisztelegve „a haza bölcse” előtt. Keressétek a **www.google.com** internetes kereső **képkereső** programjával 3 szobrot Deák Ferencről! Írjátok le, melyik városban található a szobor, és melyik weblapra kattintva érhető el, nézhető meg!

	A város neve	A honlap címe
1. Kép	.....	.....
2. Kép	.....	.....
3. Kép	.....	.....

V. Deák Ferenc emlékezete

Az előző feladatban már utaltunk rá, hogy Deák Ferenc emlékét sokminden őrzi, a sort még gyarapíthatjuk azokkal az intézményekkel, akik névadójuknak választották „a nemzet prókátorát”! Ilyen például a Szegeden található Deák Ferenc Gimnázium. Kattintsatok a www.deakf-szeged.sulinet.hu oldalra!

Találtok a főoldalon egy Deák Ferenc életéről szóló linket, nyissátok meg!

Az életrajzi leírásban felfedezhettek aláhúzással kiemelt szöveget. Ezekre kattintva válaszoljatok a következő kérdésekre!

Miért volt egyszerre örömteli és fájdalmas Deák Ferenc születése a család számára?

.....

Milyen ítélet született Wesselényi Miklós felségsértési perében?

.....

Mit tartalmaz az Ellenzéki nyilatkozat?

.....

VI. Honlapozó - kicsit másképp - Deák Ferencről!

Nyissátok meg újra a **www.deakf-szeged.sulinet.hu** honlapot!

A Deák Ferenc Gimnázium honlapján találhattok egy kedves kis anekdotát Deákról. Olvassátok el, és foglaljátok össze röviden a lényegét!

.....
.....

Összegzés, tapasztalatok

A vetélkedőt változatos és érdekes feladatokból igyekeztünk összeállítani. Nehézségüket tekintve az elsajátított ismeretek egymásra épültek. Azt tapasztaltuk, hogy a 7-8. osztályos tanulók a keresőprogramokról nem nagyon hallottak, a keresés gondot okozott számukra. Érdeklődésünkre elmondták, hogy az internetet nagy százalékban chatelésre és játékok letöltésére használják. Az viszont mindenképpen pozitív, hogy amikor rávezettük őket a keresés fortélyára, megértették és végre tudták hajtani az utasításokat!

Meggyőződésünk, hogy ha másfajta lehetőséget is megvillantunk a gyerekeknek az internet világából, mint amit a játék és egyéb más „időabló” programok nyújthatnak, hihetetlenül érdeklődőek és lelkesek lesznek!

Tóth Renáta

AZ ORSZÁGOS KÖNYVTÁRI NAPOK ZALA MEGYEI RENDEZVÉNYEI

Zala megye könyvtárai idén is csatlakoztak az Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozathoz. Nagyon örülünk annak, hogy egy sokszínű és sikeres eseménysorozatról számolhatunk be.

A megyei programokat a Deák Ferenc Megyei Könyvtár koordinálta. A szervezőmunkát még 2006. júliusában kezdtük el, ekkor állítottuk össze a Nyugat-Dunántúli Régióban tervezett, az Informatikai és Könyvtári Szövetség pályázatából megvalósítandó zalai falunapok programját, amelyek az elektronikus információ szolgáltatás vezérmotívuma köré szerveződtek.

2006. szeptember 11-én tartottuk a megyei hálózati értekezletet, ahol ismertettük az országos programot és csatlakozásra szólítottuk fel a megye könyvtárait.

A zalai könyvtárak tervezett rendezvényeiből a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban *megyei programfüzet* készült, ezt közzétettük a DFMK honlapján is (<http://www.dfmk.hu/aktualis.html>).

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség propaganda anyagait megkaptuk és továbbítottuk a rendezvénysorozatba bekapcsolódó könyvtárak számára. Ezeknek mindenütt nagy sikere volt.

Zala megyében 11 helyszínen összesen 46 program megszervezésére került sor, amelyen 1549 résztvevő vett részt. Az országos programban szereplő hét nagy téma közül megyénkben öthöz kapcsolódtak rendezvények, legtöbbször természetesen a Nyugat- Dunántúli Régió vezető témájához (Könyvtárak az információért).

A programok helyszínei: Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg
József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg
Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely
Halis István Városi Könyvtár, Nagykanizsa
Városi Művelődési Központ és Könyvtár, Lenti
Fáklya Művelődési Központ és Könyvtár, Letenye
„Salla” Művelődési Központ és Könyvtár, Zalalövő
József Attila Klubkönyvtár, Gyenesdiás
Festetics Kristóf ÁMK Könyvtára, Pókaszeptek
Községi Könyvtár, Pacsa
Községi és Iskolai Könyvtár, Cserszegtomaj.

TUDÓSÍTÁSOK

Program:	Száma:	14 év alatti résztvevő	14 év feletti résztvevő
Kiállítás	4	45	77
Könyvbemutató	1	4	46
Előadás	22	308	352
Szolgáltatásismertető, bemutató	9	228	156
Játékos foglalkozás	6	187	38
Vetélkedő	4	83	25
Összesen:	46	855	694

Az IKSZ projektből a *könyvtári falunapok* rendezvényeit finanszíroztuk, amelyeket Gyenesdiáson, Pacsán, Pókaszeptken és Cserszegtomajon szerveztünk. Ez összesen 18 program lebonyolítását jelentette, amely a megyei rendezvények 39%-át tette ki.

A gyenesdiási és a cserszegtomaji rendezvényeket a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár szervezte, a pókaszeptki és a pacsai programokat pedig a Deák Ferenc Megyei Könyvtár. Minden helyszínen voltak gyermekeknek és felnőtteknek szóló programok egyaránt.¹ A fő cél a könyvtárak elektronikus szolgáltatásainak népszerűsítése volt, de helyet adtunk az egyes falvak kulturális csoportjainak, kézműves mestereinek bemutatkozására is. A színes programok között szerepeltek diaképekkel illusztrált előadások, honlapbemutatók, zenés műsorok, vetélkedők, kiállítások, kézműves foglalkozások. A rendezvényeket a helyi szervezők és a közönség is szívesen fogadták, örültek a központilag készült plakátoknak, szóróanyagoknak és az apró ajándékoknak egyaránt. Mindenütt szívesen vennék, ha jövőre is lenne lehetőség hasonló programok megszervezésére.

A megye többi rendezvényét (a programok 61%-át) az intézmények önerőből illetve egyéb pályázati forrásokból valósították meg. A *Könyves Vasárnap* mint közönség toborzó rendezvény beváltotta a hozzá fűzött reményeket, 4 városban tartottak nyitva a könyvtárak, változatos, a mindennapi tevékenységtől kissé eltérő, jó hangulatú programokkal várták és szórakoztatták a közönséget. Keszthelyen a Fejér György Városi Könyvtár, Letenyén a Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár, Zalaegerszegen a Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalalövön a „Salla” Művelődési Központ, Könyvtár és Alapfokú Művészeti Iskola csatlakozott az országos kezdeményezéshez.² A nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár a szombati nyitva tartás idején szervezte meg a *Könyvtárak az egészségért* programhoz kapcsolódó szolgáltatásismertető bemutatóját.

Büszkék vagyunk arra, hogy a Könyves Vasárnapon megyénk egyik városi könyvtára, a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár vehette át Nyíregyházán az Év Könyvtára címet.

A megyében zajló további programok közül ki kell emelni a szakmai konferenciákat. Október 13-án a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár „*Könyvtárak az esélyegyenlőségért*” címmel rendezett konferenciát, amelynek középpontjában a kistélepülések könyvtári ellátása állt. Megemlékeztek a zalaegerszegi ellátórendszer 20 éves tevékenységéről és felhívták a figyelmet arra, hogy a kor igényeinek megfelelően korszerűsíteni kell ezt a szolgáltatást: a mozgókönyvtári ellátás

¹ A cserszegtomaji és a pacsai könyvtári falunapról külön beszámolót készített a helyi könyvtáros.

² A megyei könyvtár és a zalalövői könyvtár Könyves Vasárnapjáról külön cikkben is beszámolunk.

bevezetésével állami normatíva is igénybe vehető. A konferencia résztvevői előadást hallhattak arról is, hogy milyen formában biztosítják a könyvtárak a hozzáférést az információhoz mozgáskorlátozottak, valamint a látás és hallásfogyatékosok számára, majd bemutatták a számukra pályázati forrásból üzembe helyezett számítógépet is.

A *Könyvtárak az információért* programhoz kapcsolódóan a megye három városában, Keszthelyen, Nagykanizsán és Zalaegerszegen került sor szakmai napra „*Dokumentum-nyilvántartás-számbavétel*” címmel a Deák Ferenc Megyei Könyvtár szervezésében. Már évek óta hagyomány a megyében, hogy egy aktuális témát választva, több városban is megtartjuk az előadásokat, mert az a tapasztaltunk, hogy a városkörnyék könyvtárosai így nagyobb számban jelen tudnak lenni a programokon. Október 16-án Nagykanizsán a Halis István Városi Könyvtárban, október 17-én Keszthelyen a Fejér György Városi Könyvtárban, majd november 6-án Zalaegerszegen a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban került sor a szakmai konferenciákra. Az Országos Széchényi Könyvtárból két előadó is érkezett: dr. Dippold Péter a nemzeti dokumentumtermés számbavételének és hozzáférhetővé tételének aktuális kérdéseiről, Káldos János a Magyar Elektronikus Könyvtár szolgáltatásairól beszélt a könyvtárosoknak. Ezt követően Kovács András Bálint a NAVA szolgáltatásait, Pallósiné dr. Toldi Márta a szombathelyi megyei könyvtár elektronikus gyűjteményét és annak hozzáférési lehetőségeit mutatta be.

A Halis István Városi Könyvtár a nagykanizsai kistérség 8 községében (Balatonmagyaród, Börzönce, Gelsesziget, Kacorlak, Kilimán, Magyarszentmiklós, Pat, Zalasárszeg) szervezett játékos programokat. A falvak lakóinak lehetősége volt megtanulni a gólyalábazást, népi játékokat játszhattak és papírajátékokat is készíthettek.

Az eseményeket a helyi sajtó is érdeklődése kísérte, elsősorban a Zalai Hírlap mint megyei napilap tudósított illetve programajánlókat közölt. A városi lapok közül a keszthelyi Pont-Most című lapban jelent meg írás. A helyi és regionális rádiók és televíziók is leadták az országos reklámot, és tudósítottak az eseményekről.

Sebestyénne Horváth Margit

KÖNYVES VASÁRNAP A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

Az „**Összefogás**” programsorozat hagyományait követve ebben az évben is a **Könyves Vasárnap** állt az események középpontjában, melyre október 8-án került sor.

A vasárnapi nyitva tartást szívesen vállaltuk (még a vidékről bejárók is), azt azonban csak remélhettük, hogy látogatóink is lesznek. Igyekeztünk ezért színes, változatos, sokak érdeklődésére számot tartó programot szervezni. Ez sikerült is, ugyanis a négy órás nyitva tartási idő alatt meglepően nagy volt a forgalom, több új olvasót „szereztünk”, számítógépeink szinte teljes kihasználtsággal üzemeltek, de a könyvkölcsönzés is rendkívül népszerű volt. Pénztárcát csak annak kellett magával hoznia, aki könyvtárunk leselejtezett bakelitlemezeiből kívánt vásárolni, ugyanis ingyenessé tettük a beiratkozást és az internethasználatot is.

A délelőtt egyik kiemelt eseménye Novák Mária grafológus és írásszakértő előadása

volt: „Mit rejt a kézírásunk?” címmel, melyben ismert emberek kézírását elemezte. Vendégünk volt Verebes István, aki családjával együtt elfogadta meghívásunkat, és személyesen mondta el véleményét az elemzésről. Az előadás után lehetőség volt gyermekrajzok elemzésére is.

„Féltett kincseink” címmel könyvtárunk régi könyvritkaságaiból is megmutattunk néhányat a nagyerdeműnek, kolléganőink nagy hozzáértéssel mutatták be a köteteket

(pl. Erasmus 1522-ben kiadott parafrázisait, Pázmány Péter 1613-ban megjelent Isteni igazságra vezérlő kalauzát, Werbőczy István 1753-ban kiadott Hármaskönyvét), igény szerint a restaurálás műhelytitkaiba is bepillantatható az érdeklődő. Szerepelt programunkban még az internetes információforrások, adatbázisok bemutatása, népszerűsítése is.

A programot a „Ki nyer ma? – irodalom és muzsika 10 percben” című vetélkedővel zártuk.

Remek hangulatban telt a délelőtt, szerény vendéglátással is igyekeztünk olvasóink kedvében járni. Jó lenne, ha ez a nap a valóban a „Nyitott Könyvtárak” napjává válna, minél több könyvtár bekapcsolódásával az együttműködés még szélesebb körben valósulna meg, közvetítve ezáltal a szakma egységét és fontosságát. Talán így egyre többen olvasnának ehhez hasonló üzenet: „A könyvtárba mentem, gyere utánam!”

Devecz Lászlóné

TUDÓSÍTÁSOK

„Gyí te paci hóha hó! Sej haj paripám...”

Könyves Vasárnap a gyermekkönyvtárban

A Könyves vasárnapon kollégáimmal felvettük az „egyen pólót”, amin a kis csalogató szöveg: „Könyvtárba mentem, gyere utánam” több olvasót megmosolyogtatott!

Valamennyien izgatottan és lelkesen vártuk kis Olvasóinkat, akik aztán megérkezve birtokba is vették olvasótermünket, ahol kézműves foglalkozások zajlottak. A nagyobb gyerkőcök a régi időket felelevenítő

csipkeverés technikájával ismerkedhettek meg. A körmönfonás technika nyomán kis csigák kanyarogtak-tekeredtek a gyerekek keze nyomán! A kisebb lurkók gyöngyfüzéssel léphettek be a fantázia világába, és akinek kedve volt, megismerkedhetett a dekorgumiból készült ceruzatartó, és kis állatfigurák készítésével is! Nagy örömeinkre a szülők is kedvet kaptak a különböző technikák kipróbálásához!

A jó hangulatot Kelemen Gyula verses-zenés gyermekműsora még tovább fokozta. Itt aztán kicsik és nagyok együtt énekeltek a versek refrénjét. A vidám hangulatot a mellékelt fotók is bizonyítják! Mindenképpen elmondhatom - kollégáimmal és a résztvevőkkel egyetértésben - hogy ez a rendezvény sikeres volt, és azok az olvasók, akik vasárnapi időtöltésként a könyvtárat választották, élményekkel gazdagodva távozhattak!

Tóth Renáta

KÖNYVES VASÁRNAP A ZALALÖVŐI KÖNYVTÁRBAN

2006. október 8-án 14 órától Gaál Zsuzsa író nő mesedélutánjával vette kezdetét a könyves vasárnap a „Salla” Művelődési Központ Könyvtárában. A Rénkedves vendéglő köszöntötte kis vendégeit, majd rejtelmekkel teli kirándulásra hívta őket.

Mivel a Rénkedves vendéglő tulajdonosa, Kispupák Zsömle nem tudott eljönni, segítőtjét, Tündét kellett „bevarázsolnunk”. Ezek után Zuzmorc uralkodójának, Zimmezum király születésnap kivánságának teljesítésén fáradtunk. Manó király segítségét hívva különféle varázslatos mondókákkal végül sikerült metrót varázsolni az uralkodónak.

A fárasztó varázsigemondás után kattanós ropira és a Kispupák Zsömle által készített csalémorcosra hívta meg a vendéglő a gyerekeket.

Így új erőre kaptunk az interaktív játszóházhoz: életre kelttük Weöres Sándor százlábúját.

Eltáncoltuk a „kútba estem, ki húzzon ki?” játékot.

TUDÓSÍTÁSOK

„míg a kappan mászott, a szappan elázott

Hogy a fáradsalmakat kipihenjük, meghallgattuk Kispupák Zsömle történetét a fagyigéppel, és elsajátítottuk a sült banán készítésének módszerét.

A mesevendéglő után felolvasó délután következett: a jelentkezők az Európai Unió tagországainak meséiből olvastak, közben a kisebbek szorgalmasan készítették az illusztrációkat a felolvasott történetekhez. Hallhattunk francia, lengyel, orosz népmeséket, illetve történeteket a kibővített Európai Unióról: Olaszországról, Ciprusról, Magyarországról, Lettországról, Szlovéniáról.

A programok alatt a könyvtár is nyitva állt az érdeklődők előtt, beiratkozási, kölcsönzési, internetezési lehetőséget biztosítva.

A rendezvény az Informatikai és Könyvtári Szövetség és a zalaegerszegi Europe Direct Információs Egység támogatásával valósult meg.

Kovács Mónika

KÖNYVTÁRI FALUNAP PACSÁN

A pacsai nagyközségi könyvtárban 2006. október 9-én hétfőn irodalmi rendezvényre került sor az Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozat keretében. A program szervezője a Deák Ferenc Megyei Könyvtár volt. Az intézményt a könyvtár igazgatója, Kiss Gábor, és két munkatársa, Kustán László és Sebestyenné Horváth Margit képviselte. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével a hivatal részéről Pacsa polgármestere Henczi Zoltán és dr. Szabados Gyula körjegyző is. Az elhangzott köszöntők után megkezdődött a kézműves bemutató foglalkozás, az alsó tagozatos csoportok részvételével, melyet Tóth Andrea helyi pedagógus irányított.

A gyerekek lelkesen dolgoztak, ollóval vagdosták a színes krepp papírokat, ragasztottak, festettek, hurkapálcára tekertek, cérnával kötözték. Kezüik nyomán pillanatok alatt kreatív alkotások születtek, pl. levélpapír, nyaklánc, képkeret, indián fejdísz.

Közben megérkeztek a felsős diákok nevelőikkel együtt és kezdetét vette az ismerkedés a Deák Ferenc Megyei Könyvtár honlapjával. Sebestyenné Horváth Margit vetítéssel egybekötött foglalkozását érdeklődéssel hallgatták a tanulók. Ezt követően Kiss Gábor könyvtárigazgató előadása hangzott el a haza bölcséről, Deák Ferencről, felhasználva az elektronikus információszolgáltatás lehetőségeit.

Később Kelemen Gyula zalai költők, valamint Nagy Bandó András megzenésített verseit énekelte meg, magával ragadva a gyerek és felnőtt hallgatóságot, akik ritmusra énekeltek, elvarázsolva a zene mesevilágától.

Este göcseji anekdotákkal vidította Molnár László és Kiss Gábor a felnőtt közönséget, amely meghitt családi hangulatban zajlott, a helyi népdalkör aktuális őszi szüreti népdalsókrával színesítve.

Nagyon jól sikerült előadássorozat zajlott e nap délutánján, behozva a könyvtár falai közé a gyerekszemekben tükröződött a csillogást, a vidámságot, az irodalmat, és a zenét.

Hangulatos szép napot köszönhetünk mindnyájunk nevében az előadás szervezőinek.

Gehér Andrásné

TUDÓSÍTÁSOK

A pacsai könyvtári falunap képekben

KÖNYVTÁRI FALUNAPOK KESZTHELY TÉRSÉGÉBEN

Gyenesdiás, 2006. október 3.
Cserszegtomaj, 2006. október 11.

A Nemzeti Kulturális Alap, valamint az Informatikai és Könyvtári Szövetség pályázati támogatásával 2006 októberében Zala megye négy kistéleplési könyvtára (Gyenesdiás, Cserszegtomaj, Pókaszpetk, Pacsa) csatlakozott az idei Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozathoz. A helyi munkatársaknak a program megvalósításához a Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár nyújtott segítséget.

Gyenesdiáson a József Attila Klubkönyvtár a könyvtári szolgáltatások sokszínűségét bemutató, valamennyi korosztály számára vonzó, egész napos programot szervezett. A programsorozatot Kiss Gábor, a DFMK igazgatója és Szalóky Jenő leköszönő polgármester nyitotta meg, aki egykori könyvtárosi élményeit is felidézte. A délelőtti folyamán a helyi 3-4. osztályosok CD-ROM-ok használatával ismerkedtek, melyet játékos vetélkedő követett a honismeret, történelem, biológia területét feldolgozó ismerethordozók felhasználásával. Ezt követően a felső tagozatosok a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár tevékenységéről hallgatták meg Pappné Beke Judit igazgató előadását, aki bemutatta az intézmény on-line szolgáltatásait. Nagyszámú közönséget vonzott a helyi művelődési ház vezetőjének Hársfalvi Györgynek élménybeszámolója a moldvai csángóknál tett kirándulásról, melyet az előadó digitális képekkel is illusztrált. Délután a gyenesdiási kézművesek és a keszthelyi könyvtárosok irányításával kosárfonással, gyöngyfüzéssel, őszi termékdíszek és képek készítésével foglalkoztak gyermekek és felnőttek egyaránt. Ezalatt a rendezvényre telepített számítógépeken az érdeklődők különböző ismeretterjesztő dokumentumokkal, elektronikus könyvtári szolgáltatásokkal ismerkedhettek.

Cserszegtomaj község könyvtári falunapja a természetvédelem és környezetünk megismerése jegyében zajlott. A községi és iskolai könyvtárban megrendezett programot részvételével megtisztelte a település polgármestere is. A nap a keszthelyi könyvtár munkatársainak CD-ROM-bemutatójával vette kezdetét, majd ahhoz kapcsolódó vetélkedőre került sor, jutalmazva a legjobb megoldásokat. Ezt a keszthelyi városi könyvtár igazgatójának könyvtárnépszerűsítő előadása követte, az on-line könyvtári szolgáltatások bemutatásával. A Fehér Holló Természetvédelmi Egyesület vezetője diavetítést tartott a Zalai-dombság növény- és állatvilágáról, kiemelve a védett fajokat, hangsúlyozva környezetünk iránti felelősségünket. A délután e településen is kézműves-foglalkozásokkal telt. A fafaragás iránt érdeklődők Bereczky Csaba helyi népművész vezetésével dolgoztak. Emellett üvegfestéssel, különböző papírtechnikák alkalmazásával, termékdíszek készítésével fantáziadús alkotások születtek.

A nagyszámú érdeklődő, a résztvevők aktivitása azt mutatta mindkét településen, hogy a használók és könyvtárak szempontjából egyaránt szükség van hasonló alkalmakra, amelyek ráirányítják a figyelmet az egyre szélesedő könyvtári szolgáltatásokra.

Temleitner Krisztina, Bonnyai Ágnes

RENDEZVÉNY A CSERSZEGTOMAJI KÖZSÉGI ÉS ISKOLAI KÖNYVTÁRBAN

Az Országos Könyvtári Napok keretében 2006. október 11-én került sor a könyvtárunkban megrendezett egész napos programra. Délelőtt 10 órai kezdettel a 3. és 4. osztályosok cd-rom foglalkozáson vettek részt. A Manó sorozat, Magyarország című részének felhasználásával, játékos vetélkedőn mérhették össze tudásukat a gyerekek. A vetélkedőt Temleitner Krisztina hálózati könyvtáros vezette.

Ezt követően Pappné Beke Judit, a Fejér György Városi Könyvtár igazgatónöje, előadásában a könyvtár web-lapját mutatta be 7. -8. osztályos tanulóknak, akik már tagjai lehetnek a felnőtt könyvtárnak is. Kiemelte, hogy a könyvtárban lehetőség van a hagyományos könyvkölcsönzésen kívül zenehallgatásra, elektronikus dokumentumok használatára, internetezésre. Be lehet iratkozni a videoklubba, cd-klubba, amelynek keretében lehetőség van videokazetta és CD kölcsönzésre. Bemutatta a frissen elkészült on-line katalógus használatát és beszélt a könyvtárba való beiratkozás módjáról.

11.30-kor került sor a legnagyobb érdeklődéssel várt előadásra, amelyet Fehér Csaba, a Fehér Holló Természetvédelmi Egyesület vezetője tartott. A diavetítés témája a védett kisemlősök és madarak életmódja. Érdekes képeket láthattunk a kistrágyasálókról, többféle madárról, különös tekintettel a baglyokra, majd a denevérek következtek. Az előadó sok tévhitet oszlatott el a kistrágyasálókkal és denevérekkel kapcsolatban. A gyerekek és felnőttek is érdeklődéssel hallgatták a színes előadást. A vetítés végén kötetlen beszélgetés következett, amelynek során sok hasznos információhoz jutottunk védett állatainkról.

Ebéd után következett a program második része a kézműves foglalkozás, amelyen a gyerekek nagyon aktívan tevékenykedtek, a legkisebbektől a nyolcadikosokig. Készítettek természetbábokat, képeket, amelyek alapanyagai szintén az őszi termékek voltak. Volt üvegfestés ahol szép alkotások készültek. Bereczki Csaba fafaragó népi iparművész vezetésével a fiúk fából készült használati tárgyakat, például sótartót, tükörkeretet, bicskanyelet alkottak.

Mindent összevetve nagyon érdekes és tartalmas volt a könyvtári falunap a gyerekek és felnőttek egyaránt élménnyel gazdagodva térhettek haza.

Ódorné Bognár Eszter

A cserszegtomaji falunap megnyitója

TUDÓSÍTÁSOK

Pillanatképek a cserszegtomaji és gyenesdiási falunapokról

KÖNYVTÁRBA MENTEM...

A „könyvtárak összefogása a társadalomért” elnevezésű programsorozathoz a pókaszepetki Festetics Kristóf ÁMK könyvtára is csatlakozott. A rendezvény elsődleges célja, hogy a kistélepüléseken élő iskoláskorú gyerekekkel a szakemberek megismertessék a könyvtári informatika nyújtotta lehetőségeket.

A programot Makovecz Tamás igazgató nyitotta meg, kiemelve az olvasás fontosságát. A felső tagozatosok megismerkedhettek a Deák Ferenc Megyei Könyvtár honlapjával, elektronikus katalógusával és adatbázisaival. Megtudhattuk, hogy lehet az Interneten különböző könyvek után tájékozódni, sőt más könyvtárak könyveit is megnézhattük.

Délután két program zajlott párhuzamosan. A teleházban a 6-7-8. osztályosok vetélkedhettek az Interneten, oldhattak meg játékos feladatokat. Közel másfél óráig böngésztek. A verseny győztese Boros Vivien, Császár Klaudia és Marcsák Debóra lett.

A nagyteremben az alsósok hallgatták Kelemen Gyula gitárkísérettel előadott zenés verseit. Nagy tapsot kapott az előadására. Lelkesen énekeltek a gyerekek, és utánozták az állatok hangját.

Este hat órakor a Vadkörtefa kórus nyitotta meg a könyvtárban a programot. Először a Pókaszepetkért Egyesület tagjainak munkáiból nyílt népművészeti kiállítást láthatták az érdeklődők. A Deák kultusza Zala megyében című előadást a Deák Ferenc Megyei Könyvtár elektronikus információszolgáltatásai segítségével, Kiss Gábor könyvtárigazgató tartotta a nagyteremben. Az érdeklődők közel két órában ismerkedhettek meg a „haza bölcse” életútjával.

Dr. Bagladiné Marcsák Tünde

KÖNYVTÁRBAN DOLGOZNI JÓ!

Egy hétig voltam a Deák Ferenc Megyei Könyvtár önkéntese. Rengeteg tapasztalatot és ismerőst szereztem. Büszke vagyok rá, hogy itt dolgozhattam, hiszen nem mindennapi dolog könyvtárban segédkezni. De erről később! Most jöjjenek az „előzmények”!

A tanév kellős közepén jártunk, amikor is egyszer csak segíteni szerettem volna az iskolai könyvtárban. Mindenfélét tettem-vettem: könyveket rendeztettem, gyerekeknek segítettem, visszavettem a visszahozott regényeket, meséket, ismeretterjesztő könyveket. Érdekes munka! És ez így ment napról napra, hónapról hónapra. Végül egészen június 15-ig itt ragadtam a tanév végéig. Ekkor döntöttem el: nyáron is szeretnék könyvtárban dolgozni. Az iskolai könyvtár kiesett a lehetőségekből, hiszen az nincs nyitva nyáron. Így megpróbáltam a megyei könyvtárban „munkát találni”, és sikerült! Egy hét önkéntes munka várt rám augusztus 14-től 19-ig.

Így jutottam el idáig. Eleinte a gyermekkönyvtárban segédkeztem, de aztán belekóstoltam a könyvek érkezésétől a selejtezésig minden apró lépésbe. Szívből örülök annak, hogy olyan emberek közelségét érezhettem, akik mindenben segítőkészek és kedvesek voltak. Nagyon örülök, hogy ott lehettem és jövőre is szeretném folytatni!

Egy átlagember – legalábbis szerintem – azt hinné, hogy a könyvtárosi munka egyszerű, mint az egyszerű. Hát én ezt messzemenőkéig cáfolom! A könyvtárosnak ismernie kell a dokumentumokat – persze nem egytől egyig, de azért megkönnyíti a dolgát. Tudnia kell bánni az emberekkel, mindenben segíteni nekik. Nem is beszélve az állománygondozásról: mindig figyelni a könyvek állapotát, kölcsönzési mennyiséget, és még sorolhatnám. Ezek mellett pedig nagy erény a türelem! Egy könyvtáros munkája tehát igen összetett. De én minden esetre örültem, hogy ezt végezhettem, és mint már említettem, még szeretném is! Nem azt mondom, hogy ezt választanám életpályának, mert ezen kívül még számtalan dolog érdekel, de azért nem zárom ki.

Nem tisztem beszélni az iskolai könyvtárunk állapotáról, ezért ezt nem is teszem. Ugyanakkor meg kell említenem: többet kéne mindenkinek tenni a könyvtárakért. Nem a gyermekek látogatásáról van szó, hiszen a kisgyerekek mindig érdeklődnek a mesék iránt, a nagyobbak pedig a kötelező olvasmány vagy egy-egy szakdolgozat írásának érdekében úgyszólván ellátogatnak ide. Arról kell csupán meggyőznünk őket: a könyvtár több mint az internet! Egy könyv kézbevétele nem pótolható az internet oldalainak böngészésével. Igen, ez nem kis feladat, de előbb vagy utóbb végrehajtható. Visszatérve előbbi fejtegetéseimhez, én egy olyan hely biztosításáról beszélek, amelyben mindenki jól érzi magát. Ez a városi és a megyei könyvtár esetében teljesül, de nem vagyok benne biztos, hogy minden iskolánál is. (Én például tudok egy olyan iskoláról, amelynek építéskor az építész elfelejtett könyvtárat tervezni, és így tulajdonképpen egy raktárhelységbe kényszerült a ma már több, mint 10000 dokumentummal büszkélkedő könyvtár.)

Elérkeztem cikkem végéhez, így még egyszer le szeretném szögezni, hogy könyvtárba járni jó dolog, és én is nagyon jól éreztem magam abban az egy hétben, amelyet ott töltöttem. Nem tudom elégszer hangsúlyozni a könyvtárba járást, és a könyvek olvasása nagyon fontos, nem véletlenül uralta több száz éven keresztül a Földön élő értelmiség elméjét a Gutenberg-galaxis! Mindenkinek sok sikert, és sok örömet kívánok a könyvek szeretetéhez.

Varga Bence

AZ OLVASÓVÁ NEVELÉS ÉRDEKÉBEN

„A meseolvasó korból kinövő gyermek
nem válik egy csapásra ifjúvá és regényolvasóvá.”
(Hárs László)

A Fejér György Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárában 2006 második félévében is folytattuk az olvasóvá nevelés érdekében kifejtett munkánkat. Míg a nyár elején Varázspartira hívtuk kisebb és nagyobb olvasóinkat, s a szünidő alatt is különböző szabadidős programokat kínáltunk számukra, addig az őszi és téli időszakban ismét örömmel fogadtuk óvodás és iskolás csoportjainkat. Ilyen alkalmakkor a legkisebbek könyves környezetben foglalkozáson vehettek részt, melyek elsősorban az évszak jellemzőivel, az ünnepekkel ismertette meg őket, majd maguk is örömmel böngészhettek az oly népszerű kihajtható, variálható háromdimenziós könyvecskék között. Az idei ősszel az óvodák is felismerték ezen bevezető foglalkozások fontosságát, a korábbi évekhez képest számuk ugrásszerűen növekedett. Ezek az első könyves élmények nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a könyv és később az olvasás igénye természetes legyen számukra. Erre építve vártuk az iskolás csoportokat, akik szintén megduplázták ebben az évben a korábbi könyvtárlátogatásaik számát. Tehát összességében elmondható, hogy az oktatási intézmények szívükön viselik az olvasóvá nevelést s tudják, ehhez a könyvtár a legjobb hely. Könyvtárhasználati órák mellett rendhagyó irodalmi és történelmi órát, vetélkedőt, ismeretszerző könyves barangolást, változatos témájú játékos foglalkozást tartottunk elsősorban alsó tagozatos általános iskolásoknak.

Természetesen emellett délutánonként most is szeretettel vártuk kisebb-nagyobb olvasóinkat nem csupán a helyben olvasás és a könyvkölcsönzés lehetőségével. A cd-romokkal való játszva tanulás, a filmkuckó és a különböző fejtörők, rejtvények megoldásai remek időtöltést jelentettek a gyerekeknek. Ugyanis a kérdések többségét könyvhasználattal tudták megválaszolni és ez által tanultak is a hónapok aktuális ünnepeiről, a közúti jelzésekről vagy a könyvtárhasználatról. Sőt, a megfejtéseket minden esetben jutalmaztuk is. A hagyományos *Varázslatos karosszék* elnevezésű kézműves foglalkozásaink most is várták az ügyes kezűeket. Szeptemberben a nyáron gyűjtött kagylókat használtuk fel: ékszerdobozokat készítettünk és feldíszítettünk velük azokat. Novemberben őszi kézművesnapot tartottunk, amelyen egész nap sorra készültek az ötletes termésbábok és figurák a terményekből kirakott képekig.

Decemberben *Adventre hangoló* címmel karácsonyi üdvözlőlapokat és mécseseket készítettünk lelkes olvasóinkkal, szüleikkel közösen. Az ünnep előtt minden délután lehetőség nyílt ajándékkísérő lapok kivágására is könyvtárunkban. December 21-én felállítottuk a gyermekkönyvtár karácsonyfáját, amelyet a gyerekekkel dekoráltunk a korábban készített díszekkel, majd a szünidőre új köteteket ajánlottunk a figyelmükbe.

Kiemelt rendezvényünk volt a Benedek Elek születésnapjához kapcsolódóan megrendezett *Népmese Napja*, amelyen ezúttal is sok alsó tagozatos osztotta meg velünk legkedvesebb meseélményét. Mint minden hasonló rendezvényünkön, így most is valamennyi résztvevő emléklapban és jutalomban részesült.

Az élő mesélés varázsa

Az országos könyvtári napokhoz kapcsolódóan könyvtár-népszerűsítő hetet rendeztünk melynek keretében tagtaborzót hirdettünk. November 20-ától a gyermekkönyvhetek programsorozatára került sor szerte a megyében, melyből a mi könyvtárunk sem maradhatott ki. Idén is változatos rendezvényekre vártuk a gyerekeket, pedagógusokat, szülőket. Nyitórendezvényünk volt Varró Dániel író-olvasó találkozója, amely nagy sikernek bizonyult, hiszen a költő élvezettel válaszolta meg hallgatósága változatos kérdéseit, a gyerekek pedig örömmel töltötték el egy órát kedvenc verses meséjük szerzőjével. Az óvodások versmondó délelőttjére másnap került sor, ahol nagyon felkészült módon előadott kedves versekkel örvendeztették meg a résztvevőket a legkisebbek. Joós Tamás rendhagyó történelemóráján a Római Légióval ismerkedhettek meg a nagyobb diákok, akik közül a bátrabbak korhű katonai viseletet is magukra ölthettek. A kéthetes rendezvénysorozat alatt *Kalandozás a regények birodalmában* címmel játékot hirdettünk. Természetesen idén is ellátogatott hozzánk a Mikulás, aki puttonyában édes meglepetéseket hozott és egy mesejátéknak is részese lehetett a jelenlévő gyerekekkel együtt. A második félévben két kiállításnak adott otthont gyermekkönyvtárunk. Előbb a gyerekek őszi levélkarcaiból és rajzaiból, majd a Rákóczi Szövetségnek a nándorfehérvári csata évfordulójára kiírt pályázatára beküldött óvodás rajzokból állítottunk össze tárlatot.

A jövőre vonatkozó célunk, hogy fenntartsuk az oktatási intézmények érdeklődését a könyvtári foglalkozások iránt, valamint, hogy a gyerekeknek folyamatosan segítsünk és motiváljuk őket abban, hogy mindennapi életük részévé váljon és maradjon az olvasás.

Tóth Rita

A ZALAEGERSZEGI JÓZSEF ATTILA VÁROSI KÖNYVTÁR GYERMEKKÖNYVTÁRÁNAK RENDEZVÉNYEI

A Népmese napján felolvasó napot hirdettünk óvodásoknak, iskolásoknak.

Osztályok közösen olvastak fel egy-egy mesét, köztük a tanító nénik is tanítványaikkal. Más

esetben a legjobb olvasók felolvasását hallhattuk. Sokan elhozták kedvenc

meséjüket és fel is olvasták. A célt, hogy sok-sok

népmesét hallgassanak, olvassanak a gyerekek ezen

Máhr Anna megnyitja a napot felolvasásával

a napon, mindenképpen elértük, hiszen több mint 400 kisgyerek megfordult a könyvtárban, felolvasott vagy mesét hallgatott. A vidám hangulatú programnak reméljük folytatása is lesz.

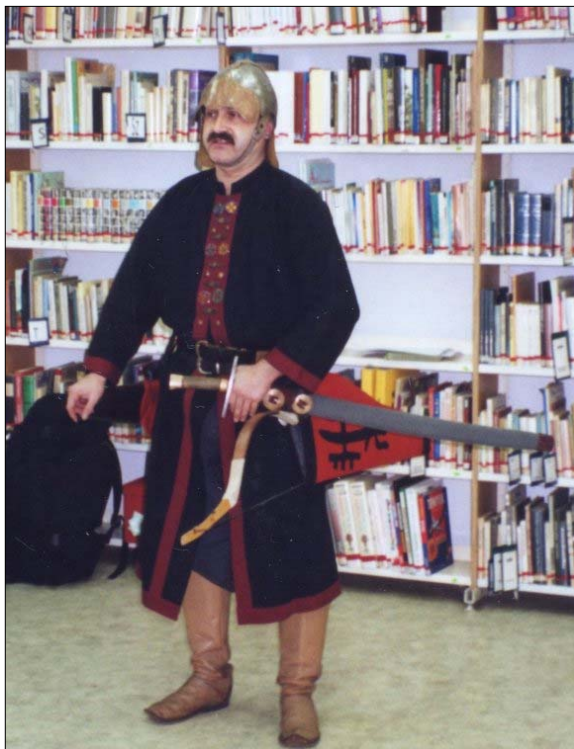
Meseolvasó gyerekek

A 2006/2007-es tanévre a „Bölcs szív, véres kard”, az *Árpádok nyomában Magyarországon és Zalában* címmel történelmi játéksorozatra vártuk a vállalkozó kedvű 6. osztályos csapatokat.

A játék témái:

1. Géza fia István, a magyarok legelső királya – feladatlap: Hegedüs Géza szépirodalmi regénye.
2. „Idvezléggy kegyelmes Szent László kerály!” - feladatlap.
3. Az Árpád-kor hadviselése – Hidán Csaba történész előadása fegyver- és jelmezbemutatóval egybekötve.
4. „Várak dicsérete” - várkészítés.

5. Kirándulás, interaktív múzeumlátogatás Zalaváron: A középkor emlékei Zala megyében. Kőfalvi Csilla, a Göcseji Múzeum munkatársa vezetésével.
6. Göcseji Múzeum középkori kiállításának megtekintése, eredményhirdetés.

Hidán Csaba

A sorozatra 20 csapat jelentkezett, s oldotta meg a feladatlapokat. Hidán Csaba nagy sikerű, öltözék- és fegyverbemutatóval egybekötött előadást tartott az Árpád-kor hadviseléséről.

A sorozat zárása, a kirándulás és a múzeumlátogatás 2007 tavaszára húzódik át, az eredményhirdetést majd májusban tartjuk meg.

Az Olvasó Manó könyv olvasó versenyt 8-14 éves gyerekeknek 2 korosztályban hirdettük meg: Az 1. manós könyvek a 3-4. osztályos gyerekeknek szólnak, a 2. manós könyvek az 5-6. osztályosokat várják.

Minden korosztálynak 10-10 könyvet ajánlottunk fel elolvasásra. A versenyben az indul nagyobb eséllyel, aki

a 10 könyvből minél többet elolvas, és a könyvtárban válaszol az adott könyvvel kapcsolatos 3 kérdésre. Az ajánlott könyvek listáját könyvtárunkban olvashatják, ahol a könyveket kölcsönözhetik is.

A versenyt 2007. május végén zárjuk ünnepélyes eredményhirdetéssel, amelynek vendége Scheer Katalin, a Nefelé című könyv szerzője lesz.

Az „Európa mesél” Mesemondó Versenyt 2006. november 24-én, pénteken 14.00-tól a 3-4. osztályosoknak, 25-én, szombaton 9.00-tól az 1-2. osztályosoknak rendeztük meg a József Attila Városi Könyvtárban.

Nyakasné Túri Klára és Ozsváth Lászlóné

Mindkét alkalommal A brémai muzsikások c. műsorral (Pais Dezső Tagiskola 3. f. 8 fő, betanító pedagógus Béres Edit) kezdődött a rendezvény. Ezt követően Velkey

TUDÓSÍTÁSOK

Péter, Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Művelődési, Idegenforgalmi és Sportosztálya képviselőjében megnyitotta a versenyeket. A szombati, kiemelten ünnepélyes megnyitón köszöntötte Nyakasné Túri Klárát, aki 30 évvel ezelőtt útjára indította a mesemondó versenyt, majd Czömpöly Mária és Ozsváth Lászlóné ma már nem zsűriző, de 10-15 éven át hűséges zsűritagunk kapott egy-egy csokor virágot köszönetképpen évek óta kitartó részvételéért. A mai zsűritagok közreműködését a verseny támogatói nevében egy-egy szál virággal és albummal köszönte meg Velkey Péter.

A Pais Dezső iskola tanulóinak műsora

Díjátadás

A 10 városi iskola 38 tanulója és 12 városkörnyéki iskola 39 tanulója versenyzett egymással a szép mesemondásban.

Helyezések:

1. osztály

- I. Szűcs Enikő (Pais Dezső Tagiskola, Zalaegerszeg)
  - II. Bogdán Rebeka (Ady Endre Iskola, Zalaegerszeg)
Büky-Erdős Norbert (Liszt Ferenc Tagiskola, Zalaegerszeg)
  - III. Hornung Péter (Mindszenty József Iskola, Zalaegerszeg)
Völler Csanád (Landerhegyi Székhelyiskola, Zalaegerszeg)
- Közönségdíj: Szűcs Enikő (Pais Dezső Tagiskola, Zalaegerszeg)

2. osztály

- I. Arnhoffer Zsófia (Ady Endre Iskola, Zalaegerszeg)
  - II. Berta Bernadett (Pölöske)
Tóth Virág (Dózsa György Tagiskola Zalaegerszeg)
  - III. Tóth Kitti (Liszt Ferenc Tagiskola Zalaegerszeg)
Szummer Gréta Pacsa
- Közönségdíj: Berta Bernadett (Pölöske)

3. osztály

- I. Farkas Dorina (Teskánd)
  - II. Prófusz Robin (Landerhegyi Székhelyiskola, Zalaegerszeg)
  - III. Borsós Bálint (Liszt Ferenc Tagiskola, Zalaegerszeg)
- Különdíj: Németh Máté (Öveges ÁMK, Zalaegerszeg)
Babati Soma (Eötvös József Székhelyiskola, Zalaegerszeg)
- Közönségdíj: Ebedli Viktória (Izsák ÁMK Zalaegerszeg)

TUDÓSÍTÁSOK

4. osztály

- I. Ríz Martin (Eötvös József Székhelyiskola, Zalaegerszeg)
Tihanyi Bence (Pais Dezső Tagiskola Zalaegerszeg)
  - II. Pethő Patrik (Liszt Ferenc Tagiskola, Zalaegerszeg)
Nyári Laura (Salomvár)
  - III. Kovács Réka (Ady Endre Iskola, Zalaegerszeg)
- Közönségdíj: Ríz Martin (Eötvös József Székhelyiskola, Zalaegerszeg)

Kézműves könyvtári szombatok keretében decemberi játszóházunkat Könyves varázslatok címmel hirdettük meg. A kézműves munkák egyrészt a közelgő Mikulás jegyében készültek, másrészt a bemutatandó könyv figuráit lehetett elkészíteni.

Ezután könyvbemutatóra vártuk a gyerekeket. Vendégünk Károlyfi Zsófia volt, aki a Böszmerenghy Töhötöm című könyvét mutatta be a gyerekeknek színes műsor kíséretében.

Károlyfi Zsófia és vendégei

A kézműves foglalkozás résztvevőinek egy csoportja

„Megmutatom magam” kiállítás-sorozatunk keretében 5 újabb tehetséges alkotó mutatkozott be szeptembertől decemberig.

Tóth Nóra és Udovenko Evelin: Kettős tükörben
(Pais Dezső Tagiskola, Zalaegerszeg)

Vörös Zoárd: Az én világom
(Eötvös József Székhelyiskola, Zalaegerszeg)

TUDÓSÍTÁSOK

Beck Adrienn: Sárkányok és kaméleonok (Eötvös József Székhelyiskola, Zalaegerszeg)

Major Emília: Entwicklung (Ady Endre Művészeti Általános Iskola, Zalaegerszeg)

Az Egészség Hete alkalmából a Pais és Landorhegyi iskolákban novemberben az egészséges életmóddal, öltözködéssel, szépítkezéssel, sporttal stb. kapcsolatos könyveket válogattunk össze egy kiállításra. Ezeket az ide érkező 5 osztály tanulói nemcsak megtekintették, de kézbe fogták, beszélgettek róluk, sőt kölcsönözték is. A titokban olvasgatott "kényes témák" könyvei így nyíltan terítékre kerültek.

Horváth Anikó

A ZALAKAROSI KÖNYVTÁR RENDEZVÉNYEI

A Magyar Olvasástársaság felhívására folytattuk a 2005-ben elindult kezdeményezést, hogy az idei tanévben is szeptember 30-át, Benedek Elek születésének évfordulóját a Népmese Napjaként tiszteljük meg.

Könyvtárunk ezen alkalomból népmesékhez készített rajzpályázatot és népmesék szereplőiről készített bábpályázatot hirdetett óvodásoktól az általános iskola 8. osztályáig. Összesen 139 pályamunka érkezett. Ebből a szeptember 29-én iskolánk aulájában megtartott megemlékezésen 72 egyéni és 2 közösségi munka kiállítását nyitottuk meg. Ekkor került sor a legszebb munkák értékelésére is. Hogy ezen a napon

minden gyerek „tarisznyájába” egy népmese kerüljön, iskolánk igazgatóját, Benkőné Gulyás Editet kértük meg, hogy mondjon egy mesét a diákoknak. Ő „A tök és a csikó” című nagyon tanulságos magyar népmesét mondta el, amivel nagy tetszést aratott a hallgatóság körében.

A Népmese Napja előtt pár nappal kaptuk az értesítést, hogy a Zala Megyei Közoktatási Közalapítványhoz benyújtott „Népmese-gyűjtemény létrehozása a zala-

karosi könyvtárban” című pályázatunkat a kuratórium elfogadta, és 85 000 Ft értékben támogatást folyósít számunkra. Azóta az önrésszel kiegészített, 120 000 Ft összegből az 57 db népmesekönyvet megvásároltuk, és karácsonyi ajándékként a külön kis gyűjteményt könyvtárhasználoink rendelkezésére bocsátottuk.

2006. november 20-án kezdődött és 2006. december 1-ig tartott a zalai gyermekkönyvhetek rendezvénysorozata, melynek programjaiból a mi könyvtárunk is kivette a részét.

2006. november 21-én irodalmi vetélkedőt tartottunk a 3-4. osztályos gyerekeknek, ahol összesen 27-en mérték össze tudásukat a gyermekirodalomból.

November 22-én az immáron már hagyományossá vált olvasóköri foglalkozáson Bosnyák Viktória: Tündérboszorkány című regényével foglalkoztunk. 17 kisdíák és 6 felnőtt

bővítette ismereteit, a legtöbbször által már olvasott műről. Nagy örömmel vették a hírt, hogy november 29-én a könyv írójával, Bosnyák Viktóriával személyesen is találkozhatnak. Az író- olvasó találkozóra délelőtt 10 órakor került sor. Az olvasókörön részt vett tanulókon kívül szép számmal jelentkeztek a többi osztályból is a gyerekek. Ebből a műből szervezett iskolai olvasás és a megyei *Barangolás a*

gyermekirodalomban versenyek kapcsán többen már alaposan ismerték az író 2003-ban megjelent első regényét, a Tündérboszorkányt.

A találkozó e regény dramatizált változatának videóról történő megtekintésével kezdődött, melyet tizenéves budapesti diákok készítettek el. Aztán egy jó beszélgetéssel folytatódott a program. Az író kíváncsi volt a gyerekek véleményére. Majd bemutatta a regény folytatását, a Klott Gatyá, ne fárassz! című 2005-ben megjelent művét. Ebből részletet is olvasott fel; azután nemcsak a diákok, hanem a jelenlévő pedagógusok figyelmébe is ajánlotta az idei évben napvilágot látott, *A sirály a király?* című meseregényét. Aki elolvassa ezt a mesét, tényleg „király” lesz, legalábbis helyesírásból. A könyv ugyanis az „ly” és a „j” helyes használatára tanítja meg a kisdíjakat. Beszél arról is, hogy jelenleg a Tündérboszorkány című regényének harmadik részén dolgozik, melyre több olvasójának a kérésére szánta rá magát. A már elkészült fejezetekből hallhattunk tőle pár sort. A találkozó végén a gyerekek vásárolhattak a már megjelent könyveiből és dedikálhatták azokat. Ajándékkul egy kis könyvjelzőt osztottunk az író aláírásával minden résztvevőnek. A jól sikerült program végén a könyvtári és iskolai krónikánkba Bosnyák Viktória a következőt jegyezte be: „Nagyon király volt itt! Sok a sirály gyerek ebben a suliban. Itt nemcsak a tanárok és a könyvtárosok olvasnak, hanem a gyerekek is! Köszönöm a meghívást!”

2006. december 1-én újabb programmal vártuk a gyerekeket. Meghívtuk könyvtárunkba Hidán Csaba régész, történész, keletkutatót. Az ő kutatási területe a középkori sztyepei eredetű fegyverzet és viselet. 1985 óta foglalkozik szablyavívással és fokosforgatással. 1994 óta a Károli Gáspár Református Egyetemen tart szablyavívó, fokos és késharcos edzéseket. Magyarországon és külföldön régészeti konferenciákon vett részt bemutatóival. Iskolánk diákjainak az Árpád-kor hadviseléséről tartott előadást, bemutatta a kor fegyvereit, öltözékeit. A lebilincselő és látványos „produkció” után kérdésekkel halmozta el őt a hallgatóság. Végül dedikálás következett és közelről is megtekinthették a gyerekek a fegyvereket, nyilakat, tegezket, fejfedőket, tűzzománcsal díszített öveket, ruhákat és a lábbeliket. A programon részt vevő 58 gyermek és 4 felnőtt történelmi ismereteit gyarapítva, sok – sok élménnyel gazdagodva indult haza.

A Nagy Könyv programsorozat kapcsán szervezett olvasókörök sikerén felbuzdulva idén is meghirdettük e rendezvénysorozatunkat. Most már az általunk kiválasztott művekről való beszélgetésre, felolvasásra hívtuk meg könyvtárhasználóinkat. A 7-11 éves tanulók körében egy rendkívül aktív és lelkes kis csapatra találtunk. Ők érdeklődve, nagy izgalommal érkeznek, s a beszélgetés végén könyveket kölcsönözve távoznak tőlünk. Közülük páran előre elolvassák azokat a műveket, amelyekről szó van az adott foglalkozáson, így több játékot is tudunk összeállítani nekik. Néhányan a szüleiket is meggyőzték, és azóta velük együtt érkeznek hozzánk.

Az eddigi foglalkozásokon a következő műveket dolgoztuk fel: Szabó Magda: Tündér Lala; Salten: Bambi; Bosnyák Viktória: Tündérboszorkány; Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön; Defoe: Robinson; Bálint Ágnes: Hajónapló.

A foglalkozásoknak nagysikere volt, 77 tanuló és 28 felnőtt vett részt rajtuk.

Horváthné Nagy Elvira

INFORMÁCIÓS TÁRSADALMI TANÁCSADÓ (ITT) KÉPZÉS A NYUGAT-DUNÁNTÚLI RÉGIÓBAN

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által elindított, és a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium által felkarolt IT- Mentor Program keretében 2006. novemberében került sor régióinkban az Információs Társadalmi Tanácsadó (ITT) képzés elindítására.

Ki az IT-mentor?

Az IT-mentor a közösségi számítógép- és Internet-elérési helyeken dolgozó segítő szakember, akinek feladata a legkülönbözőbb élethelyzetekben lévő emberek és közösségek számára személyre szóló segítség nyújtása. Az egyéni problémák megoldásakor közvetíti, sőt be is tanítja a hálózati szolgáltatásokat. A mentoroknak megfelelő számítástechnikai ismeretekkel kell rendelkezniük, hogy a kapcsolódó eszközök üzemeltetését és minimális karbantartását el tudják végezni.

Az IT-mentor elsősorban a kistelepüléseken élő rászoruló és kisközösségek számára nyújt segítséget olyan szolgáltatásokon belül, amelyek révén felkelti az érdeklődést az információs társadalom kínálta lehetőségek iránt. Ezek a megoldási lehetőségek enyhíthetik a kistelepülések legfontosabb problémáit (elszigeteltség, beszűkülés, szegénység, tájékozatlanság, munkanélküliség, kihasználatlan képességek). Legfontosabb feladata a digitális írástudás fejlesztése, emellett segít az elektronikus szolgáltatás igénybevételekor a technikai nehézségek megoldásában.

Mi az IT-mentor szerepe?

Segítsen megtanulni a számítógép és az Internet kezelését, az információ megtalálásának módját, az elektronikus ügyintézését. Ha az egyének/közösség számára a kezelési mód nehézkes, nehezen elsajátítható, akkor a mentor közvetítő szerepet is betölthet az elektronikus szolgáltatás igénybevételekor.

IT-mentor képzés

A képzés döntően távoktatási rendszerben zajlik, a tanulók előzetes képzettségétől és a képzés jellegétől függően 40–440 órás időtartamban. Az oktatás 80%-a egyéni tanulás, a többi csoportos konzultáció. A programban résztvevő hallgatókat gyakorlati tapasztalatszerzésre eMagyarország pontokra illetve teleházakba „helyezik ki”.

A tervek szerint az 1–3 éves képzésben részt vevő mentorok elsősorban az időseknek és a fogyatékkal élőknek nyújtanak segítséget. A felsőfokú képesítést szerző mentorok főként a közösségi Internet-pontokon segítenek a világháló használatában, esetleg ügysegédként teljesítenek megbízásokat és részt vesznek a hátrányos helyzetűek képzésében is.

Az ITT-képzés

A Nyugat-Dunántúli Régió (Vas, Zala és Győr- Moson-Sopron megye) 15 könyvtárosa sajátította el az Információs Társadalom-és Trendkutató Központ, az OPTEN Kft., a T-Com és a T-Online, valamint az OTP Bank munkatársai által összeállított tananyagot, melyet a 4CLI Kommunikációs Központ adott közre.

A képzés célja volt, hogy a témához kapcsolódó (vagy a terület iránt érdeklődő) diplomás szakemberek meglévő szaktudásukat kiegészíthessék, bővíthessék.

TUDÓSÍTÁSOK

A képzés 40 órás, 4 modulós, heti egy, a képzési helyen lebonyolított 5 órás oktatási nappal és heti 5 óra távoktatással zajlott.

A 4 modul az alábbi témákat foglalta magába:

1. Bevezetés az információs társadalomba, digitális megosztottság, esélyegyenlőség, az Európai Unió és Magyarország összehasonlítása, közösségi informatika, társadalmi szoftver, társadalmi tőke.
2. Infobróker, tudásmenedzsment, motiváció, tartalomkínálat.
3. Szociális és állami alapú szolgáltatások.
4. Az Internet, mint kommunikációs eszköz és az elektronikus banki ügyintézés.

A tanfolyam november 13-án indult, a konzultációkat Szombathelyen, a Berzsényi Dániel Könyvtárban tartottuk meg. Ezek jó légkörben, főleg a problémamegoldásra figyelve zajlottak. Oktatási segédanyagként Információs Társadalmi Tanácsadó kézikönyvet és egy CD-t kaptunk, melyen a 4 modulcímre kattintva megjelentek az egyes fejezetek tananyagai, háttérodalma, gyakorlófeladatai, tesztkérdései.

A gyakorlófeladatok megoldását a következő konzultáció időpontjáig e-mailben el kellett küldeni a 4CLI Kommunikációs Központnak, illetve a tesztfeladatokat online módon oldottuk meg. E megoldások időbeni beküldése feltétele volt a vizsgára bocsátásnak. A vizsga december 11-én, online módon zajlott, 35 tesztfeladatot kellett megoldani. Nem volt nehéz!

Nem minden arany... (tapasztalatok)

Az 1. és 2. modul túlzottan az elméleti ismeretek átadására fókuszált, hosszú, nehezen kezelhető, az anyag nem volt lényegre törő. Olyan, a gyakorlat szempontjából nagyon fontos elemek, mint a keresőszolgáltatások, témakatalógusok működése és jellemzői kiemeltbb szerepet kaphattak volna.

A 3. és 4. modul viszont a gyakorlatban jól hasznosítható elemeket tartalmazott,

struktúrája világos és átlátható volt, a szemléltető, gyakorlatban is bemutatott példák igazán hasznosnak bizonyultak.

Tanfolyamvezetőnk, *Janics Edina*, a szombathelyi Berzsényi Dániel Könyvtár könyvtárosa minden segítséget megadott ahhoz, hogy a tanfolyam elvégezhető, élvezhető és számunkra hasznos legyen. Mindenképpen köszönet illeti érte.

Az új ismereteket remélhetőleg beépíthetjük a

későbbi Internet-használati tanfolyamok anyagába, s bízunk abban, hogy ezekre a közeljövőben egyre nagyobb igény mutatkozik.

Kocsisné Sipos Rozália

VERS ÉS MESEMONDÓ VERSENY A PÓKASZEPETKI ÁMK KÖNYVTÁRÁBAN

„A gyermekolvasó pedig a jövő olvasója. Bizony befellegzett annak az irodalomnak, amelyik a saját olvasótáborát elfelejti felnevelni. Nem évült el, amit Benedek Elek réges-rég a lelkünkre kötött: Miként a házat, úgy a kultúrát is alulról kell elkezdni építeni. A gyermekkultúránál!”
/ Komáromi Gabriella/

November 11-én, szombaton a Festetics Kristóf ÁMK könyvtára adott otthont az Észak- Zalai Kistérségi Társulás községei VI. mese, vers, próza mondó versenyének. Az idén 19 községből 58 versenyző mérette meg magát több kategóriában.

A tíz órakor kezdődő versenyt két helyszínre kellett osztani a jelentkezők sokasága miatt. A Faluház nagyterme adott otthont az alsós mese és felsős mese kategóriának, itt a zsűri elnöke Halász Gábor, Kiskutas polgármestere volt.

A könyvtárban Kiss Gábor, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója volt a zsűri elnöke, itt az alsós vers, felsős vers, ifjúsági vers és a felnőtt vers kategóriában szerepeltek.

Mint minden évben, most is nagyon színvonalas előadásokat hallhattunk. Az idén Szabó Lőrinc: Lóci óriás lesz és Jankovics Ferenc: Egyszeri-kétszeri fánk című verse volt a kedvenc, többen is ezeket választották. Nem volt könnyű dolga a zsűrinek, hisz ennyi versenyző közül nagyon nehéz volt kiválasztani az első hármat. A munkában a polgármesterek is segítettek, hogy könnyebb legyen a legügyesebb versenyzőt megtalálni.

A napnak csak győztesei voltak, hisz itt mindenki jól érezte magát és saját öröme mesélt és szavalt. Mi felnőttek szintén élményekkel gazdagodtunk. Minden résztvevőt könyvvel jutalmaztunk, amit az önkormányzatok, egyesületek és a kistérségi társulás ajándékozott. Nagyon fontos a mese a gyerek lelkének hisz minden más olvasmánynál mélyebbre hatolva, mindig a gyermek valóságos lelki és érzelmi színvonalán fejt ki a hatását. A belső feszültségekről így tud beszélni a gyermek öntudatlanul is, a felnőtt pedig megérti.

„... a mese megkönnyebbíti a szívet, s olyan porhanyóvá teszi az ember lelkét, hogy az álom magvai könnyen kicsíráznak benne.” A mese mindenkit elvarázsol és megbabonáz. Fejleszti a fantáziát, a képzelőerő pedig szárnyra kél. Nagyon nagy szüksége van erre a felnövekvő gyermekeinknek. Fontos, hogy átlássák a nagyon egyszerű emberi kapcsolatokat, szimpatizáljanak a hősökkel és felismerjék a rosszakarókat.

A mesét hallgatva vagy olvasva átélhetik a szereplőkkel történt veszélyt és örömet. A bonyodalmakkal teli cselekmény során maguk is a történet részévé válnak, együtt nevetnek a manókkal és együtt sírnak az eltévedt nyuszikkal, miközben tudják, hogy a mese végén minden jóra fordul, a bátor elnyeri méltó jutalmát, a gonosz, pedig meglakol.

A mese a gyermekeknek és szülőknek is egyaránt kellemes kikapcsolás nyújthat, egy időre feledteti a napi gondokat, és közelebb hozza a családtagokat.

Nekünk is ilyen kellemes kikapcsolódást jelentett ez a nap.

A verseny eredményei:

Külön díj a legfiatalabb versenyzőnek: Falati Eszter Pókaszepetk

Külön díj: Tóth Máté Lakhegy

Alsós mese:

- I. Bércesi Tamás Egervár
- II. Takács Nikolett Kiskutas
- III. Wettstein Patricia Egrvár

TUDÓSÍTÁSOK

Alsós vers:

- I. Szalai Barbara Pókaszeptk
- II. Tóth Eszter Pókaszeptk
- III. Horváth Fanni Kemendollár

Felső mese:

- I. Juhász Zsanett Nagypáli
- II. Balaskó Bálint Pókaszeptk
- II. Simon Bettina Nagypáli
- III. Tőke Viktória Petőhenye

Felső vers:

- I. Tóth Viktória Pókaszeptk
- II. Domján Tímea Nagypáli
- III. Varga Eszter Pókaszeptk

Külön díj: Fillinger Kitty Egervár

Ifjúsági vers:

- I. Kramalics Judit Kiskutas
- II. Domján Barbara Nagypáli
- III. Kása Dóra Gósfá

Felnőtt vers:

- I. dr. Marótiné Diószegi Erzsébet Nagyutas
- II. Gál István Kiskutas

Köszönet minden résztvevőnek és felkészítőnek!

„.... csak abból lesz a jövő közönsége, akit gyermekkorában olvasni tanítottunk, elvisszük színházba, hangversenyre. És ha valaki is legyintene, hogy van ennél fontosabb dolgunk is, jó lenne, ha észbekapna, hogy nincs ennél fontosabb dolgunk! ... nincs ennél jobb befektetés.”

/Csukás István/

dr. Bagladiné Marcsák Tünde

A DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR ÚJ SZEREPKÖRBEN

Zala megyében már több évtizede a Deák Ferenc Megyei Könyvtár szervezi a könyvtárak együttműködését, illetve különböző segítő szolgáltatásokat nyújt számukra. A rendszerváltás után a szerződésekkel megerősített összefogás révén alakult ki az a hálózatgondozói és ellátórendszer, amely alapján a megyei könyvtár az 5 városi könyvtárral közösen végzi a falvak könyvtári ellátását. Sikerült ehhez a megyei önkormányzat anyagi támogatását is biztosítani.

Napjainkban új koncepció alakult ki a kistelepülési könyvtárak ellátásában.¹ Az országos elképzelés alapján a megyei könyvtár 2005-ben elkészítette a Zala megyei Könyvtári Szolgáltató Rendszer kialakításának tervét.² Már ott is olvasható volt, hogy az intézmény a korábbi koordináló szerep mellett *dokumentum-ellátást nyújtó szolgáltatást is vállal* a jövőben a zalaegerszegi, illetve a zalaszentgróti kistérségben.

A tervből 2006-ban már valóság lett. A Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiumának a kistelepülési könyvtárak letéti ellátásához nyújtott 1 200 000 Ft pályázati támogatásából, valamint A Nagy Könyv pályázatból összesen 6 településen, Alsónemesapátiban, Nemesrádón, Zalaigrícén, Pacsán, Vöcköndön, Zalaistvádon alakítottunk ki letéti ellátást.

Alsónemesapátiban Balatoni Józsefné polgármester nagy érdeklődéssel válogatja a könyveket

A kedvezményes vásárlásokat kihasználva (átlagosan 33% kedvezménnyel vásároltunk) összesen 1225 db könyvet juttattunk ki a felsorolt községekbe. A dokumentumokat a könyvtár a TEXTLIB integrált rendszerben dolgozta fel. A tartós letétbe adást a TEXTLIB letéti modulja segítségével bonyolítottuk le. A letétbe adott dokumentumokról településenként jegyzék, valamint átvételi elismervény készült. Ezen

¹ A témával kapcsolatban tanulmánykötet jelent meg a Könyvtári Intézet kiadásában „*Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) - Tájékoztató a kistelepülések könyvtári ellátásáról*” címmel. Az elektronikus változat mindenki számára elérhető a Könyvtári Intézet honlapján: http://www.ki.oszk.hu/dok/OSZK_KSZR.pdf

² *A kistelepülésen élő lakosság könyvtári ellátásának korszerűsítése Zala megyében* c. tanulmány rövidített változata *Zala megye könyvtári ellátásának korszerűsítése* címmel megjelent a Zalai Könyvtári levelező 2005/2. számában.

TUDÓSÍTÁSOK

kívül raktári nyilvántartás is rendelkezésre áll, valamint visszakereshetők a letétbe adott művek az online katalógusban is.

A könyvek 2006. október 18-án kerültek kiszállításra. Az érkező szállítmányoknak mindenütt nagyon örültek. Ezt a képek is igazolják. A letéti állományok kölcsönzéséhez olvasójegyet és kölcsönzési füzetet is biztosítottunk a szolgáltató helyek számára.

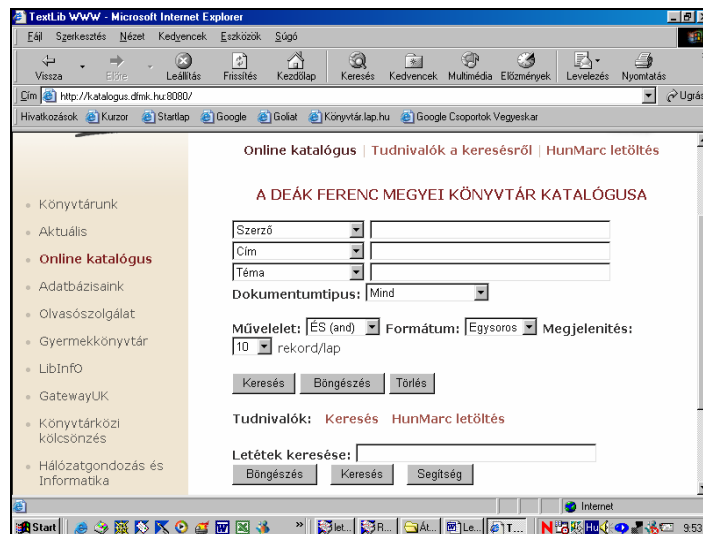
Nemesrádón, Zalaigricén Zalaistvádon és Vöcköndön is örömmel fogadták a letéteket.

A tartós letétbe adás adminisztrálása a TEXTLIB integrált rendszer letéti moduljával történt (ezt október elején vásárolta meg könyvtárunk). Az INFOKER fejlesztése révén a letétbe adott dokumentumok az DFMK online katalógusában is visszakereshetővé váltak: <http://katalogus.dfmk.hu:8080/>.

Megnyitva a letéteket a partner könyvtár (ahová a dokumentum letétbe van adva) alapján lehet keresni. Megtekinthetők a letétek adatai (milyen dokumentum, ennek mely példánya, mikor és melyik könyvtárnak lett letétbe adva).

Böngészésre kattintva láthatók a letétet kapó könyvtárak. Kiválasztva az egyik községi könyvtárat, visszakereshetjük a nála lévő összes letéteket. Tovább lépve, ha kiválasztunk egy dokumentumot, a dokumentum címe, a letét helye és a letétbe adás időpontja látható. Kétszer kattintva a "példányra" (a mű címére) a dokumentum részletes leírása látható. Kétszer kattintva a "partner könyvtárra" megtudhatjuk a községi könyvtár pontos címét, telefonszámát.

Az év második felében a megyei könyvtár munkatársai sokat tettek a kistérségi mozgókönyvtári ellátás megszervezésért is, amelynek eredményeként úgy tűnik, hogy a nagykanizsai kistérség mellett 2007-től a keszthely-hévízi, a zalaszentgróti, a zalaegerszegi, és a lenti kistérségek is felveszik feladataik közé a mozgókönyvtári ellátást.

Az ellátás új formájának népszerűsítése érdekében a DFMK konferenciát rendezett³, ajánlásokat, önkormányzati előterjesztési javaslatokat készített, amelyet eljuttatott az önkormányzatokhoz, illetve a kistérségi központokhoz. Ezekben röviden megfogalmazta az új rendszer megvalósításának lépéseit. A szervezőmunkában együtt dolgoztunk az egyes kistérségek városi könyvtáraival.

A kistérségi társulási központokat tájékoztattuk és kértük, hogy a társulások vegyék fel feladataik közé a mozgókönyvtári ellátást. Részt vettünk több társulási ülésen, jegyzői, kulturális bizottsági értekezleten. Az egyes községi önkormányzatokat szintén személyesen kerestük fel. Ezen kívül a szakfelügyeleti vizsgálatok során a szakfelügyelők is felhívták a fenntartók figyelmét a könyvtári ellátás új lehetőségére.

A települések önkormányzati képviselőtestületeinek nagy része végül belátta, hogy a könyvtári ellátás biztosítása érdekében legjobb megoldás, ha nem alapító okirattal rendelkező nyilvános könyvtárak lesznek (a könyvtárak intézményesítésre ugyanis nincs megfelelő forrása a községeknek), hanem könyvtári szolgáltató helyek, amelyek letéti ellátásban részesülnek. Ezért kérték törlésüket a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékéről, hiszen ez a feltétele annak, hogy szolgáltató helyé váljanak, és szolgáltatást rendeljenek meg a kistérségi társulás által megjelölt szolgáltatótól. Ez a szolgáltatás a korábbi ellátórendszeri szolgáltatásra hasonlít leginkább, amely kiegészül korszerű elektronikus szolgáltatásokkal is.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár számára ez leginkább abban jelent új feladatot, hogy aktív részt vállal a kistelepülések letéti ellátásában. Előreláthatólag a zalaegerszegi kistérségben 16, a zalaszentgróti kistérségben 6 település szolgáltató könyvtára lesz, tehát letéti ellátást fog számukra biztosítani. A szerződéskötések már folyamatban vannak, így annak sem lesz akadálya, hogy az ellátáshoz a kistérségi mozgókönyvtári normatívát is igénybe lehessen venni.

Sebestyénné Horváth Margit

³ Lásd Kiss Gábor: Kistelepülési ellátás – új köntösben. = Zalai könyvtári levelező, 2006. 1. sz. 29-30. p.

ÚJ ADATBÁZIS A DFMK HONLAPJÁN

Több éve (1997-től) állandó, változatlan formában szerepelt honlapunkon a *Folyóiratok a zalai közgyűjteményekben* című adatbázis, mely az idei évben új formát kapott. A megújulást az indokolta, hogy a régi szerkezetben nehézkes volt az adatok frissítése, ezért az eltelt évek folyamán az adatbázis tartalmilag elavult.

Hosszas előkészítő munkát követően új adatbázis-szerkezetet alakítottunk ki, bővítettük a folyóiratokat jellemző adatok körét, valamint újabb könyvtárakat vontunk be a közös munkába. Jelenleg 13 zalai közgyűjtemény kurrens és archív folyóirat-állománya található meg adatbázisunkban.¹ Ez az országos szinten is egyedülálló kezdeményezés nagyban segíti a forrástájékoztatót és a könyvtárközi kölcsönzést. Adatbázisunk elérhető a www.dfmk.hu/adatbázis oldalról kiválasztva.

A kereséshez a folyóiratokat sokrétűen jellemző adatszoportokat alakítottunk ki; a kibocsátó, nyelv, ISSN szám, gyakoriság mellett tartalmi feltárára is törekszünk, tárgyszavakkal jellemezzük a folyóiratokat.

Könnyedén visszakereshetők azok a folyóiratok is, amelyeknek címe az évek folyamán megváltozott. Az *előbbi címre* illetve az *utóbbi címre* kattintva máris megtekinthetők az ott szereplő adatok.

Ha egy periodika honlappal rendelkezik, természetesen az is megtekinthető. A későbbi tervek között szerepel azon archívumok összegyűjtése is, amelyek az egyes lapok cikkeit teljes szöveggel tartalmazzák.

A folyóiratokhoz tartozó példányadatok arról informálnak, hogy melyik könyvtárban található meg az adott lap, mi a gyűjtés kezdete és vége, archív vagy kurrens a lap, mely kötetek vagy lapszámok hiányoznak, a megyei könyvtár állománya esetén pedig raktári jelzet is kiegészíti az adatokat.

Az adatbázisban való keresés roppant egyszerű: alapesetben a folyóiratok és könyvtárak adataiban kereshetünk, de választhatunk ennél szűkebb keresési lehetőséget is, pl. csak ISSN számra, tartalomra, nyelvre vagy a cím szavaira. Ha töredékesen írjuk be a keresendő kifejezést, használjuk a % karaktert. A találati eredményként kapott folyóiratlistában félkövérrel szedve láthatjuk a kurrens folyóiratokat, így különböztetve őket meg az archív anyagtól. A lista elemeire kattintva részletes leírást találunk a folyóiratról, ezt követően pedig a példányadatok tájékoztatnak arról, hogy mely könyvtár(ak) állományában található meg.

Úgy vélem, hogy adatbázisunk nagy segítsége lesz a könyvtárosoknak és az olvasóknak, de csak abban az esetben, ha aktuális és pontos adatokat tartalmaz. Kérem azért a könyvtáros kollégákat, hogy bármilyen, a folyóirat-állományt érintő változás esetén (selejtezés, új megrendelés, hiány valamint adatpontosítás) jelezzék azt e-mailben az erika@dfmk.hu címen. Az adatszolgáltatás körébe szívesen bevonunk más, jelentős folyóirat-állománnyal rendelkező közgyűjteményt vagy felsőoktatási könyvtárat is.

Szili Erika

---

¹ Apáczai Csere János ÁMK Könyvtára Zalaegerszeg, Budapesti Gazdasági Főiskola Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar Zalaegerszegi Intézet Könyvtára, Deák Ferenc Megyei Könyvtár Zalaegerszeg, Fejér György Városi Könyvtár Keszthely, Göcseji Múzeum Könyvtára Zalaegerszeg, Halis István Városi Könyvtár Nagykanizsa, József Attila Városi Könyvtár Zalaegerszeg, Területi Művelődési Intézmények Egyesülete Zala Megyei Könyvtára Zalaegerszeg, Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtár Zalaegerszeg, Zala Megyei Levéltár Szakkönyvtára Zalaegerszeg, Zala Megyei Művelődési és Pedagógiai Intézet Szakképző Iskola Könyvtára Zalaegerszeg

NEMZETI EMLÉKMŰVEK, NEMZETI EMLÉKHELYEK¹

Filozófus mondta egyszer Angliáról: Anglia legszebb nemzeti emlékhelye maga Anglia.

Nos, Magyarország ugyanezt nem mondhatja el magáról. Emlékhely és emlékmű ugyan százával van, de a magyar emlékhelyek és emlékművek ma nyolc országban vannak, vagy voltak szétszórva. Voltak, mert sok közülük ma már nem léteznek, másokat más célra vettek igénybe, illetőleg napjaink sokszor magyarellenes politikája más elnevezést adott nekik. Hiába keressük az 1896-ban állított vereckei honfoglalás-emlékművet, felső részéből szovjet hősi emlékművet formáltak, eltűnt a piski Bem- és a branyiszközi honvéd-emlékmű, a kassai vörössipkás emlékmű, a pozsonyi Petőfi-szobor (száműzetése helyén, a ligetfalusi parkban vandál módon megcsonkították), eltűntették Maderspachné ruszkabányai mellszobrát, hogy helyén egész más emléket állítsanak. Fadrusz János híres pozsonyi Mária Terézia („Vitam et sanguinem”) szobrának híre sem maradt, a művész másik jeles alkotása, a kolozsvári Mátyás király szobor feliratát többször is megváltoztatták, míg végre Gh. Funar polgármester a való történelmet meghamisító feliratot tetetett rá. De nagyon sok szobor és emléktábla esett áldozatul a kommunizmus éveiben az éppen aktuális felfogásnak is.

Nem jártak jobban nemzeti emlékhelyeink sem, melyekből szintén nagyon sok esik ma az ország határain túlra.

A jelen kiállítás célja az, hogy felelevenítsük az emlékezetet a nemzeti múlt iránt az emlékhelyeken és emlékműveken keresztül. De ennek korlátot szab az, hogy az összeset bemutatni lehetetlen vállalkozás, ugyanis Budapest és környéke akár külön kiállítást is elbír. Időben ugyanakkor a XX. század elejét kellett megszabni végső időpontnak, mert ezután már többé-kevésbé napjaink felfogásával és történéseivel kell szembenézni, s ez nem volt, nem is lehetett a kiállítás és az előadás célja.

A kiállítás és az előadás így is sok mindenre tanulságul szolgál. A honfoglalás színhelye ma Ukrajna, ahol a Vereckei-szorosban új, de félbehagyott emlékmű áll; a tőle több száz kilométerre levő Pusztaszer a Feszty-körképpel, s a ma kevésbé ismert Zemplén földvára Álmos fejedelem valószínű, de jelöletlen sírjával egy nehéz, de dicső korszakra emlékeztet: a honfoglalásra és az államalapításra. Az esztergomi vár, ahol Szent István született, ugyanúgy az első királyra emlékeztet, mint a székesfehérvári bazilika romjai, a királykoronázások helyszíne, s számos királyunk számtalanszor feldúlt sírja, ahol is csak egy király, III. Béla és felesége sírja maradt meg. Az ország megszilárdítója, I. László sírja Nagyváradon elenyészett, a Kolozsvári testvérek által öntött bronzszobra a törökök ágyúöntő műhelyében végezte. De áll Somogyváron szimbolikus sírja, s emlékét templomok százainak falképei idézik fel. Királyaink budai és visegrádi palotái csak romjaikban maradtak fenn. Az esztergomi királyi palotából sem sok, ami látható².

Váraink - évszázados védekezésünk színhelyei, tatár, török, „felszabadító” keresztény zsoldosok ellen - kevés kivétellel romok, de védőik dicsősége örök: a törökverő Hunyadi János, a dicső halált választó, meg nem alkudó Szondi György, az egri Dobó István és társai, a törököt Kőszegnél feltartó Jurisics Miklós és a Zrinyi Miklós vezette szigetvári védők dicsősége örök. De nem szabad elfelejteni, hogy az általuk vezetett egyszerű katonák dicsősége sem kisebb semmivel. Ugyanígy megérdemlik az emlékezetet Rákóczi és

---

¹A Magyar Tudomány Napján – 2006. november 3-án – Dr. Ferenczy Sándor pusztamagyaródi házi orvos, a TIT Városi Szervezetének elnöke tartott nagy sikerű előadást (közel 250 képpel illusztrálva) a letenyei Városi Könyvtárban. A cikk az előadás rövidített változata a szerző tollából. A felsorolt emlékhelyekről és emlékművekről egyidejűleg képeslap kiállítás nyílt az előadó – kb. 90.000 darabos – magángyűjteményéből.

²Az említett példák közül többet már visszaépítettek az eredetihez hasonló formában. – A szerk.

kurucái – Rákóczi szülőháza Borsiban áll, sírja, bujdosó társaival együtt látható Kassán, a Dóm templomában, nevelőapjáé, Thököly Imrée Késmárkon. Áll Balassi Bálint szülőháza: a zólyomi vár, megvan sírja is a hibbei templomban, szobra jelzi Esztergomban halálos sebesülésének színhelyét.

A reformkor legnagyobb emlékművei jelentős részét nem jelöli tábla: semmi nem mutatja a jelenlegi pozsonyi Egyetemi Könyvtár épületén, hogy ez volt a reformkori országgyűlések színhelye. Kossuth, Deák, és Petőfi monoki, söjtöri és kiskőrösi szülőháza áll, táblával megjelölve. A nagy művek: a Lánchíd, a Magyar Tudományos Akadémia, a szabályozott Tisza és Al-Duna önmaguk emlékei – még úgy is, hogy az Al-Dunán a Széchenyi- és a Vásárhelyi- emléktábla ma víz alatt van.

A magyar nemzeti emlékhelyek szomorú sorsát mutatja Arad példája, A golyó általi halált halt négy tábornok emlékét semmi nem jelöli. Az akasztással kivégezettek színhelyén áll az emlékdomb, melyet hatvan év elfeledettsége után újjítottak fel. A Vértanu-szobor, Zala György alkotása mely eredetileg Arad főterén állt, közel 80 évre eltűnt, csak a közelmúltban állították fel ismét Szabadság-szobor néven Aradon, s jellemző, hogy az avatáson a történelemhamisításon nevelkedett nacionalisták a felállítás ellen tüntettek. Igen jellemző: a nemzetiségiekkel szót érteni akaró Kossuth Lajos szobrainak az a része, mely a trianoni elcsatolt területeken állt, nagyrészt megsemmisült; amelyik megvan, szinte fehér holló.

Petőfi halálának színhelyén az emlékmű feliratán „népek szabadságának nagy harcosa” megjelölés áll – hogy érzelmileg magyar költő volt, semmi sem mutatja. Valószínű sírhelyén, a fehéregyházi parkban az eredeti bronztábla őrzi emlékét a segesvári csatában elesettekkel együtt. De őrzi számtalan kis emléktábla is: vándorlásai színhelyén, Koltón, ahol élete „legboldogabb napjait” töltötte, s Székelykeresztúron, ahol ma is áll „Petőfi vén körtefája, azt beszélük, hogy ő látta verset írni utoljára”.

Nem lenne teljes a lista (így sem az) ha nem emlékeznénk meg az erdélyi „Édes magyar haza”, a „Tündérvár” helyi emlékeiről. A nagy fejedelem, Bethlen Gábor szülőháza Marossillyén áll, de romos, rajta az emléktábla viszont megvan. Áll a madéfalvi veszedelem emlékműve: „Székely nép! Itt hullott őseidnek vére”. Látható a „legnagyobb székely”, Orbán Balázs sírja is Szejkefürdön. Megvan az 1849-es nagyenyedi, Axente Sever-féle vérfürdő magyar áldozatainak emléktáblája is a templomvár falán.

Széchenyi István, a „legnagyobb magyar” nagyecenki kastélya ma az egyik legfontosabb nemzeti emlékhelyünk, mely méltán őrzi ellenfele, Kossuth Lajos által politikailag támadott, de emberileg mélységesen elismert „fontolva haladó” nagy hazafi emlékét.

Ha visszagondolunk a fentebb leírtakra, láthatjuk, hogy igaz az a megállapítás: kis ország, nagy történelem a miénk. Lehet, ha nem kellett volna ennyi emlékművet állítanunk, ma sokkal többen lennénk. De kellett. Ráillik kis hazánkra is az, amit Petőfi a vajdahunyadi várról írt:

„Fogadjatok be, ti dicső falak,
Fogadj magadba, híres ősi vár,
Légy üdvözölve! Hol a hős lakott,
A költő ott lelkesedve jár.”

Az idézett verssorokkal zárjuk a megemlékező előadást, remélve, hogy sem emlékhelyeink, sem emlékműveink nem mennek feledésbe.

Dr. Ferenczy Sándor

Az előadást – alkalomtól függetlenül is – szíves figyelmetekbe ajánljuk! (Rodek Gyuláné, könyvtárvezető)

A könyvtári ellátáshoz felhasználható normatív támogatások 2007-ben

A Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló T/1145 számú törvénytervezet 3. és 8. számú mellékletei tartalmazzák a helyi önkormányzatok és a többcélú kistérségi társulások normatív állami támogatásának fajlagos összegeit. A helyi közművelődési és közgyűjteményi feladatok fajlagos összege 1 135 Ft/fő. A hozzájárulás a lakosságszám szerint illeti meg a települési önkormányzatot a kulturális javak védelmét, a muzeális intézményeket és levéltárakat, a nyilvános könyvtári ellátást és a közművelődést szolgáló feladataik ellátásához. A többcélú kistérségi társulások mozgókönyvtári feladatainak ellátására könyvtári szolgáltató helyenként 1 300 000 Ft támogatásban részesülnek.

A könyvtárközi kölcsönzés postaköltsége

Az ODR szolgáltatások örvendetes számszerű emelkedése és a postai díjszabás kevésbé örvendetes emelkedése következtében, továbbá a költségvetési megszorítások miatt a postaköltség viselésében változásokat kell bevezetni. A változtatást indokolja továbbá az is, hogy az Állami Számvevőszék a 2006. évi vizsgálati jelentésében javasolta a dokumentum visszaküldési költségeinek könyvtárhasználóra terhelését. Ezért 2007-től a könyvtárközi dokumentum-szolgáltatást eredeti formátumban igénybe vevő ún. kérő könyvtár viseli a dokumentum visszaküldésének postaköltségét.

Törekedni kell tehát a postaköltség csökkentésére. Az ODR szolgáltatás igénybevétele során a kérő könyvtárnak gondolni kell arra, hogy elsősorban az illetékes megyei könyvtárból kérje meg a szükséges dokumentumot.

A kérő könyvtár a visszaküldés költségeit többféle forrásból is biztosíthatja, vagy saját költségvetéséből fedezi, vagy megtéríteti az igénylő felhasználóval. A többcélú kistérségi társulás keretében megrendelt mozgókönyvtári szolgáltatás magában foglalhatja a könyvtárközi dokumentumszolgáltatás során a visszaküldést és annak postaköltségét is. Ezt azonban a megállapodásban rögzíteni kell.

Ha a könyvtár az igénylő könyvtárhasználóval téríteti meg a postaköltséget, ezt a könyvtárhasználati szabályzatban rögzíteni kell, és a dokumentum kérésekor tájékoztatni kell az olvasót a könyvtárközi kölcsönzés formáiról (eredetiben, másolatban, elektronikus formában), és azok költségeiről.

A minisztérium megbízásából, az ODR munkabizottság egyetértésével készült az ezzel kapcsolatos útmutató, amelyet a következő web-oldalon olvashatnak:

<http://www.ki.oszk.hu/odr/hirek.html>

Új kiadvány a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerről (KSZR-ről)

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával az Országos Széchenyi Könyvtár Könyvtári Intézete megjelentette a **Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) - Tájékoztató a kistérsülések könyvtári ellátásáról** című tanulmánykötetet.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár közreműködésével a kötet nyomtatott formában eljutott a megye valamennyi könyvtárához és a kistérségi társulási irodákhoz. Elektronikus formában a Könyvtári Intézet honlapján olvasható: http://www.ki.oszk.hu/dok/OSZK_KSZR.pdf. A kötet példamutató gyakorlatként mutatja be a Nagykanizsai Kistérség Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerét.

„A legyőzött győz, az elesett él...” Kiadványok az 1950-es évek és az 1956-os forradalom történetéből

Zala megyében figyelemreméltóan gazdag lett az 1956-os emlékév történelmével foglalkozó könyvek kínálata. Hiánypótló jellegű a megye sorsát rendkívüli mértékben befolyásoló határmenti erődrendszer felépítését bemutató mű, *Srágli Lajos: Erődök Páka környékén. A déli határvédelmi rendszer történetéhez 1948-1958. c. munkája* (Páka, 2006. 60 p.).

Az ötvenes évek történetéhez az emberi sorsokon, hányattatásokon keresztül tudunk igazán értő módon viszonyulni. Nagyszerűen szolgálja ezt a „*Sívó évek alján*”. *Történetek az ötvenes évekből* (Zalaegerszeg, 2006. 167. p.) memoárkötet, melyet Béres Katalin szerkesztett.

A forradalom, a szabadságharc és a megtorlások históriájával számos kiadvány foglalkozik. A dokumentumközlésben olyan sokat tevő Zala Megyei Levéltár ezúttal a Keszthely és környékének történetéhez tartozó iratok összegyűjtését és publikálását végezte el, az *'56 Keszthelyen és a Keszthelyi Járásban* (Zalaegerszeg, 2006. 410 p. szerk. Csomor Erzsébet, Kapiller Imre. Z. Gy. 63.) c. kiadványban.

Ugyancsak számos dokumentumot, visszaemlékezést tartalmaz a *Rosta Sándor* által szerkesztett *Zalai '56-osok visszaemlékezései. Adalékok a forradalom történetéhez* (Zalaegerszeg, 2006. 528 p.) c. vaskos kötet.

A forradalom mindennapjairól, a megtorlás gyötrelmeiről szól a zalai középiskolások dolgozataiból összeállított *Nagyapáink forradalma. Interjúk, visszaemlékezések az 1956-os forradalom Zala megyei eseményeiről* (szerk. Kiss Gábor, Zalaegerszeg, 2006. 91 p.) c. kiadvány, mely a Deák Ferenc Megyei Könyvtár gondozásában jelent meg.

Igazi szenzáció a Béres Katalin szerkesztésében, Csomor Erzsébet és Kapiller Imre közreműködésével készült „*A legyőzött győz, az elesett él*” c. képes krónika (Zalaegerszeg, 2006. 114 p.), mely számos frissen előkerült, eddig még sosem látott képet tartalmaz Keszthely, Sármellék, Tornyiszentmiklós, Zalaegerszeg és más települések forradalmi napjairól.

Természetesen életrajzok is napvilágot láttak az évforduló alkalmából. *Szarka Lajos* hévízi történész *Letört olajág* címmel (Hévíz, 2006. 192 p.) Földes Gábornak, a Győri Kisfaludy Színház főrendezőjének állít emléket. Földest, aki hévízi és keszthelyi diák volt, a forradalom leverése után koholt vádak alapján kivégezték.

Nem halt meg, de börtönt és száműzetést szenvedett el Szerencsés Rudolf tanár, a Zalaegerszegi Forradalmi Tanács utolsó elnöke, akinek életét *Hóbor József* foglalta össze *Három nap, két év-egy élet* című munkájában (Zalaegerszeg, 2006. 48 p.).

KITÜNTETETT KÖNYVTÁROS

Október 18-án a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége első ízben adományozott "MOKSZ Emlékérem díjat". A nyíregyházi, a debreceni kórház és a Pető Intézet könyvtárvezetője mellett kitüntetésben részesült Beke Gabriella, a Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtárának vezetője.

ÚJ NYILVÁNOS KÖNYVTÁR ZALAEGERSZEGEN

A zalaegerszegi Izsák Imre ÁMK könyvtára korábban a József Attila Városi Könyvtár fiókkönyvtáraként látta el az intézmény tanulóit, dolgozóit és a csácsi városrész lakóit. Az 2005-től önálló könyvtárként működő intézmény 2006-ban felkerült a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékének listájára is. Ez év januárjától egy főállású és egy részfoglalkozású könyvtáros 8 100 dokumentummal várja az olvasókat heti 23 órában. A könyvtárban lehetőség van zenehallgatásra, valamint az internet használatra is.

A KÖNYVTÁRAK 2006. 2. FÉLÉVI RENDEZVÉNYEI

Deák Ferenc Megyei Könyvtár

A Keresztury Irodalmi Kör és a könyvtár közös rendezvényei:

Paksy Zoltán: Politikai küzdelmek Zala megyében a két világháború között I. 1918-1931 című könyvének könyvbemutatója (szeptember 26. – a szerzővel Kiss Gábor beszélgetett).

Zalaegerszegi utcák, terek története (november 28. – az est vendége Megyeri Anna muzeológus és Simon Judit, a Keresztury Irodalmi Kör tagja volt).

„Karácsonyi meglepetés” (december 20. – zenés irodalmi műsor Horváth Károly és Bakos Tünde közreműködésével).

Devecz Lászlóné

Deák Ferenc Megyei Könyvtár Gyermekkönyvtára

Július 8 – 15-ig 24 felső tagozatos zalai gyermek részvételével szerveztük meg - a József Attila Városi Könyvtárral közösen – a nyári olvasótábort Vonyarcvashegyen. A tábor központi témája ez alkalommal a mesékkel és novellákkal, azaz a rövidebb prózai művekkel való ismerkedés volt. Az időjárás ezúttal kegyeibe fogadott bennünket, délutánonként - a gyerekek nagy örömeire - elmaradhatatlan volt a strandolás a kánikulai hőségben. Már nem volt annyira „kellemes” a tűző nap, amikor a Tapolca és Balatonfüred között közlekedő légkondicionált „luxusvonat”, valamint a ringató és hűsítő hajókázás után a Tihanyi Apátságához kapaszkodtunk fel a serpentinre. De a csodaszép panoráma, Tihany múzeumai, látnivalói kárpótoltak bennünket „szenvédéseinkért”. Hazaérve pedig az éjszakai fürdőzés (és a szunyoginvázió) „frissítette fel” a kirándulásban elcsigázott gyerekeket.

A tábori programokat ezúttal is vendéglőadók színesítették: drámafoglalkozás, kézműves játszóház és verses-zenés műsor tette változatosabbá a programokat.

A táborzárón nagy sikere volt Rosta Géza „A titkokat az ujjaimnak mondom el” című műsorának, melyet a kiscsoportok színes és hangulatos műsora követett.

Október 8-án került sor az Országos Könyvtári Napok – Könyvtárak összefogása a társadalomért rendezvénysorozat keretében a **Könyves Vasárnap** rendezvényre könyvtárunkban. A gyermekkönyvtárba látogató kis- és nagyobb gyerekeket, szülőket és pedagógusokat a következő programok várták: ingyenes beiratkozás és internet használat; kézműves játszóház; kedvezményes fekete lemez-vásár; valamint *Kelemen Gyula* énekmondó *Madarak tolláról* című verses-zenés műsora.

November 20 - december 2-ig tartottak az idei Zalai gyermekkönyvhetek programjai. Vendégeink voltak a gyermekkönyvhéten megyénkben: *Balogh József* költő; *Bosnyák Viktória* író, műfordító; *Hidán Csaba* régész, történész; *Károlyfi Zsófia* költő; *Varró Dániel* költő, műfordító; *Farkas Tibor* előadóművész; *Joós Tamás* előadóművész; *Dallos Erika* óvónő; *Zsirainé Kulcsár Mária* népi kismesterségek oktatója.

A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely szervezésében megvalósuló 28 rendezvényből gyermekkönyvtárunkban a következőkre került sor:

- Ady Endre versmondó verseny zalaegerszegi és Zalaegerszeg városkörnyéki 4-8. osztályosoknak
- A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely őszi továbbképzése iskolai és gyermekkönyvtárosoknak. A kézműves foglalkozások módszertana, és népi kismesterségek gyakorlatit bemutatása. Előadó: *Zsirainé Kulcsár Mária*
- *Az Árpád-kor hadviselete* címmel rendhagyó történelemóra. Előadó: *Hidán Csaba*

Oláh Rozália

Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely

- Május 29. *Rácz Sándor: Parázsló szándék* : emlékek és tények 1956-ból című kötetének bemutatója
- Június 3. Város Napja. Kötetbemutató: „Keszthely város emléktáblái és köztéri alkotásai”
- Június 6. A VÍZ ÉS FÉNY programsorozat rendezvénye. *Sebestyén Olga – környezetvédő hagyatékának emlékkiállítás*. Előadó: Dr. Langó Zsuzsanna – mikrobiológus
- Június 9. *Ünnepi Könyvhét*. Vendégünk volt *Láng Júlia* – író, fordító
- Június 11. Balaton-parti EU party. Európai Uniós vetélkedő.
- Augusztus 25. *Csik Ferenc emléktáblájának avatása*. Köszöntőt mondott: Mohácsi József – polgármester. Az emléktáblát leleplezte: Csik Katalin, a bajnok leánya és Turi György, a Magyar Úszóválogatott vezetőedzője. Előadó: Dr. Iglódi Endre – sporttudósító. Közreműködött: Papp Máté
- Aug. 28-szept. 11. *Picasso-év*. Kiállítás P. Picasso reprodukciókból, Hámory Gábor filmoperatőr gyűjteményéből.

HÍREK

- Szeptember 11. *Kara Kocsis Gabriella: Pipitérország* című regényének bemutatója. Előadó: Péntek Imre – a Pannon Tükör főszerkesztője. Közreműködött: Villányi Eszter - főiskolai hallgató.
- Szeptember 14. *Dr. Müller Róbert: Keszthely és a Kis-Balaton* című kötetének bemutatója. A kötetet ismertette: Pelcz István - a Pont Most Magazin főszerkesztője
- Szeptember 25. *Simándy József emlékest. Simándi Péter: Simándy József újra „megszólal”....* című kötetének bemutatója. Közreműködő művészvendég: Szilágyi Imre – a Magyar Állami Operaház magánénekese.
- Október 2. *Bödy Pál: Eötvös József* című kötetének bemutatója. Vendég: Héjjas Zoltán, az Eötvös Kiadó vezetője
- Október 17. *Könyvtári Szakmai Nap.* Dokumentumtermés, gyűjtés, archiválás, hozzáférhetővé tétel. Előadó: Dr. Dippold Péter, Káldos János, Kovács András Bálint, Pallósiné Dr. Toldi Márta. (A Deák Ferenc Megyei Könyvtárral közös szervezésben)
- Október 20. *Pálfalvi Nándor: Ne fessd az ördögöt* című kötetének bemutatója. A kötetet bemutatta: Kardos Gy. József – ny. tanár.
- Október 25. *Magyar Műhely Találkozó.* Vendégeink: Papp Tibor, Bujdosó Alpár, Nagy Pál – írók, költők.
- November 13. Bemutatkozik az Accordia Kiadó. Közreműködő keszthelyi alkotók: Sólyom Sándor, Strausz Jánosné, Zombory Zoltán
- December 11. Csillag támadt – Adventtől Karácsonyig. Előadó: Dr. Petánovics Katalin – néprajzkutató. Markos Lászlóné és Markos Juli csuhébetlehemeinek kiállítása.

Pappné Beke Judit

Fejér György Városi Könyvtár gyermekkönyvtára, Keszthely

- Június 30. Varázslatos karosszék: Varázsparti
- Szeptember 8. Varázslatos karosszék: Kagylóval díszített ékszerdobozok készítése
- Szeptember 21. Őszi teremdíszítő foglalkozás
- Szeptember 29. A Népmese Napja: mesemondó délután
- Október 3. Őszi képek, levélkarcok: kiállítás
- Október 12. Könyvtári napok: Az írás és a könyv története (foglalkozás)
- November 2. Őszi kézművesnap: termésképek és figurák készítése

Gyermekkönyvhetek:

November 20-

december 1. Kalandozás a regények birodalmában: játék

November 21. Varró Dániel író-olvasó találkozója

November 22. Óvodások városi versmondó délelőttje

November 29. Joós Tamás előadása: Sasok birodalma, a Római Légión

December 1. A gyermekkönyvtár téli díszbe öltöztetése

December 1. Varázslatos karosszék: Karácsonyi ajándék és díszkészítés

December 5. Mikulás a gyermekkönyvtárban: ünnepség mesejátékkal

December 7. Nándorfehérvár ostroma: óvodások rajzainak kiállítása

December 8. Varázslatos karosszék: Karácsonyi üdvözlőlapok és ajándékkísérők készítése

December 21. A gyermekkönyvtár karácsonyfájának közös feldíszítése és szünidei könyvajánló

Tóth Rita

Városi Művelődési Központ és Könyvtár, Lenti

szeptember 22. Soós József: Kincs a fűben című verseskötetének bemutatója

szeptember 29. „A Magyar Népmese Napja”

„Kie a legszebb boszorkány” bábkészítés 2-3. osztályosoknak

október 1. „Kie a legszebb boszorkány” kiállítás megnyitó

október 25. „Máktündérek, csutkanépek” kiállítás megnyitó

november 8. „Óvodások Versmondó Bemutatója”

november 21. „Ismerkedés a könyvtárral” mesedramatizálás

november 23. Balogh József: Versfehérben című verseskötetének kötetbemutatója

november 27. „Zalai Gyermekkönyvhét”

„Az Árpád-kor hadviselése” Hidán Csaba történész előadása

december 5. „Nagy szakállán hópihe” bábkészítés 2. osztályosoknak

december 13. Könyvtárhasználati vetélkedő 4. osztályosoknak

december 14. Bence Lajos: Hazatérítő című verseskötetének kötetbemutatója

december 20. „Ó, kedves, örömteli hír!” közös karácsonyi ünneplés

Németh Józsefné

Fáklya Művelődési Központ és Könyvtár, Letenye

- Június 23. Rózsás Sándorné: "Egy szál virág" című kötetének bemutatója.
- Június 27- augusztus 8. Ismerkedés kötelező olvasmányokkal. (minden kedden)
- Július 5-augusztus 9. „Színes ötletek” – kézműves foglalkozások gyerekeknek. (minden szerdán)
- Július 1. Könyvbarátok kirándulása Szlovéniában.
- Július 8 – 22. Tímár Zoltán grafikai kiállítása.
- Augusztus 1- 23. „60 éves a forint” – nagykanizsai Éremgyűjtők Körének kiállítása.
- Augusztus 5. Könyvbarátok kirándulása: Ópusztaszer - Nemzeti Történeti Emlékpark
- Augusztus 10-
szeptember 18. Ludvig Nemzetközi Művésztelep – Kendlimajor Művészeti Akadémia gyűjteményes kiállítása
- Szeptember 15. „Ólomból szőni pilleszárnyat” – Bokros Tiborné Kamarás Klára kötetbemutató estje
- Szeptember 28. A Népmese Napja – „Nagyapó mesefája” – nyugdíjasok mesélnek általános iskolásoknak
- Október 8. Könyves Vasárnap. Színes ötletek kézműves foglalkozás. Távoli Zalában – videó vetítés
- Október 20. „1956 emlékezete” - Magyar litánia. Horváth István Radnóti-díjas versmondó önálló estje; Szabó Katalin grafikus kiállításának megnyitója
- November 3. „A Magyar Tudomány Napja”. Nemzeti emlékhelyek – nemzeti emlékművek – Dr. Ferenczy Sándor előadása. Képeslap kiállítás
- November 16-
december 6. „Őrségi tájak” – Balogh István Péter festőművész kiállítása
- November 29. Zalai Gyermekkönyvhetek 2006. „A sirály a király” – író-olvasó találkozó Bosnyák Viktóriával
- December 15. „Ahány csengő csendüljön...” – karácsonyi ünnepváró játszóház
Rodek Gyuláné

József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg

Az őszi folyamán a környező középiskolák első osztályos diákjai részére előzetes bejelentkezés alapján könyvtárbemutató foglalkozást tartottunk.

Októberben több rendezvényen emlékeztünk meg az 1956-os forradalom 50. évfordulójáról:

- Október 3-án András Sándor költő, irodalomtörténész volt a vendégünk.
- Október 5-én Karátson Gábor író, festőművész
- Októberben, novemberben a TEMI Zala Megyei Könyvtárával közös szervezésben ismeretterjesztő előadásorozatra került sor középiskolások részére.

2006. október 13-án „Könyvtárak az esélyegyenlőségért – 20 éves a zalaegerszegi könyvtári ellátórendszer” címmel rendeztünk szakmai konferenciát.

November 14-én prózamondó versenyt hirdettünk a város középiskolás diákjai részére „1956 a magyar prózairodalomban” címmel. A prózamondókat egyénileg és iskolánként is értékeltük. Az iskolák versenyét és az ezzel járó vándorszerleget az Apáczai ÁMK Gimnáziumának csapata nyerte.

November 29-én az 50 éves Bence Lajost köszöntöttük. A Lendvai Városi Könyvtárral közös szervezésű irodalmi esten a költő Hazatérítő c. kötetét Péntek Imre mutatta be. A baráti hangulatú estet dr. Gyimesi Endre, városunk polgármestere nyitotta meg, az esten Molnár Árpád és M. Horváth Ildikó előadóművészek tolmácsolásában Bence Lajos versei hangzottak el.

December 2-án érdeklődő gyerekeknek Károlyfi Zsófia író Bösmerenghy Töhötöm című könyvét mutatta be barátai segítségével.

December 21-én a Pannon Tükör c. folyóirat bemutatkozó estjére került sor.

Kereki Judit

József Attila Klubkönyvtár, Gyenesdiás

Csuhéangyal készítés

November 24-én, pénteken 14-órától a könyvtárban ünnepi készülődés. Kézműves foglalkozás kicsiknek és nagyoknak.

Fehér Csaba előadása az éjszakai állatokról

November 30-án, csütörtökön 10 órától a gyenesdiási községháza nagytermében a gyerekek megismerkedhettek az éjszaka állataival. Az előadást Fehér Csaba, a Fehér Holló Természetvédelmi Egyesület elnöke tartotta.

Ajándék Mikulás készítése saját dobozból

December 1-én, pénteken 14-órától a klubkönyvtárban Mikulásnapi ajándékokat készítettünk.

Rajzpályázat

A József Attila Klubkönyvtár és az Általános Iskola Könyvtára közös rajzpályázata a gyermekkönyvhét alkalmából. December 1-én, pénteken 16-órától a községháza nagytermében a pályázatra beérkezett rajzok értékelésére és kiállítás megnyitóra került sor.

Fliszár Katalin

Községi Könyvtár, Rédics

2006. október 22-én Őszvilág címmel került megrendezésre Utassy József költői estje a rédicsi Művelődési Házban, emléket állítva az 1956-os eseményeknek.

Németh Dezső iparművész Lélek-buborékok című kiállítását 2006. november 18 - december 4-ig tekinthették meg az érdeklődők a rédicsi Művelődési Ház különtermében.

A Rédicsi Községi Könyvtár és a Művelődési Ház közös szervezésében került sor 2006. november 25-én Soós József Kincs a fűben című verseskötetének bemutatójára.

Erdei Lajosné

"Kavar a könyvtáros" címmel az MKE 2006. évi vándorgyűlésen könyvtárosok receptjeiből készült CD bemutatójára is sor került. A programon a Deák Ferenc Megyei Könyvtár csapata is bemutatkozott.

TARTALOMJEGYZÉK

ÜNNEPELŐ KÖNYVTÁRAK MŰHELY

- Pappné Beke Judit: „Az év könyvtára 2006” 3
- Sebestyénne Horváth Margit: A községi könyvtári ellátás formái Zala megyében 1946-2006 között 7
- Pál Éva: Visszaemlékezés az ellátórendszer működéséről 15
- Kiss Gábor: Olvasás, könyvtárhasználat a XXI. század hajnalán 19
- Dr. Dippold Péter: A Nemzeti Bibliográfia az elektronikus dokumentumok korában, különös tekintettel az online források archiválására és információs értékelésére. 25
- Káldos János: Elektronikus dokumentumok a nemzeti könyvtár gyűjteményében. 29
- Cserhalmi Henriette: Vidéki könyvkötő és restauráló műhely élén 32
- Kiss Gábor: Restaurálás vidéki műhelyekben 35
- Beke Gabriella: Egészségügyi szakkönyvtár felhasználói szemmel. Egy felmérés tapasztalatai 36
- Tóth Renáta: Híres zalaiak – Deák Ferenc életének megismerése az internet segítségével. Vetélkedő 8. osztályosoknak. 42
- Sebestyénne Horváth Margit: Az Országos Könyvtári Napok Zala megyei rendezvényei 45
- Devecz Lászlóné - Tóth Renáta: Könyves Vasárnap a megyei könyvtárban 48
- Kovács Mónika: Könyves Vasárnap a zalalövői könyvtárban 50
- Gehér Andrásné: Könyvtári falunap Pacsán 52
- Bonnyai Ágnes - Temleitner Krisztina: Könyvtári falunapok Keszthely térségében. 54
- Ódorné Bognár Eszter: Rendezvény a cerszegtomaji Községi és Iskolai Könyvtárban. 55
- Dr. Bagladiné Marcsák Tünde: Könyvtárba mentem... 57
- Varga Bence: Könyvtárban dolgozni jó! 58
- Tóth Rita: Az olvasóvá nevelés érdekében 59
- Horváth Anikó: A Zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár gyermekkönyvtárának rendezvényei 61
- Horváthné Nagy Elvira: A zalakarosi könyvtár rendezvényei 66
- Kocsisné Sipos Rozália: Információs Társadalmi Tanácsadó (ITT) képzés a nyugat-dunántúli régióban 68
- Dr. Bagladiné Marcsák Tünde: Vers- és mesemondó verseny a pókaszepetki ÁMK könyvtárában 70
- Sebestyénne Horváth Margit: A Deák Ferenc Megyei Könyvtár új szerepkörben 72
- Szili Erika: Új adatbázis a Deák Ferenc Megyei Könyvtár honlapján 75
- Dr. Ferenczy Sándor: Nemzeti emlékművek, nemzeti emlékhelyek 78

FIGYELŐ HÍREK

80